

ÉVKÖZI VASÁRNAPOK

ÉVKÖZI 2. VASÁRNAP (Jn 2,1–11) (C)

A kánai menyegző

A karácsonyi időszak után és a nagyböjt kezdete előtt öt évközi vasárnapot iktatott be a liturgia. Jézus születése, gyermekkora csak pár hetet vett igénybe. A múlt alkalommal már Urunk megkeresztelkedését ünnepeltük. Jézus 30 évig Názáretben élt, dolgozott nevelőatyja, József, ácsműhelyében. A názáretiek az ács fiának tartották, nem ismerve csodás, isteni eredetét. Ezért nagy a megdöbbenés, amikor a názáreti zsinagógában prófétai tekintéllyel tanít, majd csodatevő hatalommal betegeket gyógyít, kenyeret szaporít, ördögöket űz ki a megszállottakból, sőt isteni hatalommal bűnöket bocsát meg.

A vasárnapi evangéliumi részlet János 2. fejezete elejéről a *kánai menyegző* csodáját mondja el: Jézus édesanyja kérésére a hat nagy kőkorsó vizét színborrá változtatja a násznép öröme. Jézus anyjával és tanítványaival hivatalos volt a kánai menyegzőre. Elfogadta a lakodalmi meghívást, és együtt evett-ivott, örvendett a násznéppel. Nyilvános működése elején még nem követi a pusztába vonuló Keresztelő János aszkézisét. Szaporodó ellenfelei, főleg a képmutató farizeusok szemére is vetik, hogy „falánk és borissza” ember, összehasonlítva őt a pusztában böjtölő, bűnbánatot tartó és hirdető Keresztelővel.

Az új Mester, az örömhír (*euangelion*) hirdetője azért jött, hogy meggyógyítsa a betegeket, hogy megmentse az elveszetteket, mindenkinek az örök élet boldogságát ígérve. (Figyelemreméltó, hogy Jézus példabeszédeiben az örök életet is a menyegzős lakoma jelképezi.) A názáreti Jézus a mindennapok emberei közé vegyül, elfogadja a gyűlölt római megszállókat kiszolgáló vámosok meghívását, és a rosszhírű vagy házasságtörő nőket sem ítéli el, ha bűnbánatot tartanak. Az Örömhírt hirdeti: Elközelgett, már itt van, bennetek van az Isten országa, amely igazságosság, béke és öröm a Szentlélekben. Igazában Ő magában hozta el az Isten uralmát (Órigenész kifejezésével: *autobaszíleia*).

János evangélista szerint Jézus „ezzel kezdte csodatetteit a galileai Kánában. Kinyilatkoztatta dicsőségét, tanítványai pedig hittek benne.” Persze, az evangéliumok olvasásakor többször tapasztaljuk, hogy nemcsak a csodaváró tömeg, hanem még apostolai, tanítványai is kicsinyhitűek, főleg majd a szenvedéstörténet idején: szétszélednek, megtagadják. A csodahit csak ideiglenes, Jézus istenemberi misztériumát csak fokozatosan nyilatkoztatja ki, teljesen csak húsvét, illetve pünkösöd után, a Szentlélek megvilágosító kegyelme által.

A mi hitünk is gyakran gyenge, ingadozó, felszínes. Most a *Hit Évében* (2012/2013) fokozottabban kérjük a Szentlélek ajándékát, hogy öntudattal, bátor reménnyel Jézus igazi tanítványai legyünk.

Magyarországon ezen a vasárnapon kezdődik az *ökumenikus ima-nyolcad*, és a következő vasárnapig tart. Szerke a világon a Krisztus-hívők a keresztények egységéért imádkoznak, hogy a szenvedésbe induló Jézus szándéka szerint: „*Legyenek valamennyien egyek, hogy a világ higgyen!*” (Jn 17,21) Emlékezzünk az ökumenizmusról szól zsinati dekrétum 8. pontjára (*Unitatis Redintegratio* 8): „A szívbeli megtérést és életszentséget – a keresztények egységéért mondott magán- és nyilvános könyörgésekkel együtt – a egész ökumenikus mozgalom lelkének kell tekinteni, és jogosan nevezhető lelki ökumenizmusnak is.”

Most a *Hit Évében*, amikor a Szentatya az új evangelizálást sürgeti (ezt tették a világ püspökei is az őszi szinóduson) az ún. „nyugati világban”, ahol egyre terjed a materializmus és az ateizmus, a kereszténység létkérdése az egység, a közös tanúságtétel. Igaz, vannak még tanbeli eltérések a katolikusok, ortodoxok, anglikánok és protestánsok között, amelyeket nem szabad összemosni, hanem a párbeszéd révén tisztázni kell. De inkább arra kell helyezni a hangsúlyt, ami összeköt bennünket: a Szentírás feltétlen tisztelete, az Apostoli (sőt a Nicea–Konstantinápolyi) Hitvallás, a kereszttség és az Eucharisztia (ha különböző is az Úrvacsora értelmezése, és ezért még nem megengedett az interkommúnió). Mindenekelőtt pedig a *testvéri szeretet a legkiválóbb út az egység felé*: arról ismernek meg bennünket, hogy Krisztus tanítványai vagyunk, hogy szeretjük egymást.

ÉVKÖZI 2. VASÁRNAP (1Kor 1–3; Jn 1,29–34) (A)

Akik segítségül hívják az Úr Jézus nevét

Az évközi 2. vasárnap szentleckéje az első Korintusi levél első három verse, a levél címzése és az apostol köszöntése, amelyet gyakran a szentmise elején is használunk: „Kegyelem nektek és békesség Atyánktól, az Istentől, és az Úr Jézus Krisztustól.” Pál apostol nemcsak a korintusiakat köszönti így, hanem mindazokat, „akik bárhol segítségül hívják a mi Urunk Jézus Krisztus nevét”. Ezek a keresztények: a kétezer évvel ezelőtti első Krisztus-hívők, és ma is mindazok, akiket megkereszteltek, és akik megvallják Jézus Krisztus istenségét és üdvözítőnek fogadják el őt.

Minthogy most vasárnap *kezdődik a keresztények egységéért végzett ima-nyolcad*, emlékezzünk arra, hogy a múlt század elején protestáns körökben kezdődött, és azóta szépen kibontakozott ökumenikus mozgalom. Ennek egyik fontos állomása volt az Egyházak Világtanácsa 1961-ben Új Delhiben tartott konferenciája, amelyen elfogadták az 1948-as amszterdami hitvallás kibővítését: „Az Egyházak Világtanácsa azoknak az egyházaknak a társulása, amelyek az Írások szerint megvallják, hogy a mi

Urunk Jézus Krisztus Isten és üdvözítő, és amelyek következképp igyekeznek együtt megvalósítani közös hivatásukat az egy Isten, az Atya, Fiú és Szentlélek dicsőségére.” Látjuk, hogy a Világtanács egyházainak hívői vallják azokat az igazságokat, amelyeket az apostoli hitvallás foglal össze. A katolikus egyház ugyan még nem tagja a Világtanácsnak, de főleg a II. Vatikáni zsinat óta egyre szorosabb kapcsolatban van vele, és folytatja a teológiai párbeszédet az nagy egyházakkal. A zsinat óta a pápák hangsúlyozzák, hogy egyházunk véglegesen és határozottan elkötelezte magát az egységtörekvés útján.

Boldog II. János Pál pápa, amikor 1996-os *Tertio millennio adveniente* kezdetű körlevelében (34) a 2000. év Nagy Jubileuma előkészületeiről írt, hivatkozott a Zsinat ökumenizmusról szóló határozatára is : a bűnbánatot és a megtérést sürgette, továbbá azt, hogy imádkoznunk kell a keresztények egységéért, amely a Szentlélek ajándéka: „A legnagyobb bűnbánatot és megtérést követelő bűnök közé kell sorolnunk azokat, melyeket *Isten népe egysége ellen követtünk el*. Az egyházi közösség a mögöttünk levő második évezredben az első évezrednél fájdalmasabban megtapasztalta – olykor mindkét rész hibájából – azokat a szakadásokat, melyek nyilvánvalóan ellenkeznek Krisztus akaratával és botránkoztatják a világot.”

Ma, az egyre terjedő ateizmus korában a keresztények létkérdése az egység helyreállítása. Mi, katolikusok szeretettel fordulunk elszakadt testvéreink felé, akik velünk együtt imádkozzák a Miatyánkot, amelynek kérései összefoglalják keresztségi hitvallásunkat, az alapvető keresztény igazságokat. A keresztények közötti testvériség tehát a hiten alapul: az Atyaisten üdvösségre hív bennünket Fiában, hogy fogadott gyermekei legyünk; ennek a hitvallásnak jele a keresztség, amelyben a teremtő Lélek szívünkbe árasztja a szeretetet, és így tanúi lehetünk a világban Isten győzedelmes kegyelmének, irgalmas szeretetének. Most az *ima-nyolcad* alatt fokozottabban imádkozzunk a keresztények egységéért, a tanítványaitól búcsúzó Jézus szándékai szerint, hogy a világ higgyen! Mert az emberek arról ismerik fel, hogy Jézus tanítványai vagyunk, hogy szeretettel vagyunk egymás iránt. (Jn 17,20–26)

ÉVKÖZI 3. VASÁRNAP (Mk 1,14–20) (A) Új Ember

Az üdvösség örömhíre: elközelgett Isten Országáa

Jézus megkeresztelkedése és megkísértése után megkezdte nyilvános működését; hirdetni kezdi Isten országának evangéliumát: „Az idő betelt: közel van Isten országa. Térjete meg, és higgyetek az üdvösség jó hírében!” Márk evangéliuma elején rögtön Jézus üzenetének lényegére irányítja a figyelmet: elközelgett, elérkezett Isten országa, uralma (*baszileia*) Jézus Krisztus személyében. Mert Ő maga az Isten országa, *autobaszileia*, ahogy a III. századi egyházatya, Órigenész mondta. *Hinnünk kell és meg kell térnünk*, hogy beléphessünk az Országba, hogy Krisztus társai lehessünk.

*Isten Ország*a titokzatos valóságát Jézus fokozatosan nyilatkoztatja ki tanítványainak, tehát nem a világ bölcseinek és okosoknak, hanem a kicsinyeknek és alázatosoknak, közvetlen követőinek. Hasonlatokban, példabeszédekben érzékelteti az Ország kezdetét, növekedését: a magvető, a mustármag, a kovász, a konkoly és a jó mag hasonlatait alkalmazza. Az Ország hasonlít az elvetett és növekvő maghoz, fává terebélyesedik, befogad majd minden nemzetet. A konkoly és a búza együtt nő a végső aratásig, az ítélet napjáig, amikor majd kiostálják az ocsút a jó búzából. Az Isten uralma = Jézus királysága nem e világból való, ahogy Jézus Pilátus előtt kijelenti. Aki hisz az evangéliumnak, és az Atya akaratát cselekszi, az tartozik Jézushoz. Isten országa tehát belső, lelki valóság: „igazságosság, béke és öröm a Szentlélekben”, hirdeti Szent Pál. (Róm 14,17)

Az Ország kapuja: a hit. – Ebbe az Országba a *hit által* léphetünk be. Igent mondunk a megtestesült Ige által minket szólító Istennek, mert hitre méltónak tartjuk szavát, mert az Atya igazolta Fiát csodajelekkel, főleg feltámasztásával. A negyedik evangélium és a jánosi levelek különösképpen *a megtestesült Igébe vetett hitet*, a megtestesülés valóságát hangsúlyozzák, mivel az I. század végén már fellépett egy eretnecség, amely ezt tagadta. „Mindaz, aki hiszi, hogy Jézus a Messiás, Istentől született. (...) Aki hisz Isten Fiában, magában hordja Isten tanúságát. (...) A tanúság pedig arról szól, hogy Isten örök életet adott nekünk, és ez az élet Fiában van. (...) Ezeket azért írom nektek, akik hisztek az Isten Fiában, hogy tudjátok: örök életetek van.” (1Jn 5,1–13) Szent János folyton ezt az örömhírt ismétli első levelében: *Isten örök életet adott nekünk, és ez az élet Fiában van.* Akik hittek, megtértek és megkeresztelkedtek, már a megkezdett örök életet élik.

A megtérés (*metanoia*) szó szerint megfordulást jelent, a bűnös, sötét múlt megtagadását, és odafordulást az élő Istenhez, hogy éltető Napunk felé fordulva járjuk életünk útját, amelyet Ő szeretettel kijelölt nekünk. *Aki hittel igent mond az őt megszólító Isten Szavára*, hátat fordít a bálványoknak és „az élő, igaz Isten felé fordul” (1Tessz 1,8kk). A cél és az út is nem más, mint Jézus Krisztus, a megtestesült Fiú, aki az Atyánál Igazság és Élet volt, majd testet öltve utunkká lett. (*Szent Ágoston*) Ő a Világ Világossága, Benne Élet volt, és ez az Élet az emberek Világossága.

Az Atya, aki előbb, öröktől fogva kiválasztott és szeretett bennünket (vö. Ef 1,3–6), vonz, hív mindenkit megtestesült és keresztre feszített Fia által. (Vö. Jn 12,32kk) János evangélista hirdeti, hogy az Atya úgy szerette a világot, hogy egyszülött Fiát adta érte, hogy mindenkinek örök életet adjon. Nem azért küldte Fiát a világba, hogy elítélje, hanem hogy üdvözítse azt. „Aki hisz benne, azt nem ítéli el, de aki nem hisz, azt már elítélte.” (Vö. Jn 3,16–17) János evangéliumában drámai küzdelemnek lehetünk tanúi: a hit és a hitetlenség, a világosság és a sötétség, az igazság és a hazugság közötti harcnak. Bár az ítélet már megkezdődött, úgy tűnik, hogy ez a harc a végső ítélet napjáig tart. Mert aki ellenáll a hitre szólító isteni hívásnak, aki gögösen megkeményíti szívét, már most megítéltetett, illetve magát

ítéli kárhozatra. Az ítélet azokat sújtja, akik menekülnek a világosság elől, mert műveik gonoszak, akik megátalkodnak, a Gonoszság rabjai lesznek.

De soha, egyetlen konkrét személyről sem tudhatjuk, milyen lett végső sorsa. A kárhozat lehetőség minden megátalkodott számára. De mindig *remélhetjük*, hogy Isten győzedelmes kegyelme végül magához szelídíti a lázadó szíveket is.

ÉVKÖZI 3. VASÁRNAP (1Kor 10, 10–13,17) (A)

Krisztus-hívők! Ne szakadjatok pártokra!

Szent Pál a korintusi híveket megrója a pártoskodás, szakadások miatt: egyesek Pállal, mások Kéfással, ismét mások Apollóval vannak. Arra buzdítja őket, hogy forrjanak össze egyazon elvben, egyazon felfogásban. „Talán megosztott Krisztus? Talán Pált feszítették keresztre értetek? Vagy Pál nevében kereszteltek meg?”

Most, hogy véget ér a keresztények egységéért végzett *ima-nyolcad*, elmélkedjünk még egyszer a keresztények egységéről. *Ferenc pápa* nem szűnik meg hangoztatni, hogy Jézus Krisztus legyen a központ életünkben és az igehirdetésben, az evangelizálásban, hogy a keresztényeknek és az egyházaknak ki kell lépniük önmagukból. Ha Krisztus lesz a központ, ha feléje fordulunk, Őt hirdetjük, Róla tanúskodunk, *Benne megtaláljuk az egységet*.

A zsinattal és a pápákkal ismét a bűnbánatot és az imádságot hangsúlyozzuk. Az ökumenizmusról szóló zsinati határozattal leszögezte, hogy a szakadásban mindkét oldalról, katolikus és nem katolikus oldalról bűnösek voltak a keresztények. „Akik manapság születnek bele az ilyen (katolikus egyháztól elszakadt) közösségekbe, és általuk részesülnek Krisztus hitében, már nem okolhatók az elkülönülés bűne miatt. Testvéri tisztelettel és szeretettel zárja szívükbe őket a katolikus egyház. Azok ugyanis, akik hisznek Krisztusban és szabályszerűen részesültek a keresztség szentségében, már bizonyos –bár nem tökéletes – közösségi kapcsolatban vannak a katolikus egyházzal. Biztos, hogy nem kevés akadály gátolja a teljes egyház-közösségi kapcsolatot, minthogy többféleképpen eltérnek a katolikus Egyháztól – mind a tanítás dolgában és többször még a fegyelem dolgában is, mind pedig az egyház szervezetét illetően. Az eltérések olykor eléggé súlyosak. Épp ezeknek akar fölébe kerekedni az ökumenikus mozgalom.” A dekrétum ezért hozzáfűzi: „a katolikus egyház látható keretein kívül is szép számban és kiemelkedő módon meglehetnek azok az alkotóelemek vagy javak, amelyeknek együttese tulajdonképpen az Egyházat építi és élteni. Meglehet ott is Isten írott Igéje, a kegyelmi élet, a hit, remény, szeretet és a Szentléleknek egyéb belső ajándékai, de látható elemek is. Mindez Krisztustól való, és Őhöz vezet. Jogszerűen hozzátartozik Krisztus egyetlen Egyházához.” (*Unitatis redintegratio* 3)

Kétségtelen, hogy a Ferenc pápával, aki következetesen „Róma püspökének” nevezi magát, jelentős fordulat kezdődött a *péteri primátus*, a pápaság gyakorlásában; ez a tény jelenősen befolyásolja az egységtörekvés jövőjét, hiszen ismeretes, hogy a pápaság (pápai hivatal) az egyik fő nehézség az egységtörekvésben, amint ezt már VI. Pál pápa is kijelentette.

Remélhetjük, hogy a keresztények egysége nem marad vágyalom. De amikor a kiengesztelődés evangéliumát hirdetjük, el kell köteleznünk magunkat a keresztények közötti megbékélés, a testvériség építése mellett. Ha igaz, hogy az Egyház a Szentlélek ösztönzésére és a tévedhetetlenség ígéretével hirdette és hirdeti az evangéliumot minden népnek, az is igaz, hogy szembe kell néznie a megoszlásokból eredő nehézségekkel. Hisszük, hogy Krisztus Lelke működik az égi haza felé vándorló Egyházban, és ezért már szent a Főben, de a test bűnös tagjai miatt „mindig megtisztulásra szorul, ezért szüntelenül a bűnbánat és a megújulás útját járja”. (Vö. *Lumen Gentium* 8)

ÉVKÖZI 3. VASÁRNAP (Lk 1,1–4; 4,14–21; 1Kor 12,12–14,27) (C)

A Názáreti Jézus: Alfa és Ómega

A vasárnapi perikópa első része Lukács evangéliumának Előszava: az első négy vers, ahol az evangélista a modern történetírókra emlékeztető szándékát rögzíti: arra vállalkozik, hogy a közelmúlt eseményeit a tanúk elbeszélései alapján megbízhatóan közvetítse Jézus történetét, „miután mindennek elejétől fogva gondosan végére járt”. Szakemberek szerint a szinoptikus evangélisták közül Lukács figyel leginkább a történetiségre.

Az említett lukácsi Előszó alkalmat ad arra, hogy röviden kitérjünk a közel két évszázados vitára: a *történelmi Jézus és a hit Krisztusa viszonyára*. A történelmi Jézus a názáreti ember, aki az örömhírt hirdetve bejárta Galilea és Júdea útjait, és aki keresztre feszítve halt meg. A hit Krisztusa az a Messiás, akit feltámadása után az evangéliumok különböző isteni címekkel mutatnak be: Úr, Krisztus, Isten Fia. Ezeket a címeket azután az egyetemes zsinatok dogmaként erősítették meg. Az ún. történelmi-kritikai követői abbéli igyekezetükben, hogy rekonstruálják a Názáreti Jézus történelmi alakját és tényleg elhangzott szavait (*ipsissima verba*), Jézus történelmében sok mindent az ősközösség hitének teremtő tevékenysége körébe utalnak. Egyes túlzók egyenesen mítoszteremtésről beszéltek, és volt idő, amikor még Jézus létezését is kétségbe vonták. Ma már túljutott ezen a szakszerű kutatás, így a tudomány nem vonja kétségbe a názáreti ember történelmi létezését. Inkább Jézus istenfiúi mivoltát mellőzik, vagy tagadják a racionalista, nem hívő kritikusok.

Mi is valljuk, hogy az evangéliumok nem mai értelemben vett *Jézus-életrajzok*, hogy az „evangélium” sajátos műfaj: a Jézus által megvalósult isteni üdvtett örömhíret közlő, az abban való hitet megvalló és e hit elfogadására buzdító irat.

Az elsőnek megírt Márk-evangélium címe ezt világosan ki is fejezi: „Jézus Krisztus, az Isten Fia evangéliumának kezdete.” Jézus tanítványai húsvét után a názáreti Jézusban az ószövetségi messiási jövendölések beteljesítőjét látták. A vasárnapi perikópa második része Lukács 4. fejezetéből leírja a názáreti Jézus fellépését a názáreti zsinagógában: Jézus, az ács József fia, akit jól ismertek, hiszen ott nevelkedett, a zsinagógában Izajás jövendölését olvassa fel a Messiásról, majd összetekeri az Írást, és kijelenteti: „Ma beteljesedett az Írás, amit az imént hallottatok.”

Tehát ő az, akit az Úr Lelke felkent, és akinek messiási küldetést adott az Atyaisten. „Jézus Krisztus tegnap és ma; Ő a Kezdet és a Vég; Ő az Alfa és az Ómega. Övé az idő és övé az örökkévalóság. Övé a dicsőség és a hatalom mindörökkön-örökké. Ámen.” – Húsvét vigíliáján, a feltámadt Krisztust jelképező *húsvéti gyertya* előkészítéskor mondja a pap ezeket a szavakat. A feltámadt Krisztus, akit a keresztények hittel megvallanak, ugyanaz a názáreti Jézus, Mária Fia, aki Betlehemben született, Názáretben nevelkedett, akit értünk keresztre feszítettek. Jézus többé nem hal meg, hanem testében is megdicsőülve örökké él az Atyánál, és Lelkével élteni Egyházát.

A vasárnapi *szentleckében* (1Kor 12,12kk) Szent Pál a pogány íróknál is szereplő test-hasonlatot alkalmazza az Egyházra, amely Krisztus Teste. E „testben”, amelyet a feltámadt Krisztus Lelke élteni, minden tagnak megvan a sajátos szerepe, küldetése. Később az egyházatyák, főleg Szent Ágoston beszédeiben és műveiben igen gyakran beszél az Egyházról mint Krisztus Testéről. (A „titokzatos” jelző a késő középkorban helyeződött át az Eucharisziáról az Egyházra.) XII. Pius 1943-as *Mystici Corporis* kezdetű körlevele Krisztus Titokzatos Testének egyháztanát fejti ki. Ezt a páli gondolatot átvette a II. Vatikáni zsinat is az Egyház „képeiről” szólva (*Lumen Gentium* 7), de azt még kiegészítette más szentírási hasonlatokkal: Isten országának csírája, Isten újszövetségi népe... Előtérbe emelte az ószövetségi „Isten népe” hasonlatot, és az Egyházra, Isten újszövetségi népére alkalmazta. Ez a hasonlat dinamikus, jobban jelzi, hogy a Krisztus-hívők közössége, az Egyház a földön vándorolva igyekezik az örök haza felé. Az Egyház szent, mivel Feje, Krisztus szent, és e Testet a Szentlélek élteni, de bűnös is, mivel bűnös tagok alkotják, és ezért állandó megtisztulásra, reformra szorul: „*semper reformanda*”; a bűnbánat zarándokútját járja, amíg el nem jutunk a végső dicsőségre. (Vö. *Lumen Gentium* 8)

Évközi 4. vasárnap (Lk 4,21–30) (C) Új Ember

A názáreti Jézus – ellentmondás jele

A múlt vasárnapi evangéliumi szakasz folytatását olvassuk Lukács 4. fejezetéből. Az evangélista kapcsolta össze a két mozzanatot, amelyek minden bizonnyal más-más időben és helyzetben történtek. A logikai kapcsolat azonban világos. Jézus fellépése a názáreti zsinagógában mehökkenti a názáretieket: az ács József fia, akit jól ismernek, hiszen ott nevelkedett, a zsinagógában Izajás jövendölését a Messiásról önmagára alkalmazza, amikor kijelenteti: „Ma beteljesedett az Írás, amit az imént hallottatok.” Következik a most vasárnapi szakasz: a názáretiek nem fogadják el Jézust messiás-prófétának, esztelen haraggal kiűzik a városból, és meg akarják ölni. Jézus nyilvános működése során mindig vannak ellenségei. Rokonai is megbotránkoznak Benne, azt hiszik, hogy megzavarodott. Majd egyik apostola, Júdás, aki azt reméli, hogy Mestere politikai szabadító lesz, kiábrándulva elárulja. Főleg az írástudók és a farizeusok, a jeruzsálemi főpapok áskálódnak ellene, folyton törbe akarják csalni, azzal vádolják, hogy megváltoztatja a mózesi törvényt, sőt isteni hatalmat tulajdonít magának, amikor bűnöket bocsát. Végül majd istenkáromlásért halálra ítéli a Főtanács, és kiszolgáltatja a római helytartónak, hogy keresztre feszíttesse. Beteljesedik az agg Simeon Máriához intézett jövendölése a Gyermekről: „Sokak romlására és föltámadására lesz ő Izraelben: jel, amelynek ellenszegülnek...”

Jézus sorsában osztoznak követői, apostolai is: őket is üldözik, halálra adják végig a századokon egészen napjainkig. A vallást, keresztényeket, egyházakat üldöző totalitárius diktatúrák áldozatairól egyre több dokumentumot tesznek közzé – így teljesítve Boldog (már Szent) II. János Pál óhaját is, hogy össze kell gyűjteni a XX. század vértanúinak aktáit. De a hívők tudják, mert hiszik, hogy „a vértanúk vére a kereszténység magvetése”. (*Tertullianus*)

ÉVKÖZI 5. VASÁRNAP (1Kor 15,3–8,11; Lk 5,1–11) (C)

Isten Igéjének hívő hallgatása

Az évközi vasárnapokon – tehát a nagy ünnepekörökön kívül – Jézus nyilvános működésének egy-egy mozzanatát olvassuk, most a *C évben Lukács evangéliuma* szerint. E vasárnap a csodás halfogás örökszép jelenét idézi fel a perikópa: Jézus Genezáret tava partján Simon halászbárkájából tanítja a sokaságot: ugyanis „odasereglett hozzá a nép, hogy Isten Igéjét hallgassa”. Most álljunk meg ennél a bevezető szakasznál.

Amikor Jézus elkezdi nyilvános működését, ezt kezdi hirdetni: térjetek meg és higgyetek az Evangéliumnak, az Örömhírnék: elérkezett hozzátok Isten Országa, uralma. Ez az Ország Vele, az ő fellépésével érkezett el, kezd megvalósulni azok lelkében, akik hisznek Őbenne, megtérnek, csatlakoznak Hozzá. Csodatételek, gyógyítások, ördögűzések alkalmával Jézus kinyilvánítja isteni hatalmát, és követői,

az apostolok – mint a mostani jelenet végén Simon Péter – sőt hallgatói egy része is, elismeri őt Úrnak, Isten küldöttjének, a próféták által megígért Messiásnak. A Mester gyakran példabeszédekben szól: a magvető munkája nyomán kicsírázó mag és a szárba szökkenő vetés, a növekedés példázatai is mind azt jelzik, hogy az Ország már most kibontakozóban van, se még nem valósult meg véglegesen. (Megjegyzem: a zsinat tanítása szerint az Ország nem azonos az Egyházzal, hanem annak csak csírája.)

Az evangéliumokat olvasva látjuk, hogy Jézus hallgatóinak egy része hitetlen, elpártol Tőle (például János 6. fejezetében az eucharisztikus beszéd után). Még az apostolok hite is gyenge, ingadozó: a politikai szabadítót váró Júdás majd elárulja Mesterét, Péter a szenvedéstörténet idején megtagadja Urát; a kiábrándult emmauszi tanítványok esete jól példázza azt, hogyha Krisztus nem támadt volna fel, a názáreti Jézus története csőddel végződött volna.

A vasárnapi *szentleckében*, az első Korintusi levél 15. fejezetében Szent Pál éppen az őskeresztény igehirdetést foglalja össze. Még jóval az evangéliumok megírása előtt, a pünkösöd után elkezdődött apostoli igehirdetés hagyományát átvéve, azt hirdette a korintusiaknak, hogy Krisztus – a prófétai Írások szerint – meghalt bűneinkért, és harmadnapra feltámadott, szintén az Írások szerint. Ezt elhitték a korintusiak. Hogyan lehetséges az, hogy egyesek nem hiszik a holtak feltámadását? Szent Pál *per absurdum* módszerrel érvel: ha nincs a holtak feltámadása, akkor Krisztus sem támadt fel, és ha Krisztus nem támadt fel, hiábavaló a hitetek, mert még nem vagytok megváltva. Akkor illúzió áldozatai vagytok, nyomorultabbak vagytok a hitetlen pogányoknál. Akkor együnk-igyünk, holnap úgyis meghalunk, és a megsemmisülés vár ránk! Ám Krisztus feltámadt, él, itt él a hívők közösségében, Testében, az Egyházban, és Lelke által közvetíti az isteni életet! A Krisztusban hívők követik a Fő sorsát: akik a keresztségben meghaltak a bűnnek és új életre támadtak, tehát a Fő tagjai lettek, Vele együtt osztoznak a feltámadás dicsőségében. Ezt az Örömhírt hirdeti az Egyház ma is a Nyugaton terjedő hitetlenség korszakában, ezt hirdeti az ún. harmadik világban, Ázsiában és Afrikában millióknak, mert a szerető és irgalmas Isten mindenkit meghívott az értünk meghalt és feltámadt Jézus Krisztusban hozott üdvösségre. A *Hit Évében* adjunk hálát a keresztény hit kegyelméért, és imádkozzunk azokért, akik őszinte szívvel keresik az Igazságot, Jézus Krisztust, aki Út, Igazság és Élet.

Végül emlékeztetek arra, hogy ezen a vasárnapon könyörgő nap van a *világ éhezőiért*. Imádkozzunk az éhezők millióiért, illetve azokért, akik felelősek a világban levő igazságtalanságok megszüntetésért. – Hétfőn pedig – Lourdes-i Boldogasszony liturgikus emléknapján – a *Betegek Világnapja lesz*. XVI. Benedek erre a napra kiadott üzenetében többek között ezt írja: „A Hit Éve legyen jó alkalom arra, hogy még fokozottabban végezzük a karitatív szolgálatot az egyházi közösségekben, hogy mindnyájan irgalmas szamaritánusként viselkedjünk testvéreinkkel!”

A pápai intelmhez hozzáfűzöm: mindannyiunknak naponta alkalmunk adódik családjában, közösségünkben, munkahelyünkön az irgalmasság testi és lelki cselekedeteire: a segítség és a türelem gyakorlására, betegek gondozására, szenvedők

vigasztalására. Ne feledjük az utolsó ítélet Krisztusa szavait: „Jöjjetek Atyám áldottai, ...éheztem, és ennem adtatok, beteg voltam, és meglátogattatok... Amit egynek a legkisebbek közül tettetek, nekem tettétek!”

ÉVKÖZI 6. VASÁRNAP (1Kor 2,6–10) (A)

A kereszt bölcsessége

A vasárnapi szentleckét az első Korintusi levél 2. fejezetéből vesszük: Szent Pál itt igehirdetése lényegét világítja meg. Az Apostol visszautal az első fejezetre, ahol hangsúlyozta a korintusiaknak: üdvösségünk titkát, a Keresztre feszített Jézust hirdeti. A kereszt a zsidóknak botrány, a pogányoknak pedig ostobaság volt, és ma is az a nem hívőknek. Nekünk, Krisztus-hívőknek a kereszt a Megfeszített Jézust, egyetlen Üdvözítőnket jelképezi.

Az Újszövetség szerint a keresztalál általi megváltás összekapcsolódik a húsvéti eseményekkel: Jézus, az emberré lett Isten Fia az izajási Szenvedő Szolga sorsát teljesíti be: megalázta, „kiüresítette” önmagát, engedelmes lett az Atyának egészen a keresztalálig, ezért Isten felmagasztalta, és mindenek Urává tette Őt, ahogy a Filippi-levél (2. fejezet) Krisztus-himnusz hirdeti.

Mindig kapcsoljuk össze a keresztet és a feltámadást, a kettő együtt a húsvéti misztérium. *Szent Jánosnál* a kereszt nemcsak a megaláztatást, szenvedést jelenti, hanem már a „felmagasztaltatást” is, az Isten által előlegezett megdicsőülést is. Az Emberfia a keresztén „fölemeltetett”, mint a szabadulás jele, a rézkígyó (Jn 3,14; Szám 21,4–9). János passió-elbeszélésében is érezhetően jelen van a testi szenvedés, de mégis Jézus királyi méltósággal viselkedik (például Pilátus előtt), öntudatosan halad a kereszt felé, és diadallal száll fel rá, hiszen ott alapítja meg Egyházát, amikor a Lelket adja (19,30), amikor oldalából vér és víz folyik ki (19,34). Most már hittel tekintünk fel „Arra, akit átszegeztek” (19,37). A megfeszített Jézus *keresztje* az üdvösség jele: a nagypénteki kereszt előtti hódolattal, vagy a mindennapi keresztvetésekkor az üdvözítő Jézusba és a Szeretet-Istenbe vetett hitünket valljuk meg.

Jézus azt várja követőjétől, hogy *vegye fel keresztjét mindennap*. Mert ha vele hordozzuk keresztünket, ennek az Ő erejéből megváltó ereje van – misztikus Teste, az Egyház javára. A keresztvállalására mindig van lehetőségünk: kisebb-nagyobb napi bajaink, saját betegségünk elviselése, az öregedéssel együtt járó kisebbedés, együttérzés szeretteink testi-lelki szenvedésével. Nem kell tehát nagy megajánlásokat tennünk az üldöztetés vagy akár a vértanúság vállalására (a kommunista időkben erre is adódott alkalom!), elég, ha a keresztjét hordozó Jézussal lélekben egyesülve hordozzuk mindennapi kisebb-nagyobb keresztünket. – *Per crucem ad lucem*: a kereszt által jutunk el a feltámadás fényére.

A keresztségben részesedtünk Krisztus halálában és feltámadásában. (Róm 6) A hívő a keresztségben meghalt a bűn „világának”, és ellene mondott a Gonosznak,

aki kísérti, el akarja téríteni Krisztustól, de a lelki harc egész élete során tart. A Lélek erejében legyőzheti a rosszra hajló „test” kívánságait, amely cinkosa a bűnre csábító „világnak”, és az „új ember”, a feltámadott ember életét élheti. A szentmisében is a felszentelt pap Krisztus rendelkezéséből és a Szentlélek erejében a húsvéti misztériumot jeleníti meg hathatósan, a hívők ebben részesednek.

ÉVKÖZI 7. VASÁRNAP (1Kor 3,16–23) (A)

„Minden a tiétek, ti pedig Krisztuséi vagytok...”

Szent Pál előzőleg a pártoskodás elvetését sürgette a korintiusi híveknek, akik közül egyesek Pál, mások Apolló vagy Kéfás (Péter) hívei voltak. Most a vasárnapi szentleckében a keresztény bölcsességre tanítja őket: „...*Minden a tiétek, ti Krisztuséi vagytok, Krisztus pedig Istené.*” Azt is mondhatnánk: ez a keresztény humanizmus alapelve is lehet.

A teremtő Isten a jónak teremtett világot a saját képére és hasonlatosságára alkotott emberre bízta, hogy a teremtést befejezve mindent felajánljon Krisztus által az Atyának. Igaz, a bűn által a rossz is jelen van világunkban, az emberek életében és a történelemben; de Isten úgy szerette a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda üdvösségünkért. Ahol eláradt a bűn, túlarad a kegyelem azok számára, aki hisznek Krisztusban, és hozzá csatlakoznak, az ő Lelkéből élnek. Az Egyház elvetette a hajdani manicheista eretnekséget, amely egy Gonosz istenségnek, amolyan demiurgosznak (félistennek) tulajdonította a rosszat; de később a janzenista tévedést is kárhoztatta, amely a fiatal, manicheista Ágoston szigorú szellemiségét követte a keresztény életben. Ugyanakkor mindig vallotta, hogy a rossz bennünk, emberekben van, nem a teremtett dolgokban, de azt is tartotta, hogy a rossz/bűn gyógyítható: a Megváltó kegyelme képes fokozatosan helyreállítani bennünket a Teremtő művét. Gyógyulásra, belső átalakulásra van szükség, és ezt – bűnbánattal és alázattal – ki kell könyörögnünk Istentől. A tekintet és a szív megtisztítására van szükség, hogy mindenben észrevegyük a Teremtő jelenlétét, és hogy félelem nélkül tudjuk szeretni a jóra váltott rossz világot és valamennyi embertestvérünket.

Ha hittel és szeretettel teljesen átadjuk magunkat Krisztusnak, és Átala az Atyának, örvendezve mondhatjuk *Keresztes Szent Jánossal* a „szexuelmes lélekimáját”: „Uram, Istenem, Szerelmem! Ha még emlékszel bűneimre (...), gyakorold Jóságodat és Irgalmasságodat, és így megismerlek bennük. (...) Hogyan emelkedhetne fel Hozzád az ember, a nyomorban nemzett teremtmény, ha Te magad nem emelnéd fel? Te, Uram, Keziddel, amely alkotta őt? Istenem, Te nem veszed el tőlem, amit egyszer nekem adtál Fiadban, Jézus Krisztusban (Róm 8,32). Benne nekem adtál mindent, amit óhajtok. Ezért örömmel tölt el az, hogy Te nem késlekedel, ha én várokozom. – Miért késlekedel szívem, ha már e pillanattól kezdve szeretheted Istenedet? Enyém az ég és enyém a föld, enyém a világ minden népe; enyéme az igazak, enyéme a bűnösök; enyéme az angyalok, enyém Isten Anyja; minden az enyém: még maga Isten is enyém és értem van, mert Krisztus enyém, teljesen értem

van. Mit kívánsz, mit keresel hát még, lelkem? Mindez a tiéd, és mindez érted! Ne kicsinyeld le magad! Ne az Atya asztaláról lehulló morzsákra figyelj! Lépj ki a fényre, és dicsőítsd magad az ő dicsőségében Rejtőzködj el Benne, élj örömben, és elnyered, amit a szíved kíván!”

ÉVKÖZI 8. VASÁRNAP (Mt 6,24–34) (A)

Bizalom a Gondviselésben

Az évközi 8. vasárnapon az egyik legszebb jézusi példabeszédet olvassuk *Máté* 6. fejezetéből: „Ne aggódjatok megélhetésetek miatt! Nézzétek az ég madarait... Nézzétek a mezők virágait!... Tudja a ti mennyei Atyátok, mire van szükségetek!... Keressétek elsősorban Isten országát! ...Elég a napnak a maga baja!”

A mai zaklatott világban, amikor népbetegség lett a számtalan súlyos következménnyel járó stressz, szorongó idegfeszültség, amikor a világválság miatt az emberek, családok súlyos megélhetési gondokkal küszködnek, nagyon mehökkentők Jézus szavai. Sokszor – főleg bajban, szenvedésben – nehéz hinnünk abban, hogy a mennyei Atya gondunkat viseli, hogy az Istent szeretőknek minden a javukra válik! Sokszor nem értjük a gondviselő Isten útjait. Miért engedi meg ezt és ezt, miért családjában vagy baráti körünkben a sok baj, szenvedés, szerencsétlenség, aminek persze nemegyszer mi magunk emberek is okozói vagyunk. Lázadozunk, kétségbe vonjuk Isten emberszeretetét. Ilyenkor kell könyörögnünk hitért, bizalomért, hogy őszinte szívvel mondhassuk: „Legyen meg a te akaratod!” Bár nem értem szándékaidat, Atyám, hiszem, hogy jót akarsz gyermekeidnek. Vallani akarom, hogy „Isten egyenesen ír görbe vonalakkal”. (Portugál közmondás)

Egy következő szempont: Tartsuk meg az értékrendet! „Keressétek először az Isten országát, a többi mind hozzá adatik!” A Miatyánk minden lényeges kérést magában foglal. Először ezt kérjük: „Jöjjön el a te országod!” De kérjük a mindennapi kenyeret is. De várjuk az égből szálló manná! Dogoznunk kell megélhetésünkért, előrelátón beosztani javainkat, ha nem halmozzuk is vagyonunkat, amelyet nem vihetünk magunkkal a sírba. Ferenc pápa többször ismételte nagymamája bölcsességét: „A szemfedőn nincsen zseb!”

A keresztény nem követi a pogány *carpe diem!* – bölcsességet, a „*szakítsd le minden perc virágát*”-elvet. A mai pogány, gyakorlati materialista, a „fogyasztói” mentalitásba elmerült, élvhajász, „egydimenziós” ember egyáltalán nem törődik a „túlvilággal”, nem nyugtalanítja az üdvösség gondja; bálványai a pénz, a szex, a hatalom. Szent Pál ma is óvna ettől a pogány magatartástól a hívőket, mint hajdan a korintusiakat. amikor a feltámadásról beszélt. Ha nincs feltámadás, örök élet, akkor: „együnk-igyunk, holnap úgyis meghalunk!” De Krisztus feltámadt, és mindazok, akik hisznek Benne, akik beletestesültek a keresztség által, követik a Főt a dicsőségbe.

Befejezésül Babits Mihály vallomásából idézek (*Zsoltár férfibangra*):

*Tudod hogy érted történnék mindenek – mit busulsz?
A csillagok örök forgása néked forog
és hozzád szól, rád tartozik, érted van minden dolog,
a te bűnös lelkedért.
Ó hidd el nékem, benned a Cél és nálad a Kulcs.
Madárka tolla se hull ki – ég se zeng – föld se remeg,
hogy az Isten rád ne gondolna. Az Istent sem érti meg
aki téged meg nem ért.
Mert kedvedért alkotott mennyet és földet és tengereket
hogy benned teljesedjenek; – a korok történetét
szerezte meséskönyvedül, – s a napba mártotta ecsetét,
hogy kifesse lelkedet. (...)*

ÉVKÖZI 10. VASÁRNAP (Lk 7,11–17) (C)

„Megesett rajta a szíve”

A vasárnapi evangéliumi szakasz a naimi ifjú feltámasztását mondja el. Jézus számtalan csodát tett nyilvános működése során: betegeket gyógyított, a vakoknak visszaadta a látást, talpra állította a bénákat, megnyitotta a süketek fülét, és néhány halottat is életre keltett. Legtöbbször a beteg vagy hozzátartozói könyörögtek a gyógyításért. A naimi ifjú életre keltése sajátságos. A halott fiát sirató özvegy észre sem veszi, hogy a tömegben megjelenik egy idegen, Jézus. „Mikor az Úr meglátta, *megesett rajta a szíve*, és így szólt hozzá: »Ne sírj!«” És Jézus egyetlen érintésére és szavára felül az ifjú, beszélni kezd. És az Úr „visszaadta őt anyjának”. - A „*megesett rajta a szíve*” kifejezés még vagy tíz evangéliumi összefüggésben előfordul.

Jézus Szíve ünnepét az Úrnapja utáni hét péntekjén üli meg az Egyház. Ezen a vasárnapon tehát megemlékezhetünk erről a liturgikus ünnepről is. Itt most néhány megjegyzést tennék a Jézus Szíve-tiszteletről, amely újabban, főleg az ifjú nemzedék körében, kevésbé népszerű, jóllehet a pápák ismételten ajánlották ezt az áhítatot, hiszen hitünk központi titkára, a Jézus átszúrt Szíve által kinyilatkoztatott Szeretet-Istenre irányítja imádásunkat. Legutóbb Boldog (már Szent) II. János Pál a nagy jubileumra készülve, XIII. Leó 1899-es felajánlásának 100. évfordulóján, összefoglalta az előző pápák tanítását a Jézus Szíve-tiszteletről, így buzdított: „Ma is arról van szó, hogy elvezessük a híveket oda, hogy szegezzék imádó tekintetüket Krisztus, az Istenember misztériumára, hogy olyan személyekké legyenek, akik meghallják és élnek az új életre, a szentségre, az engesztelésre szóló hívást, amely együttműködés a világ üdvösségén. Olyan személyekké, akik *felkészülnek az új*

evangelizálásra, Krisztus Szívét elismerve az Egyház szívének: a világ sürgető szükségességgel értse meg, hogy a kereszténység a szeretet vallása.”

Az újkori történelem során, főleg az Alacoque Szent Margitnak tett magánkinyilatkoztatás következtében az ájtatosság külső formáiban, például Jézus töviskoronás hússzíve ábrázolásaiban – szobrokon és képeken – sok torzulás történt. Mert, jóllehet Jézusnak érző, örvendező, szenvedő, az emberek bajaival együtt-érező szíve volt, *az ábrázolt szív* legyen egyszerűen a *szeretet jelképe*, nem naturalista megjelenítés. Jó példa erre Boldog Charles de Foucauld jelkép-rajza: egy szív körvonalai, rajta kereszt, ezzel a felírással: JESUS – CARITAS (*Jézus–Szeretet*).

„Jézus Szíve (...) szimbóluma mindannak, amit az Úr Jézus nekünk jelent, s orgánuma mindannak, amit nekünk, s amit értünk tett. (...) Ha tudni akarod, hogy kicsoda Krisztus, nézd a szívét; ha tudni akarod, hogy kicsoda az ő műve, nézd a művet inspiráló szívet; ha föl akarod fogni tanát s példáját, ereszkedjél szívére át a fogalmakba s intézményibe.” (Prohászka Ottokár, *Élő vizsek forrása*, Szent Gellért Kiadó, Budapest, 2013, 29.)

És ha már a nagy Jézus Szíve-tisztelő püspök könyvét idéztem, vele együtt imádkozzuk, énekeljük:

*„Hisztek a Szent Szívben
És szeretetében,
Hisztek a hívőknek szent közösségében,
Hisztek a szeretet végső győzelmében.”*

ÉVKÖZI 11. VASÁRNAP (Lk 7,36–8,3) (C)

A szeretet bűnbocsátó hatalma

A Simon farizeus házában lejátszódó történet Lukács evangélista sajátja. A bűnös asszony nem azonos Mária Magdolnával, sem bethániai Máriával, Márta nővérével. Elmélkedésünk címe az összetett 7,47. vers egyik felére utal: „Bocsánatot nyert sok bűne, mert (minthogy) nagyon szeretett.” Tehát itt a szeretet a bűnbocsánat okozója. A vers második része (47/b) viszont – a Jeruzsálemi Biblia szerint – a bűnbocsánat hatását jelzi: „Akinak keveset bocsátanak meg, kevésbé szeret.” Isten irgalmas, megbocsátó szeretetének megtapasztalása hálára indít, növeli a bűnbánó Isten és Krisztus iránti szeretetét.

Mindenképpen összefüggés van a szeretet és a bűnbocsánat között. Jézus nyilvános működése során a bűnbánatot és a megtérést hirdeti: ezáltal léphetnek be a Benne hívők Isten országába. A Fiú, aki emberré lett és majd szeretetből életét adja a bűnös emberekért – értünk, a mi üdvösségünkért – Isten irgalmas szeretetének követe, megtestesítője itt a földön. Azért jött, hogy meggyógyítsa a betegeket, magához hívja a bűnösöket. Csak azt várja el tőlünk, hogy higgyünk Benne, Isten

emberszeretetének megjelenítőjében, és viszontszeretettel kitárulkozzunk az Irgalomnak.

A farizeusok e perikópában is, máskor is helyesen látják, hogy egyedül Isten bocsáthatja meg a bűnöket. Ha tehát Jézus bűnöket bocsát, isteni hatalommal rendelkezik. Ez a tény, minden csodatételénél nagyobb tett, végül is a Messiás vesztét okozza: istenkáromlás vádjával szolgáltatják ki a zsidó vezetők, írástudók és főpapok a római helytartónak, hogy keresztre feszítse. Isten örök terve szerint Jézus keresztre lett a bűnbocsánat, üdvösségünk forrása.

A feltámadt Krisztus azt akarta, hogy üdvözítő műve folytatódjék, ezért apostolaira és utódaira bízta a bűnbocsátás isteni hatalmát. Ezt folytatja Egyháza a Lélek erejében századokon át. Sajnos, napjainkban még a hívő keresztények is felejtik ezt a nagy isteni ajándékot: megfogyatkozott azok száma, még az idősebb nemzedék (főleg férfiak) körében is, akik élnek a kiengesztelődés szentségével, egyre ritkábban gyónnak. Ennek fő oka éppen az, hogy megfogyatkozott a hit és kihűlőben van a szeretet. Eltompult lelkiismeretünk egyre kevésbé érzékeny a bűnre, ha pedig nincs bűntudat, kihal a bűnbánat és a megtérés szükségességének tudata is. A volt keresztény „Nyugaton” úgy élnek sokan a megkereszteltek közül is, mintha Isten nem létezne. És ha megszakad a kapcsolat az élő Istennel, eltompul a felelősségtudat, önző kis világainkba csukódunk, és nem leszünk nyitottak az életadó és újjáteremtő Szentléleknek, aki – a liturgia szavai szerint – maga a bűnbocsánat.

A bűnbánó, nyilvánosan is bűnösnek tartott asszony Jézus lábánál figyelmeztet bennünket, farizeusokat, akik igaznak tartjuk magunkat, hogy a bűnbánó vámosok és utcanők megelőznek bennünket Isten országában. Ezt Jézus mondta! A szelíd és irgalmas szívű Jézus üdvös intelme mindannyiunknak, papoknak és híveknek egyaránt szól. Nem mindaz, aki mondja: „Uram, Uram!” megy be a mennyek Országába, hanem csak az, aki az emberszerető Atya akaratát cselekszi. Aki megteszi az igazságot, aki a szerető Úr kedvében jár, az jut el az élet világoosságára.

ÉVKÖZI 12. VASÁRNAP (Lk 1,57–66,80) (C)

Az Előfutár alázata (Keresztelő Szent János születése)

A 12. évközi vasárnapon a vihar lecsendesítéséről szóló evangéliumi szakaszt olvastuk volna, de az idén erre a vasárnapra esik Keresztelő Szent János első osztályú liturgikus ünnepe. Mind a négy evangéliumból világosan láthatjuk, hogy Jézus korában milyen nagy tekintélye volt az Előfutárnak, Keresztelő Jánosnak. Lukács evangéliumának első két fejezetét János és Jézus születésének szenteli. Az első fejezet *diptichon*, tehát az evangélista párhuzamba állítja János és Jézus születésének hírül adását, majd a mostani szakaszban elmondja János születését. Szentírástudósok rámutattak, hogy Lukács itt számos ószövetségi helyre hivatkozik,

illetve azokból állítja össze Mária énekét, a *Magnificat*ot és Zakariás énekét, a *Benedictust*.

Ezeket a fejezeteket a Messiás érkezése, az üdvösség napjának felragyogása miatti nagy öröm hatja át. Az óraliturgiában minden reggel imádkozzuk a *Benedictust*: Zakariás Szentlélekkel elelve magasztalja Istent: „*Aldott az Úr, atyáink Istene, mert meglátogatta és megváltotta az ő népét. Erős szabadítót támasztott minékünk. (...) Meglátogatott minket felkelő Napunk a magasságból, hogy fényt hozzon azoknak, akik sötétségben és halálos homályban ülnek...*” – János evangéliumának prológusában beszél arról, hogy a megtestesült Igében élet volt, és ez az élet volt az emberek Világossága, de a sötétség nem fogta föl, a hitetlenek nem fogadták be. János azért jött, hogy *tanúságot tegyen* a Világosságról, de nem ő volt a Világosság, hanem a megtestesült Ige, Jézus Krisztus. A Keresztelő a Magasságbeli prófétája volt, az Üdvözítő előfutára; az Ó- és Újszövetség mezsgyéjén lépett fel: a bűnbánatot hirdette, rámutatott az Isten Bárányára, megkeresztelte Jézust, és utána *alázatosan* visszavonult, átengedte a teret Jézusnak, aki Szentlélekkel keresztelt.

Keresztelő Szent János *alázatossága* üdvös intelem mindazoknak, akik Krisztust hirdetik, akik az Üdvözítő útját készítik elő. Neki, Krisztusnak kell átengednünk a teret, hogy általunk Ő tanítson, Ő kereszteljen, Ő bocsássa meg a bűnöket, Ő jelenítse meg a húsvéti misztériumot az oltáron. Miként a Keresztelő, a pusztában kiáltó Szó (Hang), mi is legyünk az Ige (*Verbum*) hangja (*vox*), szócsöve, hogy az üzenetet továbbítsuk, hogy az Egyházban szolgáljuk az üdvösség művét. A pápák a középkortól „Isten szolgáinak szolgája” jelzővel jelölték magukat, kifejezve az eszményt. A II. Vatikáni zsinat eszményi egyházképét is így jelölték: „szegény és szolgáló egyház”. Milyen messze van még a valóság az eszménytől! Papoknak és világi apostoloknak, ezt kell mondanunk, miután mindent megtettünk: „Haszontalan szolgálunk vagyunk, azt tettük, ami kötelességünk”. A legfőbb példakép Jézus, aki nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy Ő szolgáljon, és életét adja mindenkiért. És Édesanyja, Mária is az Úr szolgálóleánya volt, Fia tökéletes követője. Az Ő közbenjárása által kérjük Fiától az alázatosan szolgáló szeretet kegyelmét.

Papoknak ajánlanám, hogy néha olvassák Pázmány Péter prédikációit. A bíboros többször elmélkedik az alázatosságról: a Szentírás és a keresztény gondolkodók, főleg Szent Bernát idézése mellett még a pogány bölcsekre, a sztoikusokra is hivatkozik. Advent III. vasárnapjának első prédikációját – az alázatos Keresztelő János példájából kiindulva (Jn 1,19kk) – teljesen az *alázatosság* erényének szenteli. János a zsidó követeknek megvallotta, hogy nem ő a Krisztus. „Mivel azért a Szent János feleletiben, mint szép tiszta tükörben, tündöklök az igaz alázatosságnak tekéletessége: én-is, a máii napon, szóllok az alázatosságról.” Először megmutatja, mily „böcsülletes”, hasznos, szükséges az alázatosság, másodsor pedig megmagyarázza, miben áll az igaz alázatosság tekéletessége. Advent IV. vasárnapjának első prédikációjában pedig összehasonlítja az Előfutárt a

Szabadítóval: „A mai Szent Evangélium pedig, melyben a Christus elől-járója teli torokkal kiáltja, hogy közel jó a Szabadító: azért olvastatik előttünk, hogy ércsük, kicsoda, a ki hozzánk jó?” E beszéde végén Pázmány Isten szeretetére és alázatos szolgálatára buzdítja a keresztényeket.

ÉVKÖZI 13. VASÁRNAP (Mt 16,12–19) – Június 29. Péter és Pál (A)

„Te Péter vagy!...”

Idén az évközi 13. vasárnapra esik az apostolfejedelmeknek, Péternek és Pálnak ünnepe. Jézus Simon apostolnak adta a Kéfás, vagyis Szikla nevet, amikor elsőnek kiválasztotta és meghívta apostolának. A rendíthetetlen szikla maga Krisztus, a Beléje vetett hit révén lesz a főapostol a sziklaalap. Péterre bízta az oldás-kötés, tehát a bűnbocsánat lelki hatalmát. Feltámadása után pedig – visszautalva Péter háromszoros tagadására – rábízta az egész nyáj – bárányok és juhok gondozását. (Jn 21) Péternek feladata lesz, hogy Mesterét követve mint jó pásztor legeltesse a nyáját, vagyis bőséges életben részesítse, és még életét is feláldozza érte. (Vö. Jn 10,1–28) A feltámadt Jézus jelzi Péter vértanúságát is.

Péter és az apostolok, Jézus feltámadásának tanúi, valamint az apostolutódok Róma püspökének vezetésével lelki hatalmat kaptak Jézus Krisztustól. Péterrel együtt az égi város kapuit nyitják és csukják, gyakorolják a tekintélyt fegyelmi és tanbeli kérdésekben, az oldás-kötés hatalmát lelkiismereti kérdésekben, az Utolsó vacsora hathatós megjelenítésére... Az Egyház az Isten Országá csírája itt a földön, de nem azonos az Országgal, ahogy a Zsinat hangsúlyozza. *Lelki* hatalomról van szó, amely *szolgálat* és nem uralkodás. Az egyház vezetői, pápaság és hierarchia evilági, gazdasági-társadalmi-politikai hatalma igen sok kárt okozott a történelem folyamán a Krisztus által akart lelki küldetés megvalósításában.

A II. Vatikáni zsinat által hangoztatott „szegény és szolgáló Egyház” eszményét most Ferenc pápa gyökeres kezdeményezésekkel igyekszik megvalósítani, hangsúlyozva, hogy a pápaságnak, a péteri szolgálatnak is *meg kell tértie*. Emlékezzünk az *Evangélii gaudium* kezdetű. buzdítás 32. pontjára: „Mivel arra kaptam meghívást, hogy meg is éljem azt, amit másoktól kérek, a pápaság megtérésére is gondolnom kell. Róma püspökeként rám vár a feladat, hogy nyitott maradjak minden – szolgálatom végzésére irányuló – javaslatra, amely által hűségesebbé lesz ahhoz az értelemhez, melyet Jézus akart adni e szolgálatnak, valamint az evangelizálás jelenlegi szükségleteihez.” Ez a „megtérés” természetesen vonatkozik a püspökökre, papokra, minden egyházi szolgálatot teljesítő vezetőre.

ÉVKÖZI 13. VASÁRNAP (Mk 5,21–43) – Jaurus leánya (B)

„Ne félj, csak higgy!”

A Jairus nevű zsinagógai előljáró kislányának életre keltése Jézus rendkívüli csodái közé tartozik. „Mit lármáztok, mit sírtok? Nem halt meg a gyermek, csak alszik.” Igazában Jairus leányának, vagy a naimi ifjúnak, vagy akár Lázárnak életre keltése nem az a feltámadás, amellyel Jézus megelőzte a Benne hívőket, tehát amely nem egy hulla megelevenedése, visszatérése e földi létbe, hanem átmenet egy új, az isteni létrendbe. Itt is, miként más csodatettek, csodás gyógyítások esetében Jézus *előzetes hitet* követel az érdekeltektől, akik hozzá folyamodnak. „Ne félj, csak higgy!” Ez a kezdeti, bizakodó hit is már Isten ajándéka, de még nem a hit isteni erénye, amellyel a személy teljesen átadja magát Isten akaratának. Lázár feltámasztásakor is ezt mondja a Mester a síró Mártának: „Én vagyok a feltámadás és az élet, aki bennem hisz, még ha meg is halt, élni fog. Mindaz, aki belém vetett hittel él, nem hal meg sohasem. Hiszed ezt?” – Erre válaszul következik Márta teljes hitvallása: „Igen, Uram, hiszem, hogy te vagy a Messiás, az (élő) Isten Fia!” Most már nem csupán a csodatevőnek szól a bizakodó hit, hanem Isten Fiának, aki maga a Feltámadás és az Élet.

Amikor Jézus az Isten országát hirdeti, *hitet és megtérést* követel. Jézus csodáinak, gyógyításainak, ördögűzéseinek tehát ezt a megtérést és hitet kell szülniük. Különösen János evangéliuma hangsúlyozza ezt a kapcsolatot, megkülönböztetve a hit (hivés) különböző fokozatait. (vö. *Biblikus Teológiai Szótár*, 212–214). Túl a tűnő lelkesedésen és az érdektől vezetett csatlakozáson, a csodajelek rendszerint azt eredményezik, hogy az emberek elismerik: Jézus az Isten küldöttje, a Messiás. Ha valaki túlságosan a csodára támaszkodik („csodahit”), ez a tökéletlen hit jele (Jn 10,38; 14,11). Ha valaki érdektelenül hisz Jézus szavának, mint a samariaiak (Jn 4,41k) és a királyi tisztviselő (Jn 4,50), azoknak teljes a hitük, mint azoké, akik nem látták és érintették a feltámadt Jézust, mégis hittek szavának. De menthetetlenek azok, akik látták Jézus csodáit (Jn 6,36; 7,3; 15,24), és mégis visszautasították a hitet (Jn 7,5; 12,37). Ezeknél hiányzik a lelki érzékenység és a készség, elvakítja őket a legalista gőg, a hamis okoskodás. Nincs meg bennük az önátadás, és az Isten felé való nyitottság ama felkészültsége, amely a szinoptikusoknál a csodát megelőző hitet képezi (Mk 5,36; 9,23; 10,52), és amely nélkül Jézus szinte tehetetlen (Mt 13,58) A megátalkodottak, akik szívüket bezárják az Igének, akik nem nyílnak meg a kegyelemnek, a csodajelek, amelyek alátámasztják az Igét kibogozhatatlanok. Ezeknek még a legnagyobb csoda, Jézus feltámadása (üres sír, jelenések) sem elégséges jel, „bizonyíték”, hogy higgyenek.

A születő Egyházban a Szentlélek csodákat tett bizonyos hívek bízó imájára is (Mt 21,21k; Jak 5,16kk), csodálatos karizma, rendkívüli kegyelem ez, de alá van vetve magasabb rendű ajándékoknak (1Kor 12,28k, végső soron a *szeretetnek*, amely a keresztény élet legfőbb csodája (1Kor 13,2). A tevékeny szeretetre emlékeztet ezen a vasárnapon az Egyház a Péter-fillérek gyűjtésével, amelyek eredményeit eljuttatják

a Szentatyának különféle segélyakciói támogatására. Erre a jótékonykodásra emlékeztet a mai szentlecke is a korintusi gyűjtés felidézésével.

És még utalhatunk XVI. Benedek első, *Deus Caritas est* kezdetű körlevele második részére, ahol az Egyháznak mint a szeretet közösségének szeretetszolgálatáról elmélkedik. Itt többek között hangsúlyozza: „A szeretetszolgálatra, karitászra mindig szükség lesz, még a legigazságosabb társadalomban is. (...) Vigasztalásra és segítségre szoruló szenvedés mindig lesz. Magányosság mindig lesz. Olyan anyagi szükséghelyzetek mindig adódnak, melyekben a megélt felebaráti szeretet segítségére van szükség.” „Az a fölfogás, mely szerint az igazságos struktúrák fölöslegessé tennék a szeretet gyakorlását, valójában materialista emberképet rejt: azt a babonát, hogy az ember »csak kenyérből él« (Mt 4,4, vö. MTörv 8,3) – ez olyan meggyőződés, mely lealacsonyítja az embert, és éppen sajátosan emberi mivoltát tagadja.” (28/b) – „Ezért elsősorban olyan embereknek kell lennünk, akiket megérintett Krisztus szeretete, akiknek a szívét Krisztus a maga szeretetével megnyerte, s akikben fölébredt a felebarát iránti szeretet. Jelmondatunkat a 2. Korintusi levélből (5,14) kell vennünk: »Krisztus szeretet sürget minket.«” (33)”

ÉVKÖZI 13. VASÁRNAP (Mt 11,15–30) (A)

„A kicsinyeknek jelentetted ki...”

Jézusnak az Atyához intézett hálaadását Lukács (10,21) így vezeti be: „Abban az órában Jézus *felujjongott a Szentlélekben*, és így szólt...” Ezért az írásértelmezők „*Hymnus jubilationis*”-nak, az „ujjongás himnuszának” is nevezik e „jánosi” csengésű szakaszt. Már a szinoptikusok evangéliumokban is többször találkozunk olyan mozzanatokkal, amikor világosan kifejezésre jut a Názáreti próféta, a Fiú egyedülálló bensőséges kapcsolata az Atyával; ez a jelleg azután a későbbi János-evangéliumban teológiai megfogalmazást kap. Egyedül a Fiú, aki öröktől fogva az Atya kebelén volt, ismeri a szentháromságos Isten misztériumát. Itt emlékezzünk a János-evangélium prológosára: „Istent sohasem látta senki. Az egyszülött (Fiú)Isten, aki az Atya kebelén nyugszik, Ő nyilatkoztatta ki.” Azok a „kicsinyek” ismerik meg Isten misztériumát, akiknek a Fiú kinyilatkoztatja. Ezek nem a beképzelt bölcsek, nem is a büszke teológusok, hanem az alázatosak, akik kitáruznak Jézus Szentlelkének.

Ezért a szelíd és alázatos szívű Jézushoz kell fohászkodnunk, hogy alakítsa öntelt szívünket alázatossá, hogy – a lélekben szegények társaságában – behatolhassunk az isteni Élet mélységeibe. Ilyen szegény és alázatos volt Jézus édesanyja, Mária, aki hit az égi üzenetnek, bár nem értette, amit a Mindenható benne és általa művelt. Mária is lassan-lassan hatolt be Fia világába és az isteni üdvösségtervbe: az alázatos hit nyitotta meg szívét a Szentlélek ajándékának. Ez a Lélek ma is működik az Egyházban, minden megkereszteltben, sőt még az Egyházhoz nem tartozó, az

igazságot őszintén kereső emberekben is. Ez a Lélek segít megérteni az Írásokat, Jézus tetteinek és tanításának mély értelmét: bevezet bennünket a Szeretet-Isten felfoghatatlan misztériumába, minthogy szívünkbe árasztja a szeretetet. Mert Szent Ágoston szerint a szeretet az a szem, amellyel „megláthatjuk”, megtapasztalhatjuk a láthatatlan Istent, aki Szeretet.

Az egyházatyák szerint: „*gratia est semen gloriae*”, a kegyelem a leendő dicsőség magva. Már a megkezdett örök életet éljük, mivel megkaptuk az istengyermekség kegyelmét. Jézus elsősorban nem új eszmét, nem is etikát, evilági bölcsességet hozott, hanem önmagában hozott el minden újdonságot Isten belső mélységeiből és gazdagságából. Csak a kicsinyek és alázatosak képesek hittel megnyílni Isten ajándékának, aki mindig adni akarja önmagát, szeretetét – a mi befogadóképességünk mértéke szerint.

Minden kegyelem – ajándék. „Isten ingyen adja azt, amit ad; azt is Ő adja, amit kér; és sokszorosan adja vissza, amit tőlünk kap.” (*Maurice Zundel*)

ÉVKÖZI 14. VASÁRNAP (Lk 10, 1–2; 17–20; Mt 10,16–18) (C)

Jézus és tanítványai

Az Újszövetség Jézus „tanítványainak” nevezi azokat, akik nyilvános működése során követték, hallgatták és mesterüknek ismerték el Őt. Elsősorban a tizenkét apostol tartozik Hozzá, de e szűkebb, bizalmas körön kívül még az Úr kiválasztott hetvenkét tanítványt, akiknek küldetést adott. A vasárnapi evangéliumban Lukács leírja, hogy milyen tanácsokkal látja el ezeket a tanítványokat a Mester, amikor kettesével szétküldi őket, „mint bárányokat a farkasok közé”, milyen ellenséges fogadtatásra számíthatnak. Az evangéliumokból tudjuk, hogy kezdetben sokan követték Jézust, nyilván kíváncsiak voltak az új próféta tanítására, meg aztán sokan testi-lelki gyógyulást kerestek nála. De később közülük többen elmentek, ahogy például Jánosnál (6,66) olvassuk a csodás kenyérszaporítás után, azok, akik megbotránkoztak a „kemény” eucharisztikus beszéden. Voltak olyanok is, mint az áruló Júdás apostol, akik politikai szabadítót reméltek Jézusban, mert nem értették, hogy a Messiásnak szenvednie kellett, a halálon át kellett bemennie a feltámadás dicsőségébe.

Jézus tanítványainak tehát sorsközösséget kell vállalniuk a Mesterrel. Ez pedig a küldetéssel kereszthordozást, üldöztetést is jelent. „Menjetek! Úgy küldelek titeket, mint bárányokat a farkasok közé...” (Lk 10,3) A Máté 10. fejezetében olvasható párhuzamos helyet is idézhetjük Ferenc pápával.

Jorge Mario Bergoglio érsek *Nyitott és, hívő szív* című elmélkedésgyűjteményében (Új Ember Kiadó, Budapest, 2013, 53–55) a tanítványok küldetéséről elmélkedve az üldöztetés és a Lélek által kapott vigasztalás dialektikájára hívja fel a figyelmet: „A tanácsokban, melyeket Jézus ad tanítványainak, amikor küldi őket (küldetést bíz

rájuk), figyelmeztetések két sora kapcsolódik egybe: az első, a megvívandó harcra, egzisztenciális helyzetükre irányítja a figyelmüket: »Úgy küldelek titeket, mint bárányokat a farkasok közé! (...) Az emberekkel szemben legyetek óvatosak, mert bíróság elé állítanak, zsinagógaikban megostoroznak benneteket! Miattam helytartók és királyok elé hurcolnak, hogy tegyetek tanúságot előttük és a pogányok előtt« (Mt 10,16–18) (...) A figyelmeztetések második sora erőt és vigaszt nyújt: (...) »Ne féljete azoktól, akik a testet megölik, a lelket azonban nem tudják megölni!...« (...) Az apostol küldetése teljes mértékben részesedik Jézus Krisztus, Isten Fia küldetésében (vö. Mt 10,40). Az üldöztetés megjövendölése és a vigasztalás megígérése közötti dialektika szabja meg a küldött ember egész életformáját, mert ez a Krisztus-formájúság, Krisztus létformája, aki az Atya küldött, aki engedelmességből vállalta a kereszthalált, és akit ott (...) az Atya Úrrá tett.»

Az Apostolok Cselekedetei 6. fejezetétől kezdve a „tanítvány” elnevezés fokozatosan minden Krisztus-hívőre kiterjed, akár ismerte Jézust földi életében, akár nem. Mivel a tanítványok megszorodtak, a Tizenkettő összehívta a tanítványok gyülekezetét, hogy hét diakónust válasszanak, és kézzelöllettel küldetést adjanak nekik. „Isten ígéje meg tovább terjedt, úgy hogy a tanítványok száma igen megszorodott Jeruzsálemben, sőt a papok közül is tömegesen hódoltak meg a hitnek”. (ApCsel 6,7) Később (11,26) azt olvassuk, hogy a tanítványokat először Antióchiában nevezték el (a pogányok) „krisztusiaknak”, Krisztus-követőknek (= keresztényeknek).

ÉVKÖZI 14. VASÁRNAP (Lk 10,25–37) (C)

Az irgalmas szamaritánus

Jézus az őt próbára tenni akaró törvénytudónak az irgalmas szamaritánus példabeszédével válaszol. Nem elég ismerni a törvény betűjét, hanem meg kell azt valósítani; az irgalmasság cselekedeteivel kell tanúságot tenni a felebaráti szeretetről. De ki az én felebarátom? – kérdezi a törvénytudó. Jézus a példabeszéd elmondása után visszakérdez, megfordítva a másik kérdését: „Mit gondolsz, e három közül melyik a felebarátja annak, aki a rablók kezére került? – Aki irgalmasságot cselekedett vele”, felelte a törvénytudó. Jézus így szólt hozzá: „menj, és tégy hasonlóképpen!”

Jézus tehát megfordítja a törvénytudó kérdését: nem az az alapvető kérdés: „Ki az én felebarátom?”, mert nem én vagyok a középpontban, hanem az, hogy ki az igazi felebarátja a bajbajutott embernek? – Az, aki irgalmasságot cselekedett vele. A jeruzsálemi templomi kultusztól elszakadt, szektás szamariaiakhoz tartozó „szamaritánus” példája nemcsak a Jézus korabeli törvénytudóknak, papoknak és levitáknak szól, hanem a mai klerikusoknak, tanítóknak is. Ha a Mózes

törvényszékében ülő írástudók csak tanítják, de nem teljesítik a parancsolatokat, ha a szószéken moralizáló pap dörgedelmes szavakkal ostorozza a híveket, de saját életével nem mutat példát – „vizet prédikál, de bort iszik!” – akkor nem lesz hiteles a szava. Persze azt lehet mondani: az útjelző tábla akkor is mutatja a helyes utat, ha maga nem mozdul a helyes irányban. A pap által hirdetett igazság igazság marad, ha ő maga nem él is szerinte. De közhely, mert a mindennapi tapasztalat tanítja: a példa, a tanúságtétel nélkül a tanításnak, igehirdetésnek nincs foganatja. Ez vonatkozik a gyermekeket nevelő szülőkre, tanítókra is. Nem *küldöm* gyermekeimet a szentmisére, hanem megyek és magammal viszem őket.

Hála Istennek, vannak napjainkban is irgalmas szamaritánusok, akik segítik a katasztrófák áldozatait, gondozzák a fogyatékosokat, öregeket otthon vagy idősek otthonában, kórházakban. A legutóbbi dunai árvíz alkalmával megindító példáit láttuk a szerető segítségnek, amikor hitvallásokra, világnézetekre, pártállásokra való tekintet nélkül összefogtak az emberek a fenyegető veszély leküzdésére, bajbajutott testvéreik megsegítésére. De ha leszámítjuk is a rendkívüli – bár, sajnos, gyakori – katasztrófákat, naponta találkozunk utunkon, családjainkban, környezetünkben bajbajutott, szenvedő, magányos, vigasztalásra váró emberekkel, és megmutathatjuk, hogy hiteles keresztények vagyunk. A szeretet minőségét nem felekezeti, világnézeti szempontok szerint mérjük le.

Az viszont igaz, hogy a Jézushoz tatózás, a szeretet Szentlelke ösztönzést és kegyelmi segítséget ad az áldozatvállaláshoz is. Mert általában önzők vagyunk, magunkat helyezük a középpontba („Ki az én felebarátom?”), és minden döntésünket, tettünket befolyásolja az önérdek és helytelen önszeretet. Nem elég felismerni a jót, érezni a hívást a jótetre, erő is kell a meglátott jó megtételére. És ezért kell kérnünk a feltámadt Krisztus Lelkét, hogy, szívünkbe árasztva a szeretetet, térítsen meg bennünket, hogy kilépjünk önző kisvilágunkból, teremtsen újjá, hogy Jézus példájára tudjuk szeretni nemcsak testvéreinket, hanem még ellenségeinket is. Hogy ráébredjünk: „Jónak lenni jó! Jó tenni jó – igazi öröm forrása.”

„Az apostolt jellemző öröm Jézus szemléléséből táplálkozik: hogyan járt-kelt, hogyan tanított, hogyan gyógyított, hogyan nézett (...) A hívő ember szívének ebből a szemlélésből kell merítenie, és ebben kell választ találnia élete fő kérdéseire; Jézussal való barátságának kérdéseire.” (Ferenc pápa, J. M. Bergoglio, *Nyitott és hívő szív* 13.)

ÉVKÖZI 15. VASÁRNAP (Mt 13,1–23) (A)

Kőszívű emberek

Jézus a magvetőről szóló példabeszédét maga magyarázza meg tanítványainak. A *Máté*-evangélium 13. fejezetéből vett hosszabb szakaszban egy súlyos figyelmeztetést idéz a Mester Izajás prófétától (Iz 6,9–10), amikor a hitetlen nemzedékre céloz: „Szemük van, de nem látnak, fülük van, de nem hallanak és nem értenek.” Az isteni Ige kemény, köves talajra hull azoknál, akik gögösen megkeményítik szívüket, sőt megátalkodnak. Az Istentől elforduló elszakadó ember elvakultságát, fokozatos megmerevedését megátalkodásnak nevezi a Biblia. Megátalkodni annyi, mint lanyha vagy hazug szellemben járni; az ilyen ember keménynyakú és kőszívű. Vannak ilyenek a pogányok, az izraeliták, sőt Jézus tanítványai között is, de a mai új-pogányok, önelégült ateisták között is. Azok, akik beképzelik, hogy minden igazságot birtokolnak, akik az élő Isten helyett a maguk teremtette bálványokat imádják: Pénz, Hatalom, Hírnév... Akik azt hiszik, hogy nincs szükségük megváltásra, akik csak ebben az életben reménykednek, akiknek istenük a has, a pillanat élvezete.” „Együnk, igyunk, holnap úgyis meghalunk!” Ahogy Szent Pál írta a korintusi híveknek, akiknek korábban a feltámadás hitét hirdette.

Ha az ember ellenszegül Isten hívásának, ha hazug, képmutató, ha szíve megosztott Isten és a bálványok között, ha az Igét nem fogadja be készsleges szívvel, nem lehet teljesen Istené, Krisztusé. A hit megvilágosítja a készsleges szív „szemét”, hogy meglássa, megértse Krisztus misztériumát. A Zsidónak írt levél (3,7–12) a 95. zsolttart (7k) idézi: „Ha meghalljátok Isten szavát, ne keményítsétek meg szíveteket!” De már az ószövetségi próféta, Ezekiel (36,26k) előre megmondta: Isten Lelkének hatalma van, hogy átalakítsa az emberek kőszívét hússzívvé. A feltámadt Krisztus elküldte Szentlelkét, aki tanulékonyá teszi az embereket Isten tanítására, az Ige befogadására. Megkaptuk az isten-gyermekség Lelkét, aki nem kőtáblára írja a törvényt, hanem szívünkbe a szeretet törvényét, amint Jeremiás próféta megjövendölte (31,33). „Isten szeretete kiáradt szívünkbe a ránk árasztott Szentlélek által” (Róm 5,5). „Akiket Isten Lelke vezérel, azok Isten gyermekei. (...) Maga a Lélek tesz tanúságot lelkünkben, hogy Isten gyermekei vagyunk, ha pedig gyermekei, akkor örökösei is: örökösei Istennek, Krisztusnak pedig társörökösei. Előbb azonban szenvednünk kell vele együtt, hogy vele együtt meg is dicsőüljünk.” (Róm 8,14–17)

ÉVKÖZI 15. VASÁRNAP (Mk 6,7–13) (B)

Az apostolok küldetése: az Örömhír hirdetése

Jézus az őt követő apostolokat szétküldi az örömhír hirdetésére: a bűnbánatot, a megtérést hirdetve üzzék ki az ördögöket, gyógyítsák a betegeket. A Mester már nyilvános fellépése kezdetén erre szólítja fel az első tanítványokat: „Az idő betelt: közel van Isten Országa. Térjete meg és higgyetek az üdvösség örömhírében!” (Mk 1,15) Hit és megtérés: ez a feltétele annak, hogy belépünk Isten Országába, vagyis Jézus Krisztushoz csatlakozzunk, aki maga az Isten országa (*autobasileia*, Órigenész). Mert az Ő személyében érkezett el az Isten uralma, „minden újdonság”, ahogy Szent Iréneusz hangoztatta. Jézus beteljesíti az ószövetségi ígéreteket, elhozza az örömhírt a (lelki) szegényeknek: *Isten szeret benneteket, meghív minden embert az üdvösségre, az isteni életre.* Ez az Evangélium, ez az Örömhír, amelyet az apostolutódok és az egész Egyház hirdet és tanúsít századokon át.

Most Ferenc pápa *Evangelií gaudium/Az Evangélium öröme* kezdetű buzdításában hirdette meg az *új evangelizálás* programját: mindenkinek, a pápától kezdve a hierarchián és az egyháziakon keresztül a hívő népig meg kell térnie, vagyis kilépni zárt önző világunkból, és elvinni, életünkkel tanúsítani a szélső határokig, az igazságot keresőknek az üdvösség örömhírét. Ez a missziós Egyház legelső feladata, minden más – a szükséges reformok, a struktúrák átalakítása stb. ezután következik. „Amikor arra kapok felszólítást, hogy úgy éljek, ahogyan másoktól is megkívánom, gondolnom kell a pápaság megtérésére is!” Ferenc pápa utal arra, amit II. János Pál mondott: a pápai primátus gyakorlásának új formáját kell megtalálni. Ő maga már szolgálata kezdetétől *Róma püspökének* nevezi magát, küzd a túlzó (római) centralizálás ellen, és elindította a Római Kúria reformját. *Az egyház legyen lelkipásztori és misszionárius!*

„A mai világ nagy kockázata – a konzumizmus (fogyasztói beállítottság) számtalan és elnyomó kínálata közepette – az individualista (önző) szomorúság, amely kényelemszerető és fősvény szívből, a felszínes élvezetek beteges kereséséből, az elszigetelt lelkiismeretből származik. Amikor a belső emberi élet becsukódik saját érdekeibe, nincs többé hely másoknak, nem lépnek be a szegényebbek, nem hallják meg többé Isten szavát, nem örülnek az ő szeretete édes örömével, nem tapasztalják meg, milyen lelkesítő jót tenni!” (2)

ÉVKÖZI 16. VASÁRNAP (Mk 6,30–34) (B) Új Ember

„Jöjjetek félre egy magányos helyre...”

Márk evangéliumának ebben a kedves jelenetében Jézus pihenésre inti tanítványait, akik beszámolnak arról, „amit tettek és tanítottak”. A hozzájuk tóduló tömeg tanítása ugyanis annyira lefoglalta minden idejüket, hogy még „enni sem maradt

idejük”. Jézus időnként maga is félrevonult egy magányos helyre, hegyre, hogy pihenjen és imádkozzon. Volt úgy, hogy az egész éjszakát imádságban töltötte. Magatartása és a szavai *figyelmeztetik a mai apostolokat* is: szakítsanak időt a pihenésre, kikapcsolódásra és az imára! Ha a rájuk nehezedő feladatok miatt túlterheltek, ha nem jut idejük az evésre sem, főleg pedig az imára, akkor az idegfeszültség számos káros következménnyel jár, akkor a lelki töltekezés hiánya, az Úrral való eleven kapcsolat elmulasztása folytán kiürülnek, kiégnek, és csak lélektelen funkcionáriusok lesznek.

A „nyugati” országokban a *papok száma ijeszítően csökken*: a hatvanas és hetvenes években nagyon sok felszentelt pap felmentését kérte, elhagyta az egyházi szolgálatot, csökken a hivatások száma, fokozódik a papság identitásválsága. Minderre pár évvel ezelőtt, a papság éve alkalmával felhívtuk a figyelmet. Karl Rahner és Gustave Martelet jezsuiták nyomán rámutattam arra, hogy a válság mély gyökere a *hit és a büség válsága*. Kétségtelen, hogy pszichológiai és szociológiai szempontokat is figyelembe kell venni, amikor a válság okait keressük. De hitünk szerint a papi és a szerzetesi hivatás a kegyelem műve, amely nyilván feltételezi a természetet. A hit kegyelmét a pap és a szerzetes, minden keresztény, imádságban könyörögheti ki. Csak imádkozó pap lehet hívő pap, és a hit örömeinek hirdetője. Ezért van szükség arra, hogy időt szenteljünk a pihenésnek, magánynak, eszmélődésnek, az Istennel való imádságos kapcsolatnak

Most a kérdés másik oldalról is megvilágítom, ismét *Ferenc pápa Evangélium gaudium / Az Evangélium öröme* kezdetű buzdításnak pár pontját idézve. A Szentatya egyaránt óv az *önző lustaságtól és a rosszul megélt aktivitástól*. Egyrészt hivatkozik azokra a papokra, akik „szinte megszállottan védik a szabadidejüket”. „Egyesek ellenállnak annak, hogy teljes mélységében megízleljék a missziót, s így a bénító lustaság rabjai maradnak.” (81) Másokat viszont a lázas tevékenység űz/hajt. Ferenc pápa megjegyzi: „A probléma nem mindig a túlzott aktivitás, sokkal inkább a *rosszul megélt aktivitások*, amelyekben nincs jelen megfelelő motiváció, lelkeség, amely átjárja a cselekvést és kívánatosá tenné azt. Ebből adódik, hogy a kötelességek jobban kifárasztanak, mint kellene, és olykor megbetegítenek. Nem a békés fáradtságról, hanem a feszült, megterhelő, kielégületlen és lényegében el nem fogadott fáradtságról van szó.” A pápa említi ennek a magatartásnak okait és következményeit: megvalósíthatatlan tervek szövése, türelmetlenség a lassú folyamatok kibontakozása előtt, a közvetlen sikerre való törekvés, uralkodni vágyás az élet ritmusán, a túlzott szervezés miatt elveszítik a néppel való eleven kapcsolatot. „Napjaink közvetlen sikerre való törekvése azt eredményezi, hogy a lelkipásztorkodásban munkálkodók nehezen tűrnek bárminemű ellentmondást, látszólagos sikertelenséget, kritikát, keresztet.” (82)

A pápa ezután kijelenti: „így ölt formát a legnagyobb fenyegetés”, és Joseph Ratzinger bíboros egyik beszédét idézve folytatja: „...»az Egyház mindennapi életének szürke pragmatizmusa, amelyben látszólag minden normálisan zajlik, valójában azonban a hit elszegényedve sorvad és eltorzul.« Kialakul egyfajta temetői

lelkiállapot, amely lassanként múzeumi múmiákká formálja a keresztényeket. Kiábrándulva a valóságból, az Egyházból vagy önmagukból, szüntelenül átélnek annak kísértését, hogy valamiféle édeskes szomorúsághoz kapcsolódjanak, amely úgy eluralkodik a szívben, mint »az ördög egyik legdrágább elixírje«⁷. (Hivatkozás Georges Bernanos *Egy falusi plébános naplója* című regényére.)

Mindazzal szembeállva, ami elgyöngíti az apostoli dinamizmust, Ferenc pápa itt megismétli: „*Ne hagyjuk elrabolni magunktól az evangelizálás örömét!*”

ÉVKÖZI 16. VASÁRNAP (Lk 10,38–42) (C)

Akik a jobbik részt választották

Mária és Márta Lukács által leírt epizódja hasonlít a János-evangélium 11. fejezetében (11,1–44) Lázár nővéreinek jellemzéséhez: Márta sűrög-forog, hogy a vendéglátásra felkészüljön, míg Mária Jézus lábánál hallgatja a Mester szavait. Jézus az egyetlen szükségesre hívja fel Márta figyelmét: nem becsüli le Márta tevékeny szeretetét, de hangsúlyozza: Isten és a lélek üdvössége előbbre való mindennél. Másutt ezt mondta: „Keressétek Isten Országát és az Ő igazságát, és a többi mind hozzáadatik.”

A keresztény lelkiségi hagyományban Mária a *szemlélődés (contemplatio)*, Márta a *tevékeny apostoli munka* típusát képviseli. Már a görög–római pogány filozófusok (platonikusok, sztoikusok) ajánlották az összeszedettséget, meditációt, aszkézist, ami aztán a keresztény lelkiségben, lelkigyakorlatokban, misztikusok imaéletében döntő szerepet játszott. „A szemlélődés keresztény értelemben nem önmegváltó megtapasztalása az én-nek. Az Istennel való egyesülés minden szubjektív élményének meg kell felelnie az evangéliumi követelményeknek az emberek szolgálatában. A keresztény szemlélődés célja nem a »világ elhagyása«, hanem a világ »gyógyító megdicsőülése.«⁸ (Christian Schütz).

A szemlélődést nem lehet mindig elválasztani az *elmélkedéstől*. Az elmélkedő is teljesen Istenre koncentrál, önmagáról megfeledkezik, hogy Isten jelenléte töltse be. Miközben csendben Isten színe előtt időzik, az imádás, hálaadás, kérés aktusait indítja fel. De főleg hallgat Isten hozzá intézett belső hangjára, hogy felismerve akaratát, megtegye azt. A középkortól fokozatosan kidolgozták az elmélkedés/szemlélődés módszereit. Így például *Loyolai Szent Ignác*, aki a bencés lelki hagyományhoz kapcsolódott, amikor lejegyezte *Lelkigyakorlatait*. Az ignáci lelkiség jellemzője: *contemplativus in actione (szemlélődő a cselekvésben)*. Az ignáci szemlélődés nem merő passzivitás, tétlenség, hanem felkészülés a választásra, Isten akaratának teljesítésére. A lelkigyakorlatozó már az „első héten” bűneiről elmélkedve, ezt kérdezi a feszület előtt: mit kell tennem, hogy megháláljam Krisztus irántam való, irgalmas szeretetét. Igyekszik „ízlelni és érezni” a hit misztériumait,

megkülönböztetni a jó és gonosz szellemek sugallatait, ahogy például Loyolai Szent Ignác leírja a *Lelkiyakorlatok*ban.

Ferenc pápa, J. M. Bergoglio jezsuita érsek (*Nyitott ész, hívő szív* 21–22) Szent Ignác szabályait idézi (*Lelkiyakorlatok* 316) az örömről, a vigasztalásról szemlélődve, majd így következtet: „Az örömnél tehát ez a mélységes lelki béke az alapvető szintje, a Lélekben való teljes zavartalanság, amely a kereszt perceiben, a legfájdalmasabb pillanatokban is megmarad. (...) A Szentlélek kenete az, ami megmarad: az öröm e kenetbe ereszti gyökereit, (...) ez a kenetbe gyökerezettség zavartalan marad: ez az, amit belső békének hívunk.”

A *misztikusok* sokszor megtapasztalják a vigasztalanságot, súlyos lelki megpróbáltatáson mennek át, megtapasztalják a „lélek sötét éjszakáját” (*Keresztes Szent János*). A mai ember nehezen érti a misztikusok nyelvjárását. A hívőt is megkísérti az ateizmus. Bár az is tény, hogy a nem hívők, főleg a fiatalok körében fokozódik az érdeklődés bizonyos misztikus tapasztalatok (például keleti vallások tapasztalatai és módszerei) iránt, és mindenféle divatos az ezotérika különböző megnyilvánulásainak keresése.

Karl Rahner a szentek által leírt sötét éjszaka tapasztalatát, a hitellenes kísértések átélését is pozitívnak tartja. Ez áttöri a „kereszténységben a vulgáris gondolkodást és beszédet”. A hívő az isteni titok felé való nyitottságában megtapasztalja Isten hallgatását a világban, és fölismeri, hogy a világ nem Isten. Itt megemlítem a fiatal karmelita apáca, Lisieux-i Teréz rettenetes sötét éjszakájára, hitellenes kísértéseire. A halálához közel álló karmelita apáca hittel fogadta ezt a megpróbáltatást, és felajánlotta lelki szenvedéseit a hitetlenek megtéréséért. A szenvedő Jézussal szenvedve a bűnösök asztalához ült. Így is teljesítette a szemlélődő aktív missziós küldetését. Tudjuk, hogy a missziók védőszentje lett.

ÉVKÖZI 16. VASÁRNAP (Mt 13,2–30) (A)

Isten türelméről

A búzaföldbe vetett konkolyról szóló jézusi példabeszéd nagyon vigasztaló üzenet: Isten türelmére világít rá, aki az aratásig a szolgáknak nem engedi kitépni a búzából a konkolyt, nehogy vele együtt a jó búzát is kitépjék. A világban, a társadalomban, életünkben található növekvő rossz, bűn az ellenség műve. A történelmen végigvonul a jó és a rossz küzdelme, amelyről már hosszú teológiai értekezést írt Szent Ágoston *De civitate Dei/Isten városáról* című művében. Két „város”, tábor áll szemben egymással: egyik oldalon az Isten megvetéséig menő, gőgös önszeretet, minden következményével, a másikon az alázatos Isten- és emberszeretet. Loyolai Szent Ignác is, *Lelkiyakorlatos könyvében* a *Két zászlóról* szóló elmélkedésében Krisztus és Lucifer táborát állítja szembe: akik az igaz életre vezető, alázatos Krisztust akarják követni, nemet mondanak a gőgös önszeretnek, a hatalom- és

élvezetvágnak, hogy az egyetlen szükségest, a maguk és testvéreik üdvösségét szolgálják.

Jézus a bűnösök iránti magatartásával és példabeszédeivel a *türelmes és irgalmas Atyát* képviseli: szemrehányást tesz türelmetlen és bosszúálló szellemű tanítványainak (Lk 9,55), a meddő fügefafa (Lk 13,6–9), a tékozló fiú (Lk 15) a könnyörtelen szolga (Mt 18,23–35) példabeszédek az irgalmas Isten türelmét példázzák. A konkolyról szóló példabeszédet is említem, bár itt inkább a jók védelméről, és nem kifejezetten a gonoszok megtéréséről van szó. Így érvelek: ha Isten kövekből is tud magának fiaikat teremteni, a konkoly által jelképezett gonoszokat, bűnösöket is újjáteremtheti: az utolsó ítéletig megadja nekik ezt a lehetőséget. Az Úr türelemmel viseltetik a bűnösök iránt, mert – ahogy Péter 2. levelében (3,9; 15) olvassuk: „nem akarja, hogy valaki is elveszen, hanem inkább, hogy mindenki bűnbánatot tartson.”

A türelmes Isten nem semmisíti meg ellene lázadó vagy tőle elforduló teremtményeit, akiket szeretetből teremtett, és magához rendelt: a végső ítéletig türelemmel hívja, kegyelmével szelídíti lázadó akaratomkat, várja megtérésünket. Ha valaki mégis a végsőkig lázad, végleg elvágja magát az élő Istentől és a szeretetközösségtől, a szerető Atya akkor sem semmisíti meg teremtményét, akit szabadnak teremtett, hanem ezt mondja: „Ember, legyen meg a te akaratod!” És ez a kárhozat. Ilyen esztelen lázadó maga teremti poklát. (A gondolatot Maurice Blondel katolikus filozófustól vettem.)

Mert a pokol az, ahol nincs kapcsolat az élő Istennel és a szeretetközösséggel. De mindig *remélhetjük*, hogy a végső pillanatban a tékozló fiú az őt visszaváró irgalmas Atya karjaiba veti magát.

Befejezésül egyik versemet idézem.

AZ ATYA KÉT KEZE

Rembrandt: A tékozló fiú hazatérése

*Atyánk vagy! Kezdet és Forrás
Hozzád hasonló nincs más
csak képekben hasonlatokban
közelíthetünk meg Láthatatlan!
Nyomokat hagytál műveidben
réti virágban és a csillagokban
csillagszemű gyermekekben
anya-szívekben apa-kezekben*

*Ezt látom Rembrandt alkotásán
ha az agg atya két kezét nézem
a hazaért tékozló fiú vállán:
férfi kezével magához szorítja*

*női jobbával enyhén simogatja
erő és gyengédség együtt adja
a Szeretet-Isten teljes lényegét!*

Atyám vagy de Anya is – hiszem
erős kezű gyengéd szívű Isten
öröktől fogva nevemen neveztl
erős tenyeredre rajzoltál engem
anyám szívével is Te szeretttél
hála érte! – Most tékozló fiad
szótlanul Hozzád simul – fogadd
fogadj vissza házadba Atyám!

Évközi 17. vasárnap (Mt 13,44–46) (A)

A legnagyobb kincs: Isten országa!

Jézus példabeszédekben, hasonlatokban szolt üzenete központi titkáról, *Isten Országról* (Máté *Mennyek Országát* mond). A magvetőről, a konkolyról, a mustármagról szóló példabeszédek azt érzékeltetik, hogy Isten Országának története van, csírája a hívők gyülekezete: az Egyház. Isten Országa, Isten uralma – az Igazság és az Élet – Jézus eljövételével, az Ő személyében már jelen van, kibontakozik, növekszik az utolsó ítéletig. Tehát története van a magvetéstől az aratásig.

Ezt az Országot – amely az Ő Személyében az emberszerető és irgalmas Isten uralma – kell mindenekelőtt keresnünk. Ez az abszolút Kincs, a Drágagyöngy. Mert egyedül Jézusban van az üdvösség. Lelkünk üdve pedig mindennél nagyobb kincs. Jézusért mindent el kell hagynunk, ezért a Kincset, drágagyöngyért mindent el kell adnunk, hagynunk, fel kell áldoznunk. „Mert mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelkének kárát vallja”, vagyis az üdvösséget nem nyeri el. Hogy a legnagyobb Kincs, Jézus legyen a nyereségünk, Pál apostollal „mindent szemétnak kell tekintetünk”.

Mindennapi munkánk, gondjaink, örömeink és szenvedésünk közepette nem igen gondolunk az „*Egyetlen szükségesre*”. Csalódás a hitvesben, gyermekekben, a család széthullása a hűtlenségek miatt, váratlan betegség, öregség, a halál fenyegetése. De egyszer talán felvillan, hogy életünkben mégiscsak a legfontosabb, hogy igazságban és szeretetben beteljesítsük küldetésünket/hivatásunkat Isten örök tervei szerint, hogy igazi kincseket gyűjtsünk, a testvéri szeretet megmaradó kis tetteit, hiszen az igazságos és irgalmas Bíró, a feltámadt Krisztus, aszerint állít bennünket jobbára

vagy baljára, hogy mit tettünk egynek is a legkisebb testvérei közül, akikkel azonosította magát.

Hálát adunk Istennek, hogy megkereszteltek bennünket, hogy keresztény családban, közösségben növekedtünk, talán templomba járók, gyakorló keresztények vagyunk, bár ez gyakran már csak megszokás. Talán a nem hívők joggal bírálják bennünket, mert nem tanúskodunk életünkkel a testvéri szeretetről, türelemről, áldozatos segítőkészségről: arra van szükségünk, hogy felfedezzük – vagy újra felfedezzük – a legdrágább Kincset, hogy *megtérjünk* és mindenekelőtt Isten Országát és a lelkünk üdvösségét keressük, hogy Isten kegyelme segítségével hiteles keresztényként megéljük az Evangéliumot, annak igazságát és örömét.

ÉVKÖZI 19. VASÁRNAP (Zsid 11,1–2; 8–18; Lk 12, 32–48) (C)

Hitre alapozott reményünk

A Zsidóknak írt levél 11. fejezete elejéről vett vasárnapi szentlecke Ábrahámot mint a hit példaképét állítja elénk: „A hit reményeink szilárd alapja és a nem látott dolgok igazolása. (...) Hittel engedelmeskedett Ábrahám a hívásnak (...) kivándorolt, anélkül, hogy tudta volna, hová megy (...) Hittel áldozta föl Izsákot, amikor próbára tette Isten...”

Ferenc pápa *Lumen fidei/A hit fénye* kezdetű enciklikája első fejezetében – „Ábrahám, atyánk a hitben” – szintén Ábrahám hitét mutatja be, amikor hitünk misztériumát megközelíti. Most a keresztény hit egy szempontját, mozzanatát világítom meg az enciklika nyomán.

Ábrahám nem látja Istent, de hallja szavát, és feltétlenül engedelmeskedik neki, még akkor is, amikor az Úr próbára teszi, és fia feláldozását kéri tőle, akitől az ígéret szerint utódainak kellett származni. „Meg volt győződve, hogy Isten a halottat is föl tudja támasztani. Ezért kapta vissza őt (Izsákot), mint előképet.”

A pápai enciklika így magyarázza Ábrahám történetét: egy isteni hívás és egy ígéret. Ábrahám engedelmeskedik Isten szavának, útnak indul, bár nem látja a jövőt. A hit „lát” olyan mértékben, amennyiben előrehalad engedelmeskedve a Szónak. „Nem a múltra szegezi tekintetét, hanem emlékezve Isten ígéretére, képes lesz megnyílni a jövőnek, és így hite fényt sugároz útja során. Látjuk, hogy a hit, amennyiben – paradox módon – „emlékezés a jövőre” (*memoria futuri*), szorosán kapcsolódik a reménységhez”. Isten hűséges, megtartja ígéretét, ezért hűsége a legbiztosabb, rendíthetetlen alapja hitünknek, és lehetővé teszi a folytonosságot időben folytatott utunk során. Isten hűséges az emberhez, és azt akarja, hogy mi is hűségesek legyünk hozzá. Szent Ágoston írja: „Az az ember hűséges, aki hisz az ígérő Istennek; a hűséges Isten az, aki megtartja azt, amit ígért az embernek.”

A pátriárkák hite az ígéretek folytán Krisztusra irányult, aki eljövendő volt. Krisztus eljött és most már a keresztény hit Krisztusra összpontosul: megvallása

annak, hogy Jézus az Úr, hogy Isten feltámasztotta őt a halottak közül (Róm 10,9). Krisztus kimondta a végleges *Áment, Igent* Istennek, és ő lett a mi Igenünk alapja (2Kor 1,20). Jézus Krisztus Isten irántunk való szeretetének végleges kinyilatkoztatása: „Mi hittünk a szeretetnek” (1Jn 4,16).

Most pedig idézek egy szakaszt XVI. Benedek *reményről* szóló enciklikájából. (*Spe salvi* 26–27) (Megjegyzem, Ferenc pápa jórészt átvette elődje *hitről* szóló fogalmazványát, így szoros kapcsolat van a két dokumentum között.) „Nem a tudomány váltja meg az embert. Csak a szeretet váltja meg az embert. Ez először a tisztán evilági területen érvényes. Ha valaki megtapasztalja életében a nagy szeretetet, ez a »megváltás« pillanata, amely új értelmet ad életének. De hamarosan azt is fölismeri, hogy a neki ajándékozott szeretet önmagában nem oldja meg életének problémáját. Ez a szeretet veszélyeztetett. A halál szétzúzhatja. Az embernek szüksége van a feltétel nélküli szeretetre. Szüksége van arra a bizonyosságra, melynek alapján azt mondhatja »...semmi el nem szakíthat bennünket Isten szeretetétől, amely Jézus Krisztusban van« (Róm 8,38–39; vö. Gal 2,20) (...) Az embernek igazi, nagy s minden törésen átvezető reménye csak Isten lehet – az az Isten, aki »mindvégig«, a »beteljesedésig« (vö. Jn 13,1; 19,30) szeretett és szeret. Akit megérint a szeretet, az kezdi sejteni, mit jelent igazában: »élet«. Kezdi sejteni, mit jelent a remény szava, mellyel a keresztes szertartásában találkozunk: a hittől az »örök életet« várom – az igazi életet, mely teljes és biztonságos (...). És az élet a maga teljességében kapcsolat azzal, Aki az élet Forrása...”

ÉVKÖZI 20. VASÁRNAP (Lk 12, 49–53) (C)

Jézussal vagy Jézus ellen – Harc és párbeszéd

Jézus megjelenése vízváltó a világtörténelemben. Már a Gyermekek templomi bemutatásakor megjövendöli az agg Simeon: „Soknak romlására és föltámadására lesz ő Izraelben: jel, amelynek ellenszegülnek...”

Jézus nyilvános működése során megismétli, amint Lukácsnál olvassuk, a vasárnapi evangéliumi szakaszban: nem békét hozott a földre, hanem ellenkezést; személye, üzenete megosztja kortársait, még rokonságát is, nem is szólva a zsidó nép vezetőiről, a farizeusokról, írástudókról, főpapokról, akik nyilvános fellépése kezdetétől figyelik tevékenységét és tanítását, és csapdákat állítanak neki, végül mint a mózesi törvény felforgatóját és istenkáromlót kiszolgáltatják, halálra adják, hamis politikai váddal kiszolgáltatják a római helytartónak. Pedig a Heródeseknek nem kell félteniük hatalmukat Attól, aki a Béke Fejedelme, aki az Istennel való és az emberek közötti kiengesztelődést, a szeretet abszolút parancsát hirdeti és valósítja meg. Ha mégis azt hirdeti, hogy kardot, tüzet, megosztást hozott, ez tanításából, üzenetéből következik. A rossz ellen, a gonoszság fejedelme ellen hirdeti a harcot Ő, aki az

Atya irgalmának megtestesítője, aki azért jött, hogy keresse azt, mi elveszett, magához hívja és feloldozza a bűnösöket, az egyetemes kiengesztelődést szolgálja. *Szent Ágoston De civitate Dei/Az Isten városáról* című nagy történelemteológiai művében „*két városról*”, táborról, embercsoportról beszélt, amelyek szemben állnak egymással. Ez a látomás továbbél a középkoron át *Loyolai Szent Ignác Két zászlóról* szóló elmélkedéséig, sőt napjainkig a keresztény lelkiségben. A luciferi gonoszság, az Isten törvényét megvetők táborával szemben állnak a szelíd és alázatos szívű Jézus követői, akik a szeretet civilizációját igyekeznek megvalósítani – lelki fegyverekkel, és elsősorban a saját szívükben tapasztalt megosztottságot megszüntetni, száműzve minden cinkosságot a hazugsággal, gonosszal, teljesen felzárkózva Jézushoz. Nem maradhatunk frontközi helyzetben. „Aki nincs velem, ellenem van”, mondja Krisztus király.

Manapság gyakran beszélünk *párbeszédről*, hivatkozva a II. Vatikáni zsinatra is. Ez helyes, a párbeszédet kell keresnünk az új evangelizálásban, nem katolikus keresztény felekezetekkel, más vallásokkal, a nem hívőkkel is, minden szinten. Az igazságot őszintén kereső emberekkel mindig lehetséges és szükséges a párbeszéd. De a hamis ideológiákat le kell leplezni, az ateista rendszerekkel szemben harcolni kell, megmutatva hazugságukat. Persze mindig a szellem fegyvereivel küzdünk, és nem gondolva azt, hogy mi már birtokoljuk, és főleg megvalósítjuk a teljes igazságot. Együtt keresünk a keresőkkel, tiszteljük mások véleményét, igyekszünk tanulni is tőlük. Kritikájuk tisztíthatja hitünket. A legfontosabb hiteles tanúságtételünk, amely a szeretetben gyümölcsözik.

Erre tanít bennünket a 20. század egyik legnagyobb gondolkodója, Henri de Lubac jezsuita atya, zsinati teológus, élete végén bíboros:

„Mindig el kell ismernem, hogy többé-kevésbé hitetlen vagyok, bírálnom kell hitem hiányosságait, sohasem elégedhetem meg hitem jelenlegi minőségével, vissza kell utasítanom hitem és magatartásom minden farizeizmusát. Mindez nem jelenti azt, hogy a hitetlenségnek részben igaza van; éppen ellenkezőleg: ezzel ténylegesen megmutatom, amennyiben tőlem függ, hogy nincs igaza.”

ÉVKÖZI 21. VASÁRNAP (Jn 6,60–69) (B)

„Uram, kihez mennénk? – Te vagy az Isten Fia!”

A vasárnapi perikópa János hosszú 6. fejezetének záradéka. *Jézus eucharisztikus beszédének* hallatára nemcsak a hitetlen hallgatók sokasága, hanem még tanítványai közül is többen megbotránkoztak a kemény beszéd miatt, és eltávoztak Tőle, mert nem értették, miként adhatja Jézus, a názáreti Mária és az ács fia testét eledelül. Igazában materialisták voltak. Nem értették, hogy a Mester szava szellem és élet, hogy a megígért Eucharisztia a feltámadt Krisztus szentségi teste és vére lesz. Jézus

ekkor a Tizenkettőhöz fordul: „Csak nem akartok ti is elmenni?” Mire Simon Péter felel neki: „Uram, kihez menjünk? Neked örök életet adó igéd vannak. Mi hiszünk és tudjuk, hogy Te vagy az Isten szentje.” Te vagy az Isten Fia! Ez ma is a hozzá csatlakozók hitvallása. Jézus már tudja, hogy egy a Tizenkettő közül, Júdás, elpártol tőle, elárulja Őt.

Perikópa-magyarázatainkban többször utaltunk arra, hogy Jézus miként vezeti rá követőit *messiási titkára*: fokozatosan nyilatkoztatja ki mivoltát, istenfiúi titkát hallhatóinak és tanítványainak, akik az ószövetségi messiási jövendöléseket nem értik, akik politikai messiást várnak, nem pedig az izajási Szenvedő Szolga sorsának beteljesítőjét. A tanítványok, Péter értetlensége is mindvégig megmarad. Csak Jézus feltámadása, pünkösdi és a Szentlélek eljövetele után világosodik meg minden, amint Péter pünkösdi beszédéből és az ősi apostoli ige hirdetéséből látjuk. Péter Fülöp Cezárea-i hitvallása, vagy a mostani, a kafarnaumi hitvallás is már az ősegyház hitét tükrözi, amelyet a 70 után írt evangéliumok rögzítettek, és a húsvét előtti történetbe visszavetítettek.

Az evangéliumi jelenet a hit és a hitetlenség ma is megisméltlődő drámáját jeleníti meg. Jézus Krisztus Istenemberi személyének megvallása a kereszténység lényege. Jézus ma is vízváltató. Az evangéliumi jelenet a hit és a hitetlenség ma is megisméltlődő drámáját jeleníti meg. Választanunk kell: mellette vagy ellene? A *Jézus Krisztus zászlaja és Lucifer zászlaja* alatt küzdők harca végigvonul a történelmen, ahogy ezt már Szent Agoston *De Civitate Dei/Isten városáról* című nagy történelemteológiai művében leírta, vagy ahogy Loyolai Szent Ignác *Lelkigyakorlataiban* a *Két zászlóról* szóló elmélkedése érzékelteti.

Végül szeretném idézni a modern hit és hitetlenség kérdésével oly sokat foglalkozott jezsuita teológust, *Henri de Lubacot*, aki a zsinaton is fontos szerepet játszott. Az élete végén bíborossá kinevezett H. de Lubac szerint három szóval jellemezhetjük az ateistákkal folytatandó helyes párbeszédet: *dialogus, szembesülés, harc*. Ha helyesen értjük a három kifejezést, egyáltalán nem zárják ki, inkább feltételezik, kiegészítik egymást – összekapcsolódnak. Nem kell szégyellenünk, hogy az ateizmussal való konfrontációban a harcra is felkészülünk. Nem az ateisták személyét támadjuk, hanem az ateizmust. Persze lelki fegyvereket használunk. Legelőször pedig önmagunk ellen fordítjuk e fegyvereket, a bennünk rejtőzködő ateizmust vagy hamis istenképet igyekszünk legyőzni. Mert a hit és a hitetlenség határvonala tulajdonképpen mindannyiunk szívén keresztül húzódik.

A hívő magatartása – amikor szembesül az ateizmussal, vagy az ateista támadja őt – nem lehet más, mint a harc: *harc Istenért* – hangsúlyozza H. de Lubac. Példának a tudós gondolkodó rendtársa és barátja, Teilhard de Chardin magatartását idézi. A neves paleontológus a tudományos világban forgolódott, sok barátot szerzett nem hívő tudósok körében is. Ő jelentette ki, nem titkolta, hogy „harcban áll a személyes Istenért”.

A hívőnek el kell fogadnia a vallás, s a hite elleni jogos kritikákat, meg kell szabadulnia minden farizeizmustól és hiteles tanúságtételre kell törekednie. Szüksége van *alázatra*: ez a hitben való szilárdság feltétele. Mert hitünk nem emberi érték, valami biztos tőke, hanem Isten kegyelmi ajándéka. Értelmes – de nem az ész szüleménye; abszolút misztérium – amelyet mindig el kell mélyíteni a feltámadt Krisztus Lelke erejében, meg kell tisztítani a babonás elemektől, és szeretetben kell gyümölcsöztetni

ÉVKÖZI 21. VASÁRNAP (Lk 13,22–30) (C)

A szűk kapu

A vasárnapi evangéliumi szakaszban Jézus erre a súlyos, ma is, mindig időszerű kérdésre válaszol: „Uram, kevesen vannak, akik üdvözülnek?” A Mester válasza félelmetes: *a szűk kapuról beszél*, amelyen át kevesen jutnak be az Isten Országába, és felidézi az utolsó ítéletet, ahol a gonoszokra fogcsikorgató szenvedés vár. Jézus másutt is beszél az ítéltről, a juhok és kosok szétválasztásáról, a konkoly kirostálásáról. Mert jóllehet Ő most nem ítélni jött, hanem megbocsátani, az Atya irgalmas szeretetének megtestesülése, közvetítője, a világ végén nem marad el az ítélet, a szétválasztás, kirostálás, ha valaki végleg megkeményíti szívét Isten irgalmas szeretetével szemben.

Az üdvözülés kérdése sokat foglalkoztatta az egyház tanítóit, teológusait az első századoktól kezdve, gondoljunk *Szent Ágostonra* és ellenfeleire, a hitújítókra vagy az ágostoni szigorúságot követő janzenistákra. Szent Ágoston tévedett akkor, amikor a „szűk kaput” értelmezve *massa damnataról*, az *elkárhozottak tömegéről* beszélt. Az Anyaszentegyház ma is azt tanítja, hogy igenis lehetséges a kárhozat, ha valaki a végsőkig lázad Isten ellen, gőgösen megtagadja Őt, és így nem fogadja be Isten irgalmas szeretetét. Az illető önmagát ítéli kárhozatra, ha nem bizza magát hittel és bizalommal az üdvözítő Jézusra, ha elvágja magát az élő Istentől és az üdvözültek szeretetétől. De az Egyház megtiltja, hogy bárkiről, *konkrét személyről* azt állítsuk, hogy elkárhozott. Több mai rangos teológussal állíthatjuk: mivel Isten mindenkit üdvözíteni akar, és mivel Krisztus mindenkiért meghalt, *remélhetjük*: rövidebb-hosszabb fájdalmas tisztulás után mindenki, a legnagyobb bűnös is eljuthat az üdvösségre.

A tudós jezsuita, *Teilhard de Chardin*, akit egyesek naiv optimizmussal vádoltak, híres lelkiismereti könyve, *Az Isteni Miliő (Benne élünk)* végén a kárhozatról elmélkedve így fohászkodik: „Istenem, Te mondtad, hogy higgyek a Pokolban. De ugyancsak Te tiltottad meg nekem azt, hogy teljes bizonyossággal akárcsak egyetlen emberről is azt gondoljam, hogy elkárhozott. Ezért most nem akarom a kárhozottakat nézni, nem is próbálom valahogy megtudni, van-e egy is ilyen. De szavad alapján elfogadva a pokol létezését, *mint a világegyetem egyik szerkezeti elemét*, imádkozom, elmélkedem, amíg csak ebben a félelmetes valóságban számomra erősítő, sőt

boldogító kiegészítés nem mutatkozik azokhoz a szempontokhoz, amelyeket Te tártál fel nekem, hogy meglássam mindenütt való Jelenlétedet. (...) Érzem, hogy a Pokolban mégis valami nagy és új dolog történik: hangot, súlyosságot, élt és mélységet ad az Isteni Miliónek. Jézus, rettenetesen szép és magadnak lekötő Mester, bezárva szememet a fölött, amit emberi gyöngeségem még nem képes megérteni – tehát elviselni sem –, vagyis most nem kutatva, hogy valóban vannak-e elkárhozottak – legalább a világról alkotott állandó és gyakori látásába akarom iktatni az ítélet mindig fenyegető súlyosságát –, nem éppen azért, hogy féljek, hanem hogy mind szenvedélyesebben tiéd legyek.”

ÉVKÖZI 22. VASÁRNAP (Mk 7,1–8; 14–15,21–23) (B)

A szeretet belső törvénye

Jézus a farizeusok és írástudók akadékoskodására – a tisztálkodási előírásokról vitatkozva – a lényegre, *a szív és a lelkiismeret tisztaságára* irányítja figyelmet. A hagyományokat gondosan megtartó, de az Isten parancsát kijátszó képmutatókat Izajás szavaival korholja: „Ez a nép ajkával tisztel engem, de szíve távol marad tőlem. Hamisan tisztelnek engem, tanításuk csak emberi parancs.” Ismeretes, hogy zsidóknál a tisztálkodási és egyéb (például a szombati munkaszünetre vonatkozó) hagyományos, kicsinyes előírások/tiltások több százra rúgtak. A betűragó írástudók és a képmutató farizeusok gyakran azért vádolták Jézust és tanítványait, mivel áthágták ezeket az előírásokat. Most a rituális tisztálkodási előírásokról folyik a vita. A Mester szabadon értelmezi a mózesi törvényt: beteljesíti és túlszárnyalja követelményeivel az ószövetségi tízparancsolatot, amint ezt a Hegyi beszédben olvashatjuk. Most megmagyarázza, hogy nem az szennyezi be az embert, ami a gyomrába, hanem ami a szívébe jut, illetve ami a szívéből ered. „A szívből származik minden rossz gondolat, paráznaság, lopás, gyilkosság, házasságtörés, kapzsiság, rosszindulat, hamisság, kicsapongás, irigység, káromkodás, kevélység, léhaság. Mindez a gonoszság belülről ered és tisztátalanná teszi az embert.”

A társadalomban élő embereknek meg kell tartaniuk az állami törvényeket, ha azok nem ellenkeznek Isten törvényével. Manapság mindenféle (egyházi és állami) tekintély válságát éljük: a szabadságra és a lelkiismeretre hivatkoznak főleg a fiatalok. A *lelkiismeret* kétségkívül az a szentély, ahol az ember a legfelsőbb Tekintéllyel, a parancsoló Istennel találkozik. Mindig kötelesek vagyunk engedelmessé válni lelkiismeretünk szavának. Persze, a lelkiismeretet nevelni kell. Isten törvénye és az egyházi tekintély a mérce. A szülőkre, hitoktatókra, katolikus intézmények nevelőire súlyos felelősség hárul ezen a téren. Hiszen a médiumok, a közélet szelleme nem ad erkölcsi irányelveket, inkább a rosszra csábít, ingerel, a romlás penészgombáit hinti szét. Meg kell magyarázni, hogy a szabadság nem jelent

szabadosságot, hanem önmeghatározó elkötelezettséget a felismert értékek, az igaz és a jó megvalósítására.

Nem a külső előírások és tiltások szaporításáról, még kevésbé a büntetésekkel való fenyegetésről van szó, hanem a szívbe írt isteni törvény felfedezéséről. Az Újszövetségben Isten nem kőtáblákra vési a parancsolatokat, hanem a feltámadt Krisztus Lelke, *a Szentlélek a szívünkbe írja a szeretet törvényét.* (Róm 5,5) Az Isten iránti engedelmesség, amelyre Jézus adott példát, igazában a szeretetben valósul meg, és megfordítva: az igazi szeretet az engedelmisségben fejeződik ki. Ha valakit igazán szeretünk, az ő akarata, kívánsága fontosabb lesz számunkra önmagunk akaratánál. Ha hiszem azt, hogy Isten szeret engem, és a javamat akarja, szabadon átadom Neki magamat: rendelkezék velem! Ez az eszmény. Valójában persze nehéz kilépnünk önmagunkból, önszeretetünkől. Az igazi szeretetre csak a kegyelem, a Szentlélek átalakító ereje tesz képessé bennünket.

Ezért a kegyelemért kell imádkoznunk az Efezusi levél intelme szerint (3,16kk): Jézus Krisztus Atyja adja meg nekünk, hogy Lelke által megerősödjünk belső emberré, hogy a hittel Krisztus lakjék szívünkben, és gyökeret verjünk, és alapot vessünk a szeretetben. „Neki pedig, aki a bennünk működő erővel mindent megtehet azon felül is, amit kérünk és megértünk: dicsőség legyen az Egyházban és Krisztus Jézusban minden nemzedéken át örökkön-örökké. Ámen.” (Ef 3,20–21)

ÉVKÖZI 22. VASÁRNAP (Lk 14,1, 7–14) (C)

Jézus alázatra tanít

Isten Fia, aki érettünk emberré lett, aki beteljesítette az izajási Szenvedő Szolga sorsát, amikor felvette a szolga alakját és „engedelmes lett a halálig, mégpedig a kereszthalálig” – a legnagyobb példát adta az *alázatosságra*.

Jézus a vasárnapi evangéliumi szakaszban is az alázatra tanítja az előkelő farizeus házában a meghívottakat, amikor látja, hogy válogatják a főhelyeket: „Mikor lakodalomba hívnak, ne ülj az első helyre...”

Tanítása nekünk is szól, itt és most. Ma is tapasztaljuk lakodalmak, ünnepek alkalmával, hogy az előkelőbbeknek át kell adni az első helyeket; a szerényeket ilyenkor nem éri szégyen. De itt nem csupán bizonyos udvariassági szabályok megtartásáról van szó. A jézusi alázat nem csupán illendőség diktálta szerénység, hanem a cím- és rangkórság megőrzése, amely mögött a gőg és a másokat elnyomó törtetés húzódik meg. Ő maga, a Mester több ízben tanította apostolait is, hogy náluk, az ő követőinél ne úgy legyen, mint a társadalmi-politikai életben, ahol sokszor a jobb helyekért való törtetés, az uralkodási vágy érvényesül, hanem aki nagyobb akar lenni, legyen a többiek szolgája. Többször hirdette, hogy az Emberfia

nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon, és életét adja sokakért. Szenvedése előtt, akárcsak egy rabszolga, megmosta tanítványai lábát,

Örömmel látjuk – és ezt a nagyvilág is csodálja –, hogy *Ferenc pápa* megválasztása első pillanatától kezdve minden szavával és gesztusával a jézusi alázatra ad példát bíboros társainak, a római Kúria papjainak, püspököknek és papoknak egyaránt. Az ősi maxima szerint a pápa: „*servus servorum Dei*” = *Isten szolgáinak szolgálója*. Ferenc pápa nem trónról uralkodik, hanem szolgálni akarja Krisztust és Egyházát, az embereket alázatos egyszerűséggel. Róma püspökének pápai lakosztálya a Szent Márta Ház egy szobája, a testőrsége számát lecsökkentette, közvetlen kapcsolatba kerül a hívősereggel. Sok szó esik a Kúria reformjáról, ami előkészületben van. De Ferenc pápa számára fontosabb és sürgetőbb az egyházi vezetők személyes megújulása, a Kúria moralitásának reformja, a karrierizmus megszüntetése. Az egyházi embereknek azért kell a Kúriába jönniük, hogy dolgozzanak és a pápának – a pápával – szolgáljanak. Mindez alkalmazható a helyi püspöki kúriákra, plébániákra is. Gondolhatunk egyes klerikusok karrierizmusára, a piros vagy lila cingulumok utáni törtetésre.

De a Rómát, a római Kúriát vagy általában az egyházi vezetőket bírálókhöz is szól Jézus tanítása: nézzenek magukba, amikor másokat bírálják, és az életreformot mindenekelőtt önmagukon kezdjék. Jézus példabeszéde és annak csattanója vonatkozik valamennyi keresztény hívőre, mindnyájunkra: „*Aki magát megalázza, azt fölmagasztalják.*” Példaképünk az alázatos Jézus és Edesanyja, az Úr Szolgálóleánya, akinek *Magnificat*jával naponta imádkozzuk: „Csodát művelt erős karjával: a kevélykedőket széjjelszórta, a hatalmasokat elűzött trónjukról, kicsinyeket pedig felmagasztalt...”

ÉVKÖZI 23. VASÁRNAP (Mt 18,15–20) (A)

„A szeretet és művei megmaradnak”

„Ahol ketten-hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük.” Jézus földi életében mondta e szavakat tanítványainak: előtte a testvéri közösségben történő feddésről beszélt. A zsinat tanítása szerint az Egyház a Krisztus-hívők gyülekezete; olyan misztérium/titok, amely (Szent Ciprián szavai szerint) a Szentháromság közösségéből eredő szeretetközösség (görög szóval *koinonia*, latinul *communio*). A helyi egyházak és azokon belül a kisebb közösségek: a család („családegyház”) vagy egy szerzetesház/közösség, az egyházközség, imacsoportok, mozgalmak, bázisközösségek stb., mind-mind Krisztus Egyházát alkotják és jelenítik meg. Mert a feltámadt Krisztus Szentlelke élteti *a hívő és a hitet a szeretet tetteiben gyümölcösztető „gyülekezetet”*.

A tevékeny testvéri szeretet már az őskeresztények korában ismetető jegye volt a Krisztus-hívőknek. „Nézzétek, mennyire szeretik egymást!” – mondták a pogányok. A főparancs: az Isten- és emberszeretet – a kettő szorosán összetartozik, amint ezt Szent János első levelében kifejtette. Nem szeretheti az ember Istent, akit nem lát, ha nem szereti testvérét, akit lát, akivel naponta találkozik, aki segítségét, vigasztalását várja. Jézus tanítása szerint, akár életünket is fel kell áldoznunk testvérünkért, és erre a szentek számos példát adnak. Gondoljunk például Maximilián Kolbéra, aki a náci haláltáborban önként jelentkezett a megtizedelést végző hóhérnak egy családapa helyettesítésére. Vagy említhetjük (a már szentté avatott) Kalkuttai Teréz anyát, a szegények, elhagyatottak angyalát. De nem is szükséges oltárra emelt boldogokra és szentekre hivatkoznunk: az említett híres példák mellett számtalan névtelen szent él egyházi közösségeinkben, környezetünkben; gondoljunk itt a kórházakban dolgozó orvosok és ápolók, gyermekeiket áldozatosan nevelő édesanyák vagy öreg szüleiket hosszú éveken át ápoló, ezért házasságról is lemondó leányok szeretetszolgálatára.

A szentek közöttünk élnek, példát adnak a testvéri szeretet rendkívüli hősie gyakorlására is, de mindig a mindennapi kisebb nagyobb jócselekedetekre. Jézus a legkisebbekkel is azonosította magát: „Amit egynek a legkisebbek közül tettetek, nekem tettétek!” Az igazságos és irgalmas Bíró aszerint állít bennünket jobbjára, vagy baljára, hogy mit tettünk, vagy nem tettünk testvéreinknek, közösségünk tagjainak, a közvetlen munkatársak és szomszédok, kórházban szenvedő ismerősök, az utunkba kerülő esetek, éhezők, magányosok megsegítésére.

Gyakran olvasnunk és elmélkednünk kellene a *Gaudium et spes* kezdetű zsinati konstitúció 39. pontját a várt „új világ körvonalairól”, ahol ezt a mindent összefoglaló mondatot olvassuk: „A szeretet és művei megmaradnak.”

ÉVKÖZI 23. VASÁRNAP (Mk 7,31–37; Jak 2,1–5) (B)

Örömhír a betegeknek, a szegényeknek

Jézus hirdeti az örömhírt: elközelgett az Isten Országa, közben ördögöket űz, gyógyítja a betegeket: a vakok látnak, a süketek hallanak, a bénák járnak. Márk evangéliuma különösen is hangsúlyozza az ördögűzéseket és a gyógyításokat. A vasárnapi perikópa a süketnéma meggyógyítását idézi fel. Jézus megparancsolja: ezt senkinek se mondják el. „De minél szigorúbban tiltotta nekik, annál inkább hirdették, s a csodálkozástól magukon kívül, annál inkább hangoztatták: »Mindent jól tesz: a süketeknek visszaadja hallását, a némáknak beszédét.« Senkinek se mondják el! Ezt az intelmet gyakran ismétli Márk evangélista. Persze a csodatetteknek híre megy, hiszen tömegek a tanúi. Márkra jellemző az ún. „messiási titok” – az evangélista azt akarja érzékeltetni, hogy Jézus fokozatosan tárja fel

személye titkát: hallgatói, még az apostolok is, csak fokozatosan jutnak el a csodahittől a mély természetfeletti hitre, vagyis ismerik fel a názáreti Jézusban a próféták által megjövendölt Messiást, az Üdvözítőt, aki nemcsak a betegségekől szabadít meg, hanem a bűnöktől is: isteni hatalommal megbocsátja a bűnöket.

Az *isteni hitre* – a kegyelem segítségével – könnyebben eljutnak a kicsik, az alázatosak, a szegények, mint a gőgös, öntelt írástudók és farizeusok. Erre számtalan példabeszédet idézhetünk az evangéliumokból. És ez az intelem ma is időszerű, nekünk is szól, ha el akarunk jutni Jézus misztériuma mély, élő ismeretére. A kicsik, a bibliai szegények, a fizikai és lelki szegények ragyogó példaképe az alázatos *názáreti Mária*, aki – Erzsébet rokona szavaival – *elsősorban azért boldog, mert hitt az angyal szavának*. Jézus Anyja közbenjárásával segít bennünket Fia mélyebb megismerésére és a Benne való élő hitre.

A hit nem látás, mert ez csak odaát adatik meg Jézus követőinek, de megnyitja szemünket Isten és titkai mélyebb megsejtésére. Hitünk nem vak hit, hanem értelmes, szabad és szerető önátadás a minket szerető és üdvösségre hívó Istennek. Nem pusztán észbeli meggyőződés, belátás, érvelés következménye, hanem végeredményben a kegyelemtől indított természetfeletti tett. A „hit szemére” – természetfeletti látásra – van szükség. A Szentlélek ajándéka révén leszünk képesek erre a látásra, aki szívünkbe árasztja a szeretetet. És a szeretet az a szem, amellyel „megláthatjuk”, megtapasztalhatjuk a láthatatlan Szeretet-Istent.

A vasárnapi *szentlecke Jakab* leveléből (2,1–5) elítéli a személyválogatást, és – miként az egész levél – a szegények védelmét sürgeti a gazdagokkal szemben. „Halljátok csak szeretett testvéreim, ugye, az Isten éppen azokat választotta ki, akik a világ szemében szegények, hogy gazdaggá tegye őket a hitben, sőt örökösivé is annak az országnak, melyet az ő szeretőknek ígért?” A II. Vatikáni zsinat eszménye szerint a Krisztus-hívők közösségének szegény és szolgáló egyháznak kellene lennie. Ma hivatalos megnyilatkozásokban, a római központban és helyi egyházakban, szerzetesrendek nagygyűlésein gyakran hangoztatják a szegények előnyben részesítését az apostolkodásban.

XVI. Benedek pápa *Caritas in veritate* kezdetű enciklikájában hangsúlyozza: Krisztus Egyházának kötelessége, hogy segítségére legyen minden szegénynek, bármilyen fajhoz, világnézethez, kultúrához tartozzanak is. Hála Istennek, a nemzetközi és a helyi *karitászok*, valamint más segélyszervek révén a katolikus közösség igyekszik is teljesíteni a krisztusi parancsot. Persze az Egyház nem adhat recepteket a világméretű szegénység, éhínség, betegségek megszüntetésére, de szociális tanítása révén irányelveket ad a társadalmi igazságosság fokozatos megvalósításához. Emellett megmarad minden hívő kötelessége, hogy környezetében, tőle telhető módon anyagilag vagy legalább lelkileg – akár egy jó szóval, meghallgatással, vigasztalással – mindig segítse a betegeket, szegényeket, rászorulókat. Jézus szava

csengjen fülünkben – tartsa ébren lelkiismeretünket: „Amit egynek a legkisebbek közül tettetek, nekem tettétek.”

ÉVKÖZI 23. VASÁRNAP (Lk 14,25–33) (C)

Jézus követése kereszthordozás

A vasárnapi evangélium a keresztény élet/lelkiség legalapvetőbb szempontját állítja elénk: kereszténynek lenni annyi, mint Krisztust követni a kereszthordozásban, társa lenni a halálban és a feltámadásban – vagyis részesedni a húsvéti misztériumban a hit és a szentségek révén. Most ennek a misztériumnak egyik mozzanatára, a keresztre figyelünk, sohasem választva el ezt a másik szemponttól, a feltámadástól.

A Krisztus-követés kereszthordozást, önmegtagadást követel. Ne gondoljunk most a vértanúságra, bár a kommunista évtizedekben sokától ilyen áldozatot is követelt a diktatúra. Fel kell vennünk naponta kisebb-nagyobb keresztünket; elsősorban azokat, amelyeket életünk, egészségi állapotunk, családi és munkahelyi kapcsolataink magukkal hoznak. Isten parancsolatainak megtartása minden kereszténytől önmegtagadást követel, a szerzetesi fogadalmakkal elkötelezett, Istennek szentelt személyektől pedig a hármasság: a bírvágy, a gőg és az érzéki vágy elleni küzdelmet. *Elsősorban olyan önmegtagadásra van szükségünk, amelyekkel a szeretetet gyakoroljuk.* Ilyenek: ne legyünk mások terhére, ne szóljunk meg pletykálkodással másokat, rossz hangulatunkkal ne rontsuk el mások jókedvét, derűsen tegyünk szívességet másoknak. *Egyáltalán: az irgalmasság testi-lelki cselekedeteinek gyakorlásához önmegtagadásra van szükségünk.*

Az önmegtagadás ne váltson ki keserűséget vagy világmegvetést lelkünkben. „Isten a jókedvű adakozókat szereti.” Az élet tele van lemondásokkal, mert a választás mindig magával hoz lemondásokat is: „egész világ nem a mi birtokunk!” Ne a lemondást nézzük, hanem az értéket, azt, amit kapunk érte: a lélek szabadságát, a tiszta élet örömét.

A keresztény aszkézis nem jelent fogcsikorgató voluntarizmust, hanem a kegyelemmel való együttműködést, kitárulást a Lélek szeretetajándékának. Mert magunktól képtelenek vagyunk igazán szeretni: kilépni önző kis világunkból, másoknak megnyílni, szolgálni, az irgalmasság cselekedeteit véghezvinni. Mert ezek alapján ítél majd meg bennünket az igazságos és irgalmas Bíró: „Amit egynek a legkisebbek közül tettetek, nekem tettétek.”

Itt emlékeztetek arra, hogy XVI. Benedek első, *Deus Caritas Est*/Az Isten szeretet című enciklikája második részét az *Egyház szeretetszolgálatának* szentelte. Ebben hangsúlyozza (20. pont): „Az Isten-szeretben gyökerező felebaráti szeretet

elsődlegesen minden egyes hívő feladata, ugyanakkor az egész egyházi közösség feladata is minden szinten (...). Az Egyháznak mint közösségnek is gyakorolnia kell a szeretetet. Ez viszont megköveteli, hogy a szeretetnek meglegyenek a szervezetei ahhoz, hogy a közösségi szolgálatot rendezetten tudja végezni...” Ezért hozta létre a *karitás-szervezeteket*. Később (26–27) a pápa válaszol olyan, főleg marxista ellenvetésre, hogy nem szeretetszolgálatra, hanem igazságosságra van szükségünk. Bár ezt az egyházi vezetők lassan tudatosították, ma már a pápák több mint egy évszázados szociális tanítása igenis hangsúlyozza a társadalmi igazságosságot, a társadalmi struktúrák átalakítását, a pénz imperializmusának megtörését, az etikai szempontokat a politikában. De – hangsúlyozta Ratzinger pápa (28) – a *karításra mindig szükség lesz*, hiszen nincs olyan igazságos államrend, amely minden emberi problémát megoldana. Nemcsak az anyagi szükség helyzetéről van szó. „Vigasztalásra és segítségre szoruló szenvedés mindig lesz. Magányosság mindig lesz. Olyan anyagi szükséghelyzetek is mindig adódnak, melyekben a megélt felebaráti szeretet segítségére van szükség.” – A materialista szemlélettel szemben idézzük az Írást: „*Nem csak kenyérből él az ember...*”

ÉVKÖZI 24. VASÁRNAP (Lk 15,1–32) (C)

„*Ami elveszett*”

A vasárnapi evangélium Lukács 15. fejezetéből Jézus legszebb példabeszédeit rögzíti: az elveszett bárány, az elveszett drachma és főleg a tékozló fiú példázata az *irgalmas Atyaistent* és a bűnösöket, az elveszetteknek hitteket kereső, magához ölelő, megmentő Isten Fia kimondhatatlan szeretetét állítja elénk. „Jobban örülnek a mennyben egy megtérő bűnösnek, mint kilencvenkilenc igaznak, akinek nincs szüksége megtérésre.” Jézus a *megtérésre* helyezi a hangsúlyt: „megtérő” bűnösről van szó, nem pedig a bűnnel szembeni engedékenységről. Különben is: csak a farizeusok gondolják magukat igazaknak, bűn nélkülieknek. Jézus, amikor megbocsát a házasságtörő asszonynak, a farizeusok felé fordul: „az vesse rá az első követ, aki közületek bűn nélkül van.” Amikor azok eloldalognak, így fordul az asszonyhoz: „Menj, és többé ne vétkezzél!” – Amikor az atyai házba bűnbánattal visszatérő tékozló fiú elkezd a bűnbánat szavait, örvendező atyja nem is hagyja befejezni a mondatot, magához öleli, és nagy lakomát rendez az elveszett, de megkerült kisebb fiúnak.

Nem hívők vagy nem katolikusok nemegyszer ilyen megjegyzéseket tesznek: „Ti elmentek a paphoz, meggyónjátok bűneiteket újra meg újra, azt gondolva, hogy ezzel Isten megbocsát. A magát hívőnek tartó protestáns azt mondja: „Nekünk nincs szükségünk papi közvetítésre, hiszen egyedül Isten bocsáthatja meg a bűnöket.” A mondat második fele igaz. Mi katolikusok is ezt valljuk. De azt is hisszük, hogy a feltámadt Krisztus a Szentlelket elküldve az apostolokra és utódaikra, a felszentelt papokra ruházta rá a bűnbocsánat lelki hatalmát. Amikor a

pap keresztel, vagy a bűnöket megbocsátja, akkor általa Krisztus keresztel és bocsátja meg a bűnöket. Nyilván, alapvető vitatott hittani kérdés ez katolikusok és protestánsok között.

Idézek *Ferenc pápa* 2013. augusztus 25-i déli megindító beszédéből: „A kapu maga Jézus” (vö. Jn 10,9). Ő a kapu, az átmenet az üdvösségbe. Ő vezet el bennünket az Atyához. Az a kapu, amely Jézus, soha nincsen becsukva, mindig nyitva áll mindenki számára, kivétel, kizárás, kiváltságok nélkül. Mert Jézus nem zár ki senkit sem. Talán valaki közületek ezt mondhatná: »De atyám, én biztosan ki vagyok zárva, mert nagy bűnös vagyok: sok rossz dolgot tettem életemben...« – »Nem: nem vagy kizárva!« – válaszolja Ferenc pápa, majd kicsit meghökkenően folytatja: „Pontosan ezért tartozol a kedveltek közé, mert Jézus mindig a bűnösöket kedveli, hogy megbocsásson nekik és szeresse őket. Jézus vár, hogy átölelhessen, hogy megbocsáthasson neked. Ne félj: Ő vár téged. Végy magadon erőt, és bátran lépj be kapuján. Mindenki meghívást kapott arra, hogy átlépjen ezen a kapun, a hit kapuján és belépjen Jézus életébe, hogy beengedje saját életébe Jézust, hogy Ő átalakítsa és megújítsa azt, teljes és tartós örömet ajándékozva.”

Majd később még így buzdít: „Ne féljünk attól, hogy átlépünk a Jézusba vetett hit kapuján, hogy hagyjuk, hogy egyre jobban belépjen életünkbe, hogy kilépünk önzéseinkből, bezártságainkból, a többiek iránti közönyünkéből. Mert Jézus olyan fényel világítja meg életünket, amely nem alszik ki soha. Nem tűzijáték, nem egy villanás: nem. Nyugodt fény, amely örökké tart és békét ad. Ilyen az a fény, amellyel találkozunk, ha Jézus kapuján lépünk be.”

ÉVKÖZI 24. VASÁRNAP (Mk 8,27–35) (B)

Ki neked Jézus Krisztus?

A vasárnapi evangéliumi jelenet, Simon Péter Fülöp Cezaréája környékén tett ünnepélyes hitvallása, Jézus nyilvános működésének csúcspontja. Márk evangélista elbeszélése, amely a legrégebb, nagyon szűkszavú. Minden bizonnyal ez tükrözi leginkább az apostolok húsvét előtti (még bizonytalan) hitét. „Kinek tartanak engem az emberek?” Egyesek Keresztelő Jánosnak, mások Illésnek, vagy valamelyik prófétának. „Hát ti kinek tartotok engem?” Péter így válaszol a többiek nevében: „Te vagy a Messiás.” Máté 16. fejezetében (13–20) Péter vallomása sokkal ünnepélyesebb, részletesebb. A 70 után írt Máté-evangélium már világosan az ősegyház húsvét, illetve pünkösd utáni hitét tükrözi: „Te vagy a Messiás, az élő Isten Fial!” Jézus ezután megjegyzi, hogy ezt nem a test és a vér nyilatkoztatta ki Simonnak, hanem a mennyei Atya. Majd Simont Péternek, Sziklának nevezi, és neki adja az bűnbocsánat hatalmát: „Te Péter vagy. Erre a sziklára építem Egyházamat...” (A római zarándokok a Szent Péter-bazilika apszisában fenn, körben ezt az ígéretet olvashatják latinul: „*Tues Petrus...*”)

Hogy az apostolok még milyen értetlenek Jézus személyének titkát illetően, az kiválglik a folytatásból: Márk és Máté egyaránt feljegyzik, hogy Jézus megjövendöli szenvedését, halálát és feltámadását, mire Péter megbotránkozik (bizonyára a többi apostol is): „Ments Isten, Uram! Ilyesmi nem történhetik veled!” Mire Jézus megkorholja Pétert: mint kísértő sátánt hártja el, mert emberi módon, nem Isten szerint gondolkodik. Kétségkívül, az apostolok, miként a korabeli zsidók, nem szenvedő messiást vártak, akiről pedig Izajás jövendölt, hanem politikai vezért, aki felszabadítja országukat a gyűlölt római uralom alól. Még Jézus mennybemenetele előtt is ezt kérdezik (ApCsel 1,5): „Uram, mostanában állítod helyre Izrael országát?” Csak a Szentlélek eljövetele, megvilágosító kegyelme révén nyílik meg lelki szemük, értik meg, hogy a Messiásnak – az Atya örök terve szerint – szenvednie kellett, és kereszthalála által léphetett be a feltámadás dicsőségébe.

Jézus ma is, nekünk is felteszi a kérdést: „Te kinek tartasz engem?” Manapság számtalan könyv, film, egyéb alkotás igyekszik felidézni a Názáreti Jézus igazi arcát. De sajnós, sokszor eltorzítják történetét, tagadják, meghamisítják isten-emberi lényét. Hamis próféták, guruk is fellépnek, pótvallások, babonás hitek születnek. De mi, hívő keresztények Péterrel együtt megvalljuk: „Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia!” Uram, nincs senki más, aki értelmet adna életünknek. Te magadra vetted szenvedéseinket és bűneinket, felvitted a keresztre, és így megszabadítottál bennünket. Te vagy az egyetlen Üdvözítő! Te vagy az Út, az Igazság és az Élet, Te vagy a Feltámadás és az örök Élet. Hiszünk Benned! Mivel elküldted a Szentlelket, ezért reménységünk nem csal meg. Szentlelked által erősíts meg bennünket hitünkben, hogy az élő, szeretetben gyümölcsöző legyen.

1970-ben egy francia domonkos, *P. Carré* körkérdést intézett francia értelmiségiekhez és másokhoz is: „Ön számára kicsoda Jézus Krisztus?” Nagyon szép, változatos hitvallások érkeztek hozzá. Ezeket könyvben tette közzé. Az egész anyagot közzétette magyar fordításban 1972-ben Klagenfurtban a *Szolgálat szerkesztősége*. Hasonló körkérdést intézett magyar írókhoz, művészekhez a *Vigilia* folyóirat. Megindító vallomások érkeztek Bárdos Lajostól Weöres Sándorig. Most, amikor ezt a rövid elmélkedést írom, erre a kiadványra gondolok. Mit válaszolnánk, ha hasonló kérdést tenne fel ma egy folyóirat: „Ki neked Jézus Krisztus?”

Mindannyiunknak lelkiismeretvizsgálatot kell tartanunk. Próbáljunk választ adni Jézus kérdésére: Te kinek tartasz engem? Ki vagyok számodra? Csak egy név, távoli emlékkép gyermekkorod katekizmusából? – Jézus Krisztus kegyelmi ajándéka, ha azt tudom válaszolni: „Te, Isten Fia, aki testvérem lettél, élő, jó barát, segítő, vigasztaló, örömet és reménységet adó, szeretetre sarkalló – mindenem vagy nekem! Jézus, légy számomra Jézus, vagyis Üdvözítő, és ments meg engem!”

ÉVKÖZI 24. VASÁRNAP (Jn 3,13–17; Fil 2,6–11) (C)

Jézus felmagasztalása a kereszten

Idén a 24. évközi vasárnapra esik *Szent Kereszt felmagasztalásának ünnepe*, ezért a szentmisében ennek az ünnepnek az olvasmányait és könyörgéseit vesszük. A János-evangélium 3. fejezetében, Jézus és Nikodémus éjjeli beszélgetésében olvassuk a megváltásunk titkát összefoglaló verseket: „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy mindaz, aki benne hisz, el ne vesszen, hanem örökké éljen.” (Jn 3,16) Ez az örömhír, amelyet az Egyház hirdet: az emberszerető Atya örök életet ad azoknak, akik hisznek az Emberfiában, megtestesült egyszülött Fia kereszthalálában és feltámadásában. Abban a Fiúban, aki – a Filippi-levélben olvasható ősi Krisztus-himnusz szerint – az isteni életből közénk jött, felvette a szolga alakját, engedelmes lett egészen a kereszthalálig, hogy megfordítsa a bűn szolgátságában élő, Isten ellen lázadó emberek sorsát, hogy helyettünk kimondja az Igen-t az Atyának, és így megszerezze nekünk az istengyermekség kegyelmét. E nagy szeretete tetteért az Atya felmagasztalta, és mindenek Urává tette: *Jézus Krisztus az emberek egyetlen üdvözítője*.

Az üdvösséget tehát a kereszten megalázkodó, önként életét adó és ezért úrrá magasztalt Emberfia/Isten Fia eszközölte ki nekünk: Ő az üdvösség szerzője és közvetítője azoknak, akik *hittel megnyílnak* az Atya felajánlott irgalmas szeretetének. Mert a már megszerzett, felajánlott üdvözítő kegyelmet hittel be kell fogadnunk, hogy ténylegesen megvalósuljon istengyermekségünk, megistenülésünk.

Amikor Az Emberfia/Isten Fia kereszthalálában, kimondta a végső Igen-t az Atyának, amikor a „Beteljesedett” szóval kilehelte lelkét, már átment az Atyához az isteni létrendbe, már megtörtént megdicsőülése. Egyik kedves németalföldi festőm, *Rogier van der Weyden Golgota* című tablóján Jézus és a vele együtt felfeszített két lator keresztléneke háttérben feltűnnek a húsvéti hajnalt jelző, aranyló fények: számomra ez a festmény beszédes jelképe a Szent Kereszt felmagasztalásának, üdvösségünk drámájának.

René Grousset neves orientalista, a II. világháború másnapján megjelent, *A történelem mérlege* című híres könyve végén – miután végigvette az emberi történelem kálváriáját – felteszi a drámai kérdést: a tengernyi könny- és vérözön csak azért volt, hogy az istenített emberhez vezessen? Annyi halálküzdelem után végül a megsemmisülés vár az emberiségre? A feltámadás reménye nélkül a világtörténelem legtragikusabb kiáltását ismételné meg: „Istenem, Istenem, miért hagytál el engem!” De mi, keresztények tudjuk, hogy erre a kiáltásra milyen feleletet adott az örökkévaló. Az Istenember vértanúhalálával visszavitte a megváltott emberiséget az irgalmas Atyához. Mi, keresztény hívők, túl az ateizmuson, a materialista természettudományon és a hitetlen filozófián, valljuk, hogy az evangéliumi válaszon – a húsvéti misztériumon – kívül nincs más megnyugtató megoldás az értelem és a szív számára. Az értelmetlenségbe és a borzalmas ürességbe vagy a mítoszba

menekülőkkel szemben ma is a kereszténység képviseli a szellem védelmét. Küldetése a fenyegető hajótörésben üdvösséghezóbb, mint valaha is volt. „*Ave, Crux, spes unica!*” Üdvözlégy, Kereszt, egyetlen reményünk! (R. Grousset, *Bilan de l'histoire*, 1946, 306.)

Az eddig nem tapasztalt többszörös válságban szenvedő, önmagát és világot pusztító emberiségnek nincs más útja a szabaduláshoz, mint Jézus keresztje és megdicsőülése! Hittel, bűnbánó alázattal és szeretettel boruljunk le a Kereszt előtt: „*Imádunk Téged, Krisztus, és áldunk Téged, mert szent kereszted által megváltottad a világot!*”

ÉVKÖZI 25. VASÁRNAP (Mk 9,30–37) (B)

Isten Fia alázata és szenvedése

A vasárnapi evangélium két részből áll: *Jézus megjövendöli szenvedését és a tanítványok versengése*. Már korábban is (a színeváltozás és Péter hitvallás után) Jézus megjövendölte szenvedését, kereszthalálát és feltámadását. Most Galileán kereszthaladva ismételtelen bejelenti az értetlen tanítványoknak: „Az Emberfia az emberek kezébe kerül és megölik, de halála után harmadnapra föltámad.” Múlt alkalommal már elmékedetünk arról, hogy Jézus fokozatosan vezet rá tanítványait/apostolait személye titkára. Mert ők is, mint általában a korabeli zsidók nem szenvedő messiást vártak, hanem inkább politikai szabadítót, erős forradalmárt, aki felszabadítja Izraelt a római elnyomás alól. A tanítványok nem értették meg Jézus szavait, „de nem merték faggatni” Jézust, jegyzi meg Márk evangélista. Csak húsvét, illetve a Szentlélek eljövedele után értik meg, hogy az Üdvözítőnek a kereszt által kellett bemennie dicsőségébe.

Amikor megérkeztek Kafarnaumba, Jézus megkérdezte tanítványait, hogy miről beszélgettek útközben. „Azok hallgattak.” Mert szégyelltek bevallani a Mesternek, hogy arról vitatkoztak, ki a nagyobb közülük. Ekkor Jézus alázatosságra tanítja őket: „Aki első akar lenni, az legyen a legutolsó és mindenkinek a szolgája.” Ő maga majd példát ad az alázatos szolgálatra az Utolsó vacsorán, amikor megmossa tanítványainak a lábát. De egész életével és halálával beteljesíti az Izajás által megjövendölt Szervedő Szolga sorsát. Erről szól a Filippieknek írt levél 2. fejezetének Krisztus-himnusz. Az örök Fió nem ragaszkodott isteni állapotához, emberré lett (anélkül, hogy elveszítette volna Istenségét), *kiüresítette önmagát*, megalázta magát, felvette a szolga alakját, engedelmes lett a halálig, mégpedig a kereszthalálig, ezért az Atyaisten megdicsőítette, és mindenek Urává tette.

Erről a misztériumról elmékedve kinyithatjuk **François** Varillon francia jezsuita *Isten alázata és szenvedése* című csodaszép könyvét. (Franciául két könyvben jelent meg, de magyar fordításom római kiadásában egybekapcsoltam őket. A Szent István Társulatnál 2002-ben második kiadásban is megjelent.) A *Hatalom és alázat* című II. fejezet elejéről idézek: „Isten tettei által nyilatkoztatja ki mivoltát. Az emberre

vonatkozó terve, amely Jézus Krisztusban valósult meg, feltárja legbensőbb létét. Benne nem lehet szétválasztani a tettet és a létet. Ha a Megtestesülés az alázat tette, ez azt jelenti, hogy Isten alázatos. »Aki engem látott, látta az Atyát« – mondja Jézus (Jn 14,9). Amikor tehát látom, hogy alázattal megmossa az emberek lábát, »látom« – ha igazat mond – magát Istent, aki titokzatosan Dicsősége legmélyén örökösen alázatos Szolga.» E meghökkentő paradoxont Varillon atya jobban megvilágítja az igazi szeretet élményére hivatkozva. „Az ember megsejti, hogy gőgösen szeretni nem igazi szeretet. Ha Isten Szeretetet, akkor alázatos.”

„A teremtmény egészen spontánul a Hatalom irányában keresi Istenét (...). Ha kereszténnyé lett, és arra hívják, hogy szemlélje a megfeszített Krisztus abszolút tehetetlenségét, makacsul ragaszkodik az első megközelítéshez, amely megjelölte. Mivel rosszul tért meg, az isteni két képe között ingadozik; többé-kevésbé összeegyezteti őket, mivel képtelen egyesíteni őket; a pogány, uralkodó Hatalom képe változatlanul megmarad alul, fölébe nyomódik a keresztény kép a Tehetetlenről, aki agonizál és meghal. E két kép együttese tragédia a lélek és a szellem számára. Igaz, Isten Mindenható. De milyen Hatalomról van szó? Ez a Kálvária Mindenhatósága, amely kinyilatkoztatja a végtelen Lény mindenhatóságának igazi természetét. *A szeretet alázata adja a titok kulcsát:* kevés hatalom kell az önmutogatáshoz, sok a visszahúzódáshoz. Isten az alázat (visszahúzódás) határtalan Hatalma.”

ÉVKÖZI 25. VASÁRNAP (Lk 16,1–13) (C)

Isten vagy a Mammon

Jézus példabeszéde a hűtlen, de – a maga nemében – okos intézőről, amelyet csak Lukács evangéliuma közöl, meghökkent bennünket. A csattanóra kell figyelniük: „a világ fiai okosabbak a világosság fainál”. A hozzáadott intelmekben még folytatódik a meghökkentő kijelentés: „Szereztek magatoknak barátokat a hamis mammonból!” Azután a hűségről beszél Jézus: „Ha a hamis mammonban hűek nem voltatok, ki bízna rátok, ami igazi érték?” Végül: „Egy szolga sem szolgálhat két Úrnak. (...) Nem szolgálhattok Istennek és a Mammonnak!”

Mit jelent a *mammon*? Arám eredetű szó, jelentése: javak, tulajdon (nemcsak pénz). A zsidóságban néha rosszálló jelentést hordoz. Az Újszövetségben, Lukácsnál Jézus csaknem személyként említi, a démoni hatalomra vonatkoztatja, amely a kapzsi emberen úrrá lesz, és amelynek szolgálatával nem lehet összeegyeztetni Isten szolgálatát: „Nem szolgálhattok két Úrnak!”

Jézus megjelenése, üzenete, erkölcsi követelménye vízvázasztó lett a történelemben. A „két város”, „két zászló”, hasonlatát használják a szellemtörténészek és lelki írók Szent Ágostontól Szent Ignácra át napjainkig, hogy érzékeltessék a harcot Krisztus,

az Igazság és az Élet Ura tábora és Lucifer vagy a Sátán, a hazugság atyja és a gonoszra kísértők hada között. Választania kell annak, aki Krisztushoz csatlakozott, barátja lett, és neki akar szolgálni, hogy az embereket az üdvösségre segítse. „Aki nincs velem, ellenem van!”

Istennek, Krisztusnak szolgálni nem rabszolgaság, hiszen az Úr barátainak nevezi és fogadja azokat, akik szabadon – a kegyelem indítására – átadják neki magukat. Ha meghív, kegyelmet is ad, hogy minden gyarlóságunk ellenére, mindig megújuló elkötelezettséggel *hűségesen* kitartsunk mellette, és teljesítsük küldetésünket. „*Isten rabjai*” vagyunk, Gárdonyi szép regénycímét idézve, de ez nem rabszolgaság, hanem igazi szabadság, amely örömben és boldogságban gyümölcsözik.

Felfigyelhetünk arra, *Ferenc pápa* milyen sokszor hangsúlyozza, hogy a kereszténység, *a krisztusi hit öröm forrása, az evangélium örömbír*, mert azt hirdeti, hogy Krisztus győzött a bűn és a halál felett, hogyha meghalunk Vele, vagyis a régi ember az újnak adja át a teret, már a feltámadott, örök életet éljük. A nihilista, az Antikrisztust majmoló filozófus, Nietzsche a XIX/XX. század fordulóján így gúnyolódott: „Milyen szomorú keresztények, nem látszik meg rajtuk, hogy meg vannak váltva!” Lássák meg hát rajtunk az emberek, hogy a megváltottság tudatát sugározzuk!

François Mauriac, francia konvertita regényíró, hitvallásáról írt kis könyvében felidézi megtérése történetét és vitáját a hitén gúnyolódó, neves másik francia regényíróval, André Gide-del. Ez a vita és öngazolás az *Isten és Mammon* címet viseli. (Nála a „Mammon” a bűn világát jelenti.) Mauriac azt magyarázza, hogyha nála, a fiatal regényírónál megfigyelhető is bizonyos kompromisszum, ebbe sohasem törődött bele, főleg nem később. „Már akkor megsejtettem azt, amit ma tudok: Krisztus és a világ között a konfliktust nem lehet elsimítani. Kierkegaard naplója, amelyet most olvasok, az én saját történetemet mondja el: »Az a tény, hogy ebben a vallásban nevelkedtem, ezzel a nehézséggel járt: állandóan az édesség benyomását keltette, és majdnem mint mitológia vett körül; csak idősebb koromban fedeztem fel e vallás megalapozottságát...« Túl későn? Nem! Ez a Kegyelem titka: sose túl késő. Az idő nem létezik. És minden szent minden szeretete benne lehet sóhajban!”

ÉVKÖZI 25. VASÁRNAP (Mk 9,38–43; 45,47–48) (B)

Bűnre csábítás és botránkoztatás

A vasárnapi perikópa több témát sugall, de most csak egyet emelek ki: Jézus szigorúan elítéli *a kicsinyek bűnre csábítását és általában a botránkoztatást*. „Aki csak egyet is bűnre csábít a hívő kicsinyek közül, annak jobb volna, ha malomkővet kötnének nyakára, és a tengerbe dobnák.” Minden keresztény hívőnek, de különösen az egyháziaknak, papoknak súlyos a felelősségük, hiszen a világ világosságának és a föld sójának kell lenniük. Ha a sötétség fejedelmének cinkosai

lesznek, és romlás penészgombáit terjesztik, ahelyett, hogy az evangéliumi örömhír követői lennének, méltók a kárhozatra.

Itt önkéntelenül a közelmúltban sokat szellőztetett *pedofil-botrányokra*, a kiskorúak molesztálására gondolunk, akár egyháziak, akár világiak követik el azokat. Jézus szavai szolgáljanak elrettentésül és figyelmeztetésül egyháziaknak és világiaknak egyaránt: felelősek vagyunk egymásért! A botrányos bűnök sebet ejtenek Krisztus Testén, az Egyházon.

A II. Vatikáni zsinat (*Lumen Gentium* 8) világosan tanítja, hogy az Egyház szent, mert Feje szent és a Szentlélek élte, és szentek seregét nevelte, de mivel a test tagjai bűnösök, ezért állandóan megtisztulásra és reformra szorul, és a bűnbánat útját kell járnia, amíg itt földön vándorol.

Eltekintve az említett súlyos botrányoktól, a *botránkoztatásnak* sok fajtája és fokozata lehet. Ilyenek a nyilvános bűnözők, a bűnre csábítók vagy a családon belüli botránkoztató magatartások: például ha a szülők botránkoztatják gyermekeiket. De meg kell említeni a médiát, a pornográfiát, amely szintén főleg a kiskorúak lelkében okoz súlyos károkat. – Botrányos a gazdagok és hatalmasok magatartása a szegényekkel, éhezőkkel szemben, akiket kizsákmányolnak, és a haszon/nyereség érdekében felrúgják az igazságosság legelemibb normáit is. Ezekre jajt kiált Szent Lukács és Szent Jakab levele. – Létezik még a magukat igaznak képzelő farizeusok alaptalan, türelmetlen botránkozása is: ragaszkodnak az intézményekhez, a merev normákhoz, elítélnék minden változást, a pozitív újításokat is. Pedig a Lélek a helyes változás és teremtő újítás sugallója, meg akarja újítani az Egyházat és a világot. – Végül önmagunkra is vigyáznunk kell, hiszen romlott természetünk hajlik a bűnre, cinkosa a körülöttünk tapasztalt rossznak vagy a gonosz kísértőnek. „Ha kezded bűnre csábít, vágd le (...). Ha szemed csábít bűnre, vágd ki...” Szigorú szavak! Az önmegtagadás, érzékek fékezése mindig is a keresztény aszkézis alapvető követelménye volt. És itt is érvényes a „*principiis obsta!*”, a „kezdetben állj ellen” alapelve.

Mivel szeptember 30.-a, *Szent Jeromos* emléknapja a *Szentírás Vasárnapja*, a szentbeszédben felhívhatjuk a figyelmet Isten írott Igéje, a Biblia olvasásának, ismeretének fontosságára. A II. Vatikáni zsinat a *Dei Verbum* kezdetű konstitúcióban összefoglalta a katolikus egyház tanítását a Szentírás és a Szenthagyomány viszonyáról, a Szentírás helyes értelmezéséről. Az okmány végül buzdít a Szentírás terjesztésére, idézve a bibliatudós Szent Jeromost: „*Aki nem ismeri Szentírást, nem ismeri Krisztust.*” A liturgikus reform a korábbinál nagyobb hangsúlyt helyezett a szentmise első részére, az *igeliturgiára*. Ehhez nyújtanak segítséget, gondolatokat homíliavázlataim is. A zsinat hangsúlyozza (*Dei Verbum* Zárszó): „Ahogy az Eucharisztia misztériumában való állandó részesülésből gyarapszik az Egyház élete, úgy a lelki élet új fellendülését remélhetjük Isten »örökké megmaradó« Szavának megnövekedett tiszteletétől.”

Hála Istennek, a rendszerváltozás után Magyarországon is egyre több a bibliaismeretbe bevezető könyv, kiadvány jelent meg, bibliakörök működnek, sok plébánián tartanak bibliaórákat, iskolákban bibliaismeretet. De ezt a szép munkát még fokozni lehet – a nagy paphiány miatt is – kellően képzett világi apostolok bevonásával.

ÉVKÖZI 26. VASÁRNAP (Lk 19–31) (C)

Túlvilág – árnyékvilág?

A dúsgazdag és a szegény Lázár történetéről szóló jézusi példabeszéd *életünk és halálunk* központi kérdését érinti: mi lesz a sorsom, ha elközeleg a vég? A halál semmibe hullás, avagy átmenet a teljesebb életbe Istenhez, amely a feltámadással valósul meg, ha hisszük a test feltámadását és az örök életet? Ha Krisztussal halunk meg, Vele együtt feltámadunk.

Ha végső sorsunkról esik szó baráti körben, ilyen hangokat is hallunk: „Ha megszülettünk, meg kell halnunk. Én nem hiszek a feltámadásban, és nem félek a haláltól.” Vagy idézhetném egyik rokonom megjegyzését: „Én hiszek Istenben, de a túlvilági életben nem tudok hinni, onnan nem jött vissza senki!” Itt az evangéliumi parabola, Ábrahám szava jut eszünkbe: „Van Mózesük és prófétájuk, hallgassanak rájuk!” Ma így mondhatjuk: Egy valaki visszajött, Krisztus feltámadott, és örök életet ígért azoknak, aki hisznek Benne és követik szeretetparancsát.

Szent Pál hirdette még az evangéliumok megírása előtt a Korintusiaknak, akik hittek Krisztus feltámadásában, de a saját feltámadásukban kételkedtek (1Kor 15): „Ha Krisztus nem támadt fel, hiábavaló a hitünk. Akkor nyomorultabbak vagyunk a pogányoknál. Akkor együnk, igyunk, holnap úgyis meghalunk!” De Krisztus feltámadt, ezt hittétek, Ő a benne hívők Feje, tagjai követik Őt a dicsőségben.

Most arra a francia *közvélemény-kutatásra* gondolok, amelyet pár éve végeztek. A megkérdezettek közül aránylag sokkal többen vallották, hogy hisznek Istenben, a világ teremtőjében, mint akik megvallották hitüket a halál utáni életben. Minden bizonnyal a túlvilágot amolyan árnyékvilágnak képzelték, nem pedig szeretetközösségnek Istennel és az üdvözültekkel. A fent említett Istenben hívő, de a halhatatlanságban kételkedőknek a következő meggondolással érvelek (egyik leuveni jezsuita tanáromtól hallottam félévszázaddal ezelőtt). Ha hiszel Istenben, akkor gondold meg, ki a te Istened? Az Igaz Isten, aki végtelen Bölcsesség és Szeretet, nem semmisítheti meg az emberi személyeket, akikért minden lett a fejlődő mindenségben, és akikért Fiát adta.

1) Ez ellene mondana végtelen *bölcsességének*, hiszen akkor abszurd lenne a teremtés; hiszen minden az emberi személyekért lett ebben a fejlődő mindenségben.

2) Ellene mondana *emberszeretetének*, hiszen jósága túlaradásából teremtett, adott létet. A hívőknek hozzáfűzzük a Biblia szavaival: Az Atya örök szeretettel szeretett engem, tenyerére rajzolt, nevemen nevezett, már a világ teremtése előtt kiválasztott Krisztusban, meghívott, hogy részesedjek isteni életében. (Vö. Ef 1,3–14)

Mindez nem zárhatja ki, hogy a hívő is szoronghat a bizonytalanul biztos vég, a halál előtt. Az emberré lett Isten Fia is szorongott, vérrel verejtékezett a Getsemáne-kertben, előre érezve kegyetlen szenvedését és halálát, amely vele járt Atyjától kapott küldetése teljesítésével. Kérünk kell az Urat: erősítse meg hitünket és reményünket, adjon erőt majd, ha elközeleg végső óránk. Lisieux-i Szent Terézzel, a fiatal tüdőbajos karmelitával könyörgünk, aki nem sokkal halála előtt rettenetes lelki sötétségben hitellenes kísértéseket élt át („Nincs is túlvilág!”): erősítsen meg bennünket a Szeretetet-Isten és értünk meghalt és feltámadt Fia, Jézus, hogy ezt vallhassuk: „Nem halok meg, hanem átmegyek a teljes Életbe.”

ÉVKÖZI 26. VASÁRNAP (Mk 9,40) (B) Új Ember

„Aki nincs ellenünk, velünk van”

A múlt vasárnapi evangéliumban Jézus ismételten megjövendölte szenvedését, és – hallva a tanítványok versengését – alázatosságra intette őket: „Aki első akar lenni, az legyen a legutolsó és mindenkinek szolgája.” Azután még egy kisgyermeket ölébe véve e kicsit is példaképnek állította eléjük. A mai perikópában még visszatér a gyerekekre való utalás, amikor Jézus kemény szavakkal ítéli el a kicsik bűnre csábítását, botránkoztatását. Itt önkéntelenül is eszünkbe jutnak a közelmúltban sokat emlegetett pedofil-botrányok, a kiskorúak ellen elkövetett bűnök: az ilyen tettek elkövetőinek szól Jézus figyelmeztetése: „Jobb volna, ha malomkővet kötnének nyakukra, és a tengerbe dobnák őket!

Amikor Jézus János apostol szavaira válaszol, aki azt közli: megtiltották valakinek az ördögűzést, aki nem tartozik közéjük, és mégis Jézus nevében űzött ördögöt: „Ne tiltsátok meg neki. Aki az én nevemben csodát tesz, nem egyhamar fog szidalmazni engem. Aki nincs ellenünk, velünk van.” Ezt a jézusi mondást negatív formában is szokták alkalmazni, még nem hívő politikusok is. Kétségtelen, hogy a Mester életében is, de utána századokon át napjainkig, Jézus Krisztus megosztja az embereket: vannak, aki elismerik Messiásnak, Isten Fiának, és követik Őt, mert hiszik, tudják, hogy nincs másban üdvösség. Mások ellene vannak. Annak idején halálra adták, majd századokon át üldözték, üldözik ma is a Benne hívő keresztényeket.

II. János Pál pápa kívánsága volt az, hogy gyűjtsék össze a 20. század vértanúinak aktáit. A kommunista korszak számtalan hazai áldozatának történetét ma már

jobban ismerjük. Példaképeink lehetnek a Krisztus és Egyháza iránti hűségben a megölt vagy a börtönökben és internálótáborokban szenvedett „fehér” vértanúk. „Fehér vértanú” volt a koncepciós perben elítélt és megkínzott Mindszenty József bíboros is.

Szent Ágoston „két városról” írt történelemteológiai művében (*De civitate Dei/Az Isten városáról*), az Isten és a Sátán táboráról: az Istent szerető alázatosak és a gőgösen Isten ellen lázadók országáról. Loyolai Szent Ignác Krisztus és Lucifer zászlaját állította szembe egymással. Mi, hívők Krisztus mellé kell álltunk, Vele sorsközösséget vállaltunk. Vannak aztán olyanok, akik a két tábor között ingadozva harcközi helyzetbe kerülnek. Nem ítéljük el ezeket a tétovázó, jó szándékú keresőket: ha nincsenek ellenünk, reméljük, hogy hozzánk csatlakoznak. Felelősek vagyunk értük: imádsággal és vonzó példával, hiteles kereszténységünkkel. Jézus jajt kiáltott a botránkoztatóknak és a botrányt okozóknak! A Zsinattal (*Gaudium et Spes* 22) valljuk: Isten mindenkit üdvözíteni akar, Krisztus mindenkiért meghalt. A Szentlélek mindenkinek módot ad arra – Isten tudja, hogyan –, hogy húsvét titkában részesedjék.

ÉVKÖZI 27. VASÁRNAP (Mk 10,2–16) (B)

A házasság Isten szándéka szerint

A jelenlegi világválság elemzésekor sok szó esik a *házasság válságáról*. A jelenlegi pánszexualizmus, a fiatalok házasságkötés nélküli együttélése, a válások félelmetes szaporodása, az abortuszok, a homoszexuális kapcsolatok terjedése, a gender-elmélet terjesztése, stb. mind felveti a szerelem, a házasság és a család válságának súlyos problémáját. Világos, hogy idekapcsolódik az egyik szülőt vagy mindkettőt nélkülöző gyermekek nevelésének kérdése, vagy például az egykézűk, illetve a gyermektelen családok miatt is a papi és a szerzetesi hivatások megfogyatkozása. A katolikus Egyház vezetői (pápai megnyilatkozások) és a lelkipásztorok keresik a kiutat az alapjában véve erkölcsi válságból, hirdetve a Teremtő által akart és Krisztus által szentségi rangra emelt házasság eszményét, továbbá a keresztény szellemű politikusok, társadalmi felelősök is igyekeznek „családbarát” törvényeket/rendelkezéseket hozni. De a törvények, az isteni parancsolatok hűséges megtartásához a hívőknek kegyelmi segítségre van szükségük.

A hívő keresztény házaspár úgy tekintik a nemző tevékenységet, mint együttműködést a Teremtővel. Mert gyermeket nemzeni nemcsak annyit tesz, mint új életet hozni a világra, hanem beleegyezni abba, hogy – együttműködve Vele – Isten halhatatlan embert teremtsen. Nagy titok ez, magyarázta Szent Pál az Efezusi levélben (5,21–32): a férfi és a nő kapcsolata, egysége Krisztus és az Egyház jegyesi kapcsolatát jeleníti meg. Miként Jézus (Mk 10,6–2; Ter 2,24), Szent Pál is (1Kor

7,10–11) a Teremtő tervére utal: a férfi és a nő testben egy lesz; „amit tehát Isten egybekötött, ember szét ne válassza”.

A házasságra való felkészítésnél a szexualitás/szerelem perszonalista értelmére kell rávilágítani. A fiatal csak akkor lesz felnőtt személy, ha nem kizárólag a maga élvezetét keresi, hanem megnyílik a másik felé, tehát a birtoklási tárgy helyett személynek tekinti, akivel a kölcsönös ajándékozással szerelem/szeretetkapcsolatba lép. Szeretlek, mert vagy, azt akarom, hogy minél több légy, hogy együtt legyünk. Az igazi szerelemben mindig jelen van valami abszolút.

Paul Claudel francia költő *Selyemcipő* című drámájában a főhős, Rodrigue mondja: „Amit szeretek őbenne, az egyáltalán nem az, ami eltűnhet, és távol lehet, ami egyszer megszűnhet szeretni engem, hanem azt szeretem benne, ami lényének oka, azt, ami csókjaim mélyén az életet fakasztja, nem a halált.” Éppen ez, valami abszolútnak és öröknek az akarása magyarázza, követeli az igazi szerelem kizárólagosságát, vagyis a monogámiát és a házasság felbonthatatlanságát.

De mivel az ember testben és időben él, alá van vetve a változandóságnak. A nemi ösztön változékony: egy idő után gyengül, és végül kialszik. A csak érzéki szerelemben a férfi és a nő kapcsolata nem tartós. Csak az igazi szeretet tartós. *Jean Guittou* katolikus filozófus írja: „Az igaz, hogy a házasság a szerelem eredménye, de még igazabb, hogy a szerelem a házasság gyümölcse. A szerelem művészete egyáltalán nem a gyönyör receptjeinek összessége, ahogy ezt Ovidius, Catullus és a szabadosság szóvivői gondolják, hanem az a tudomány, amely megőrzi és növeli egy hosszú emberi élet folyamán az ifjúság annyira illanó szerelmét. Mert a szerelem, mint minden normális érzelem, a mély azonosság ellenére is, amelyet a hűség fejez ki, állandó átalakuláson megy át.”

A házassági hűség egy egész élet feladata. Ennek megvalósítására segíti a keresztény házasságokat a szentségi kegyelem.

ÉVKÖZI 27. VASÁRNAP (Lk 17,5–10) (C)

Hít és hitetlenség hajdan és ma

Az apostolok ezzel a kéressel fordultak az Úrhoz: „*Növeld bennünk a hitet!*” Nekünk is, kétezer év után ugyanígy kell könyörögnünk Jézushoz, illetve a Feltámadott Lelkéhez.

Jézus többször megfeddette követőit kicsinyhitűségük, hitetlenségük miatt. Pedig látták csodáit, tanúi voltak isteni hatalmának, majd – a nagypéntek botránya után – feltámadásának. A Feltámadottnak le kell ereszkednie hozzájuk: megjelenéseivel csodákat tesz egy ideig, hogy megerősítse őket hitükben. Teljes csak akkor lesz az apostolok hite, amikor elérkezik a Szentlélek, és mindenre megtanítja őket, amit korábban nem értettek, és elküldi őket szerte a világba, hogy hirdessék az örömhírt.

Péter pünkösdi beszédétől kezdve az Apostolok Cselekedetei hírt adnak az apostolok működéséről, az örömhír terjedéséről.

A *Hit Évében* (2012/2013) többször elméltünk keresztény hitünk különböző szempontjairól. Az Egyház sürgeti – a missziók mellett – az új evangelizálást az ún. nyugati világban, ahol egyre terjed a szekularizálódás, az elkereszténytelenedés és az ateizmus. Ahhoz, hogy a nem hívőkkel párbeszédet folytassunk, és hogy hitelesen hirdessük Krisztust, a mi hitünket is el kell mélyítenünk, meg kell tisztítanunk, és hiteles tanúságot kell tennünk életünkkel, testvéri szeretetünkkel Krisztusról.

Henri de Lubac jezsuita teológus (élete végén bíboros) szerint három szóval jellemezhetjük az ateistákkal folytatandó helyes párbeszédet: „*Dialógus, szembesülés, harc*. Ha helyesen értjük a három kifejezést, egyáltalán nem zárják ki, inkább feltételezik, kiegészítik egymást – összekapcsolódnak. Nem kell szégyellenünk, hogy az ateizmussal való konfrontációban a *harvra is* felkészülünk. Nem az ateisták személyét támadjuk, hanem az ateizmust. Persze lelki fegyvereket használunk. Legelőször pedig önmagunk ellen fordítjuk e fegyvereket, a bennünk rejtőzködő ateizmust vagy hamis istenképet igyekszünk legyőzni. Mert a hit és a hitetlenség határvonala tulajdonképpen mindannyiunk szívéen keresztül húzódik.”

A hívő magatartása – amikor szembesül az ateizmussal, vagy az ateista támadja őt – nem lehet más, mint a harc: *harc Istenért* – hangsúlyozza H. de Lubac. Példának a tudós gondolkodó rendtársa és barátja, Teilhard de Chardin magatartását idézi. A neves paleontológus a tudományos világban forgolódott, sok barátot szerzett nem hívő tudósok körében is. Ő jelentette ki, nem titkolta, hogy „harcban áll a személyes Istenért».

A hívőnek el kell fogadnia a vallás, s a hite elleni jogos kritikákat, meg kell szabadulnia minden farizeizmustól és hiteles tanúságtételre kell törekednie. Szüksége van *alázatra*: ez a hitben való szilárdság feltétele. Mert hitünk nem emberi érték, valami biztos tőke, hanem Isten kegyelmi ajándéka. Értelmes – de nem az ész szüleménye; abszolút misztérium –, amelyet mindig el kell mélyíteni a feltámadt Krisztus Lelke erejében, meg kell tisztítani a babonás elemektől, és szeretetben kell gyümölcsöt tenni.”

ÉVKÖZI 28. VASÁRNAP (Mk 10,17–30) (B)

A szegények kincse: az üdvösség

A vasárnapi evangéliumi szakasz három részre osztható: *Jézus találkozása a gazdag ifjúval*; Jézus tanítása a gazdagság veszélyeiről, az önkéntes szegénység jutalma: az örök élet. Itt mindjárt emlékeztetek arra, hogy *Boldog (már Szent) II. János Pál* nemzetközi útjai alkalmával, amikor az ifjúsággal találkozott, előszeretettel elmélt a gazdag ifjú meghívásáról, Jézus követéséről. A mostani perikópa

(szentírási szakasz) alkalmas kiindulópont, hogy a szerzetesi hivatásról, Jézus szorosabb követéséről elmélkedjünk. Azok, akik az isteni parancsolatok megtartásán túl a tökéletességre akarnak törekedni, lemondanak a vagyonról, minden elhagynak Jézusért, és nyomába szegődnek.

De a jézusi tanítás minden embernek, főleg minden kereszténynek szól. Különösen is időszerű manapság, amikor naponta tapasztaljuk, milyen világméretű válságot idézett elő az átkozott aranyéhség, a hatalmasok pénzimádata és a szegények kizsákmányolása, a pénzvilág által okozott égbekiáltó igazságtalanságok. Az evangéliumi tanítás azonban itt elsősorban nem a szociális igazságosság megvalósítását sürgeti, miként az Egyház százados társadalmi tanítása, hanem a gazdagság veszélyeiről, az üdvösség kockázatáról van szó, amelyet ez a mondat fejez ki: „*Milyen nehezen jut be a gazdag Isten országába!*”

A Jézus szaván megütköző tanítványoknak a Mester megismétli a figyelmeztetést az ismert hasonlattal: „Könnyebb a tevének átmenni a tű fokán, mint a gazdagnak az Isten országába jutni!” Tudjuk, Jézus máshol kijelentette: „Ahol a kincs, ott a szíved is.” A mennyek országa, az üdvösség az a kincs, amelyért mindent el kell adnunk, el kell hagynunk. Akik vagyont gyűjtenek, felejtik, hogy a moly megeszi, és a rozsdá megemészti ezeket a földi javakat, amelyeket nem vihetnek magukkal a sírba. Felejtik, hogy mindentől el kell szakadniuk, ha jön a vég, hogy egy a szükséges: „Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelkének kárát vallja”, tehát üdvösségét kockára teszi! Vannak keresztények is, akik – Szent Pál szavai szerint – úgy élnek, mint a hitetlen pogányok: akik le akarják szakítani minden perc virágát: „Együnk-igyunk, holnap meghalunk!” Pedig az Isten Országa, rendeltetésünk végcélja, „nem eszem-iszom, hanem igazságosság, béke és öröm a Szentlélekben”.

Kétségtelen: szükségünk van a megélhetéshez, családjunk fenntartásához pénzre, anyagi javakra. De mivel a pénz hatalmat ad, uralmat mások felett, a kapzsi a meggazdagodás bűvöletében egyre többet kíván felhalmozni, egyre többet akar birtokolni, nem pedig a létben, a szellemiekben, a szeretetben növekedni. Nem a tisztességes munkával megkeresett pénzt kárhoztatja tehát Jézus, hanem a pénzimádatot, a hatalomra törő, telhetetlen meggazdagodási vágyat, az igazságtalan, másokat megkárosító, a szegényeket zsaroló, *féktelen haszonkeresést*. Itt eszünkbe juthat a középiskolában tanult, elemzett csodaszép vers, *A merengőhöz*, amelyet *Vörösmarty* ifjú kedveséhez, Laurához intézett, de evangéliumi bölcsességet fejez ki:

*„Mi az, mi embert boldoggá tehetne?
Kincs? hír? gyönyör? Legyen bár mint özőn,
A telhetetlen elmerülhet benne,
S nem fogja tudni, hogy van szívöröm!”*

Az elemzett evangéliumi szakaszban a tanítványok megsejtik a gazdagság kockázatát: „Hát akkor ki üdvözülhet?” Jézus válasza: „Embernek ez lehetetlen, de Istennek minden lehetséges.” Az üdvösség Isten ajándéka. De csak a lélekben szegények, az alázatos „kicsik”, az isteni ajándékra nyitottak fogadják be.

Azok, akiknek – Avilai Szent Teréz szavaival – „Isten egyedül elég”. Idézzük a nagy misztikus imáját: „*Semmi meg ne zavarjon. Semmi meg ne rémítsen. Minden elmúlik. A türelem mindent elnyer. Aki Istent bírja, annak semmi sem hiányzik: Isten egyedül elég.*”

ÉVKÖZI 28. VASÁRNAP (Lk 17,11–19) (C)

Legyetek hálásak!

A tíz leprásról szóló evangéliumi elbeszélésből/példázatból két tanulságot vonhatunk le:

1) „Menjetek, mutassátok meg magatokat a papoknak!” A feltámadt Krisztus rendelkezése folytán a bűnbocsánatot Istentől kapjuk az Egyház szolgája, a *gyóntató pap* közvetítésével.

Isten irgalmas szeretetéről és a bűnbánat szentségéről megindító szavakat olvashatunk *Ferenc pápa* vallomásában, a jezsuita folyóiratokban közölt rendkívüli interjúban. Azt hangsúlyozza, hogy az Egyház szolgáinak mindenekelőtt az *üdvösség örömbírét és az irgalmas Isten megbocsátó szeretetét kell hirdetniük*, mert az Emberfia azért jött, hogy keresse azt, ami elveszett, keresse és visszafogadja a megtérő bűnösöket, gyógyítsa a betegeket. „Az életben Isten figyelemmel kíséri az embereket, és nekünk is figyelemmel kell kísérni őket, a helyzetükből kiindulva. Irgalommal kell kísérni őket. Amikor ez megtörténik, a Szentlélek sugallja a papnak a leghelyesebb választ. Ez a gyóntatás nagysága is: az a tény, hogy esetről esetre értékelünk, hogy megkülönböztetjük, mi is az a legjobb dolog, amit annak az embernek kell tennie, aki keresi Istent és kegyelmét. *A gyóntatószék nem kínzókamra, hanem az irgalom helye*, amelyben az Úr arra ösztönöz bennünket, hogy a lehető legjobbat tegyük. (...) Az evangéliumi válasz legyen mind egyszerűbb, mélyebb, sugárzóbb. Ebből a javaslatból fakadnak majd az erkölcsi következmények.”

2) A megtisztultak közül csak egy, a szamaritánus ment vissza, hogy *hálát adjon Istennek*. Még a hívő, gyakorló keresztények közül is milyen kevesen vannak, akik hálát adnak Istennek a kapott javakért. Mindenekelőtt hálát kell adnunk a hitért és az irgalmas Isten bűnbocsánataért, a számtalan kegyelmi ajándékért, továbbá az életért, egészségért, tehetségért, a jó barátokért, a nap folyamán kapott kis örömeinkért. Még kevésbé szoktunk hálát adni a javukra való megpróbáltatásokért, a testi-lelki szenvedésért, amely lehet „Isten oltókése”, hogy új szépségekért sebezzen minket. Mindig csak kérünk, különböző testi-lelki javakért esedezünk, a bajban kiáltunk Istenhez. Ezt is tehetjük, kérhetünk, hiszen Jézus biztatott rá. *De ne felejtsünk el hálát adni Nekí, minden jó adományozójának, az Atyának*. Persze, hálásaknak kell lennünk az embereknek is, akik Isten jóságának közvetítői, például azoknak, akik gondozzák egészségünket. És itt elsősorban az üzleti fogalommal silányult „hálapénzre” gondolok, amelyről annyi szó esett a közelmúltban. Hanem hálából

imádkozhatunk általában a gondunkat viselő vagy gyógyító orvosainkért, betegápolóinkért. Az igazi hála nem üzletelés, nem is csupán udvarias megköszönés, hanem kezdődő szeretetkapcsolat: egyik jótette szeretetet vált ki a másiktól, így kölcsönös, személyes szeretetkapcsolat keletkezhet. A jótett örömet fakaszt, és megtapasztalhatjuk, hogy jónak lenni jó.

Ferenc pápa a jezsuita folyóiratoknak adott csodálatos interjújában az imádságról szólva ajánlja: idézzük fel múltunkat, emlékeinket, életünk eseményeit, Isten számtalan jótéteményét, és *folyton adjunk hálát* mindazért, amit teremtő és gondviselő Atyánktól kaptunk. Ez lehet egyik legegyszerűbb, legkedvesebb imamódunk.

ÉVKÖZI 29. VASÁRNAP (Mk 10,35–45) (B)

A szegény és szolgáló egyház küldetésében

Jakab és János apostol, Zebedeus fiai még messze vannak attól, hogy megértsék az alázatos Jézus tanítását és a majd magát feláldozó Szenvedő Szolga példamutatását. A nagyra törés, törtetés, a pozíciókeresés protekció révén, a nepotizmus ismert jelenségek az egyház történelmében is, a legmagasabb egyházi körökben is, legalábbis a reneszánsz kor óta.

XXIII. János pápa, aki 50 évvel ezelőtt megnyitotta a II. Vatikáni zsinatot, egyszerű magatartásával és üzenetével, VI. Pál is a római Kúria reformjával és más intézkedéseivel sokat tett azért, hogy a „szegény és szolgáló egyház” képe jelenjék meg a világ előtt. Ki tagadná, hogy még sok a tennivaló ezen a téren egyházi körökben? Persze a világi keresztényeknek is szól Jézus üzenete és példája, aki bár gazdag volt, szegénnyé lett, hogy minket lelki javakkal gazdagítson. „Az Emberfia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon, és életét adja sokakért.”

A múlt vasárnapi evangélium a gazdagság veszélyeire figyelmeztetett. A pénz bálványozói nehezen üdvözülhetnek. A pénz hatalmat is jelent, a hatalom pedig visszaélésekre, igazságtalanságokra, mások elnyomására vezethet. Idekapcsolódik Jézus mostani tanítása. Az apostolokhoz intézte, a mindnyájunknak szól ma is: „Tudjátok, hogy a világ urai zsarnokoskodnak a népeken, a hatalmasok pedig önkényüket éreztetik velük. Köztetek azonban ne így legyen, hanem aki nagyobb akar lenni, legyen szolgátok...”

A zsarnokságot bizony megtapasztaltuk a kommunista évtizedekben. Most emlékezünk az *1956-os szabadságharcra*. 1956. november 2-án kezembe vettem az *Irodalmi Újságot*, amely első oldalán közölte *Illyés Gyula* nagy versét: *Egy mondat a zsarnokságról*. Akik átérték azokat az éveket, megállapíthatták, hogy a vers pontos látlelet a zsarnokságról. Sajnos, utána folytatódott az elnyomás egészen 1989-ig, a kommunizmus bukásáig. Boldog (már Szent) II. János Pál *Centesimus annus* kezdetű

körlevelében erről az évről írva, az elnyomó rendszer bukásának számos tényezője közül kiemelte az ember alapvető jogainak megsértését, valamint az *Isten tagadása miatt támadt lelki ürességet*, amely fiatal nemzedékeket fosztott meg a helyes tájékozódástól: nem találták saját identitásukat, az élet értelmét, feledték nemzeti kultúrájuk vallási gyökereit és Jézus Krisztus személyét.

Talán nem véletlen, hogy XVI. Benedek 2012. október 11-én, a *Hit Éve* megnyitásakor az Isten nélküli világ *lelki ürességéről, spirituális elsivatagosodásáról* beszélt. Ennek az úrnek a megtapasztalásából kiindulva fedezhetjük fel ismét „a hit örömet, életbevágó fontosságát a mai ember számára”, hangsúlyozta a Szentatya. Jézus Krisztus üzenete ad értelmet életünknek. A megélt hit az öröm és a remény forrása. A pápa emlékeztetett a feltámadt Krisztus apostolokhoz intézett szavaira, amikor küldetést adott nekik: „*Vegyétek a Szentlelket...* (Jn 20,22). Hirdessétek az evangéliumot minden népnek!” XVI. Benedek így folytatta: „Isten a világ evangelizálásának legfőbb alanya Jézus Krisztus által. Azonban maga Jézus Krisztus akarta átadni az Egyháznak saját küldetését. Ezt továbbra is teszi egészen az idők végezetéig, elárasztva Szentlelkével tanítványait.” Ez a Szentlélek ad erőt, hogy „szabadulást hirdessen a raboknak és a vakoknak megvilágosodást, hogy felszabadítsa az elnyomottakat, és hirdesse az Úr kegyelmének esztendejét” (Lk 4,18–19). A Lélek ad erőt, hogy Krisztus tanúi legyünk a hitetlen világ lelki sivatagában.

A feltámadt Krisztus küldetést adó szavai ma, *a missziók vasárnapján* különösképpen sürgetők. És az új evangelizáláshoz is megadják az indító lendületet.

ÉVKÖZI 29. VASÁRNAP (Lk 18,1–8) (C)

Kiáltunk az irgalmas Istenhez

A vasárnapi evangéliumi szakaszban olvasott példabeszédben Jézus arra buzdít, hogy *szüntelenül imádkozzunk*, állhatatosan könyörögjünk Istenhez, bízva abban, hogy gondviselő Atyánk mindig meghallgatja kéréseinket. De vajon nem azt tapasztaljuk-e sokszor, hogy hiába kérünk, hiába kiáltunk Istenhez, Ő hallgat, nem hallgatja meg kéréseinket. Véleményem szerint a kérőimádság egyik legnehezebb teológiai kérdés, és legfájdalmasabb mindennapi életünkben, főleg amikor bajban vagyunk, szenvedünk mi vagy szeretteink, amikor mélyen metsz „Isten oltókése”.
(Tóth Árpád)

Mindenekelőtt le kell szögeznünk: Jézus gyakran biztatta övéit, hogy kérjenek, és kapnak, hiszen a gondviselő Atyának sokkal jobban gondja van gyermekeire, mint az ég madaraira vagy a rét virágaira. Kétségtelen: arra is biztatott, hogy ne felejtünk el hálát adni a kapott sok jótéteményért, erről múlt vasárnap elmélkedünk. De kérhetünk is bizalommal. Még a legszentebb imádság, a *Miatyánk* is csupa kérés! Mindig kérhetjük, hogy szenteltessék meg Atyánk neve, jöjjön el Országa, legyen

meg akarata. De milyen nehéz ez utóbbit kérni, amikor ránk szakad a szenvedés, hirtelen megtudjuk, hogy gyógyíthatatlan betegséggel kell megküzdenünk magunknak vagy szeretteinknek. Az öregedés, kisebbedés és a halál pedig mindenkinek osztályrésze. Jézus halála előtt a Getsemáne-kertben haláltusát vívott: az Atyához könyörgött, hogy vegye el tőle a szenvedés kelyhét, de hozzáfűzte: „Ne az én akaratom legyen meg, hanem a tiéd!” *Jézus nem magyarázta meg a szenvedést és a halált, hanem magára vette,* és megváltó kereszthalálával és feltámadásával megszabadított bennünket a Rossztól. Akik Vele egyesülnek halálában és feltámadásában, elnyerik az üdvösséget.

Mindehhez hit kell, és a hit kegyelmét is állandóan kérni kell. Ugyancsak a vasárnapi perikópában figyelmeztet Jézus: „Amikor eljön az Emberfia, talál-e hitet a földön?” A hitből fakad reménységünk is. Ezért a hitért állandóan könyörögnünk kell: „Uram, növelj bennünk a hitet!” Persze, a hit nem valami tárgy, amelyet birtokolni és szaporítani lehet! A személy szellemi magatartásáról, lelki „minőségéről” van szó: *az élő Istenhez való eleven kapcsolatunkról,* ennek tudatosításáról, amely a szeretet tetteiben gyümölcsozik. Az élő hit növekedése tehát nem több *birtoklást* jelent, hanem több *léte*t, gazdagabb lelkiséget, intenzívebb szeretetkapcsolatokat. És mindezt a feltámadt Krisztus Szentlelke viszi végbe bennünk. Ezt a Lelket, Lukács evangélista szerint, az Atya sohasem tagadja meg azoktól, akik kérik Tőle.

Hihetjük tehát, hogy ezt a kérésünket mindig meghallgatja Atyánk. Hihetjük más kéréseink meghallgatását is, még ha nem is az és nem is úgy történik velünk, ahogy mi akarjuk, vagy várjuk. Sokszor csak utólag, visszatekintve az elmúlt történetre, értjük meg Isten ránk vonatkozó terveit és tényleges intézkedéseit, tetteit. De biztos a portugál közmondás: *„Isten egyenesen ír görbe vonalakkal is!”* És minden – baj, megpróbáltatás is – javára válik az Istent szeretőknél! *Omnia cooperantur* minden, tanítja Szent Pál (Róm 8,28), és Szent Ágoston hozzáfűzte: *etiam peccata*, még a megbánt bűnök is: a megbocsátott bűnökért Isten irgalmas szeretetét magasztaljuk.

ÉVKÖZI 30. VASÁRNAP (Mk 10,46–52) (B)

„Uram, add, hogy lássak!”

A *jerikói vak* meggyógyításáról szóló evangéliumi szakasz közvetlenül a gyógyító Jézust állítja elénk. Márk evangéliumában az irgalmas Jézus számos csodás gyógyításáról gyakran olvashatunk: a vakok látnak, a süketek hallanak, a bénák járnak, az ördögtől megszállottak megszabadulnak. Mit is kérnének a betegek a gyógyító hatalommal rendelkező Messiástól, mint a testi-lelki gyógyulást.

Manapság is, ha a hívő emberek Istenhez fordulnak, általában kérnek valamit a jó, gondviselő Istentől: a betegségből gyógyulást maguknak vagy szeretteiknek, de egyéb isteni segítséget is különböző nehézségeik megoldásához. Sokszor azonban úgy érzik, azt tapasztalják, hogy Isten nem hallgatja meg kéréseiket. És akkor megrendülnek hitükben, Istenbe vetett bizalmuk összeomlik. Mert Isten nem úgy hallgatja meg kérésüket, ahogyan ők akarják.

A Lourdes-i Mária-kegyhelyre zarándokló, ott gyógyulást kereső betegek ezreinek csak nagyon kis hányada nyeri el a testi gyógyulást, de sokan, nagyon sokan lelkileg meggyógyulva térnek haza: elfogadják bajukat, betegségüket Isten akaratában megnyugodva és a szenvedő Jézussal egyesülve. A hívő keresztény nem fatalista – nem végzethitet vall –, amikor beletörődik a Gondviselés rendelkezésébe, mert hiszi, hogyha nem is érti, hogy az Istent szeretőknek minden a javukra válik (Róm 8,28), még a megbánt bűnök is – *etiam peccata*, ahogy a Szent Pált magyarázó Szent Ágoston vallotta. A keresztény hiszi a portugál közmondással, hogy „*Isten egyenesen ír görbe vonalakkal is*”. Persze ezt csak később, a múltra visszatekintve ismerjük fel, hálát adva az Úrnak, hogy kacskaringós utakon is szeretete vezérelt bennünket.

A jerikói vak kérése a Mesterhez: „*Uram, add, hogy lássak!*” – lelki értelemben lehet földi zarándokutunkon a mi kérésünk is. Sokszor sötétségben, tapogatódzva járunk. Kérjük Urunkat: „Gyűjts fényt utunkon, add, hogy jobban lássuk, mit kell tennünk! Ha arcodat nem is látjuk, hiszen Te rejtőzködő Isten vagy, add, hogy naponta előre lépjünk a kis fényben, amelyet akkor gyújtunk meg, amikor megtesszük az igazságot, amikor hitünk testvéri szeretetben gyümölcsözik.”

Isten rejtelem, nagy-nagy Misztérium, de nem sötétség, hanem vakító világosság. „Isten megközelíthetetlen világosságban lakik, akit senki sem látott, s nem is láthat” (1Tim 6,16). Ugyanezt csodálatosan kifejezi: Berzsenyi Dániel *Fohászkodás* címe verse:

*Isten! kit a bölcs lángesze fel nem ér,
Csak titkon érző lelke ohajtva sejt:
Léted világít, mint az égő
Nap, de szemünk bele nem tekinthet.
(...)*

*Buzgón lemlom színed előtt, Dicső!
Majdan, ha lelkem zúráiból kikél,
S hozzád közelb járulhat, akkor
Ami után eped, ott eléri.
(...)*

Vasárnap nyolcadába esik *Mindenszentek és Halottak napja*. Ilyenkor a szentmisén szereteteinkért imádkozunk, kérve a szentek közbenjárását is, és a temetőket járva hittel és reménnyel arra gondolunk, hogy majd odaát, Istenben, a szeretetközösségben majd találkozunk velük. Szent Pál első Korintusi levelének 15. fejezetéről elmélkedve megvalljuk hitünket: akik Krisztusban haltak meg, majd – Általa, Vele, Benne – mind életre kelnek, feltámadnak, ha eljön a végítélet. Mert a feltámadt Krisztus győzelmet aratott a bűn és a halál felett.

ÉVKÖZI 30. VASÁRNAP (Lk 18, 9–14) (C)

Alázatos imádság

A farizeus és a vámos példabeszéde nemcsak Jézus kortársainak szólt, hanem intelem minden idők minden kereszténye számára – ma is, nekünk is! Ha nem is imádkozunk úgy, mint az öntelt farizeus, gyakran gondolatban többnek tartjuk magunkat a nem keresztényeknél, nem hívőknél, pedig sokszor amazok jócselekedeteikkel, tetteikkel keresztényebbek, mint a magukat igaznak tartó névleg keresztények.

Ferenc pápa számtalanszor figyelmeztet: valamennyien szegény bűnösök vagyunk, ezt alázattal be kell vallanunk, és bizalommal Isten irgalmáért kell esedeznünk. A vámos imáját ismételve ez lehet imádságunk egyik gyakori kérése: „Istenem, légy irgalmas hozzám, szegény bűnöshöz!”

Egyáltalán a jó imádság alapvető feltétele az *alázatosság*: a leborulás Isten nagysága, bölcsessége, szentsége előtt, hála gondviselő jóságáért és minden testi-lelki, természetes és természetfeletti adományáért, a szép napsugaras őszi napért, a minket számtalan szállal körülvevő emberi jóságháloért. Mert mi, szegények mindent csak kapunk, minden adottság életünkben a jó Isten ajándéka. Mindennapi életünkben, kis és nagy eseményekben kell keresnünk a teremtő és gondviselő Istent, főleg pedig embertestvéreinkben kell meglátnunk Krisztust, aki a legkisebekkel: kisemmizettekkel, betegekkel, testi-lelki bajban szenvedőkkel azonosította magát.

Konkrét példát, személyeset említek, amely ma, amikor ezt az elmélkedést írom, történt a villamoson. Fiatal pár szállt fel a Szent János Kórháznál, az aranyos csecsemőt az apa hozta ölében. A kicsire tekintve hálát adtam Istennek a gyermekért, és arra gondoltam: én is voltam ilyen csecsemő. Szüleim voltak a Teremtő eszközei, hogy én létre jöhöttem, megszülettem. Létem Isten ajándéka, ezért hálát adok. Azért is, hogy egészséges vagyok, hogy másfél évtizeddel ezelőtt itt a kórházban sikerült a műtétem (akkori betegtermi rákos társaim már nem élnek). Hála azért, hogy (2013. júliusi) római balesetem után itt helyrehozták eltört vállcsontomat. Kérem az Urat, hogy az öregedéshez, kisebbedéshez adjon erőt, és keresztény reményt, amikor közeleg halálom órája. Így egész napunk alázatos, hálálkodó és kérő imádság lehet.

Persze, sok másfajta imamód lehetséges. Főleg nem zárjuk ki a liturgikus, templomi imádságot, legfontosabb a *szentmise*, ahol az Egyházzal együtt fordulunk Istenhez, magunkat is felajánlva az kenyérrel és borral, hogy a feltámadott Lelke alakítsa át bennünket új emberekké, és általunk alakítsa az emberi világot emberibbé, majd pedig istenivé. Humanizáljuk a világot küzdve a még dúló emberarcú barbárság sok megnyilatkozása ellen, szellemiebbé és személyesebbé alakítjuk a társadalmat, és így

előkészítjük azt a nagy ostyát, amelyet a Szentlélek tüze átváltoztathat a feltámadáskor, hogy végül Isten legyen minden mindenben.

Teilhard de Chardin jezsuita tudós *Mise a világ felett* című (1923-ban Kínában írt) elmélkedése *Felajánlásából* ismételhetjük a következő bekezdést:

„Uram, fogadd el ezt a teljes Ostyát, melyet a vonzásodra ébredő Teremtés ajánl fel ezen a hajnalon. Tudom, hogy ez a kenyér – a mi fáradásunk – önmagában csak vég nélküli szertebomlás. Ez a bor is – fájdalmaink – egymagában még csak szétmaró ital. De biztosan tudom, mert érzem, hogy ennek az alaktalan tömegnek szíve mélyébe oltottad azt az ellenállhatatlan és megszentelő vágyat, amely mindnyájunkat – hívőt s nem hívőt – egyaránt kiáltani készlet: »Uram, add, hogy mindannyian egyek legyünk!«”

ÉVKÖZI 31. VASÁRNAP (Mk 12,28b–34) (B)

A szeretet kettős-egy parancsa

A törvénytudó a főparancsról kérdezi Jézust, aki a Másodtörvényt (6,4–5) idézi, a zsidó hitvallást, a *sémát*: „Halld Izrael! Az Úr a mi Istenünk az egyetlen Úr! Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből...” A második: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat!”

„Szeretet az Isten. (...) Szeressük egymást!” (1Jn 4,7–14) Ez az újszövetségi kinyilatkoztatás csúcsa. Isten a választott népet prófétái által oktatta, nevelte, fokozatosan vezette a Másodtörvényben rögzített eszmény felé. Krisztus eljövetelének közeledtével a jámbor zsidó, a Bibliáról elmélkedve tudatosítja, hogy Isten szereti, a zsoltárokból Isten irgalmas hűségét dicséri, és megvallja viszontszeretetét, amelyet a parancsolatoknak való engedelmességével fejez ki.

„Szeresd uradat, Istenedet!” Az ember nem szereti spontánul, ösztönösen Istent, akit nem lát, akinek szeretetre méltóságát közvetlenül nem tapasztalja meg. Nem úgy vagyunk Vele, mint a barátságban, a szerelemben, a kölcsönös ajándékozásban, vagy a családi személyes kapcsolatokban. A filozófusok Abszolútumát vagy a vallások Legfőbb Lényét legfeljebb imádják, félelemmel hódolnak előtte.

Istent csak úgy szerethetjük, hogy Ő kinyilatkoztatja magát, kinyilatkoztatja, hogy Ő előbb szeretett minket örök szeretettel, és Fiában, Jézus Krisztusban gyermekeivé fogadott bennünket. És viszontszeretetünk is az Ő kegyelmi ajándéka. Isten szeretete kiárad lelkünkbe a Szentlélek által (Róm 5,5), ha mi kitárulunk az ajándéknak. De még ez a kitárulás is az Ő ajándéka. Istent nem lehet felülmúlni nagylelkűségben.

„Szeresd felebarátodat, mint önmagadat!” Jézus nem eltörölni jött a mózesi törvényt, hanem beteljesíteni, tökéletesebbé tenni, ahogy a Hegyi beszédben tanítja. Jézus eredetisége túl van a régi főparancs megismétlésén. „Új parancsot adok nektek:

Szeressétek egymást! Amint én szerettelek titeket, úgy szeressétek egymást ti is!” (Jn 13,34) Jézus a példakép, aki életét adta barátiért, sőt ellenségeiért is. Erre szintén képtelenek vagyunk saját erőnkből. Már az is nagy eredmény, ha megtartjuk az arany szabályt – vagyis az önszeretet mércéjével mérjük a másokhoz való viszonyunkat: „Amit akartok, hogy nektek tegyenek az emberek, ti is tegyétek nekik.” (Vagy ennek negatív változata.) Jézus ennél többet kíván övéitől. Áldozatot vállalni másokért, jót gondolni és jót tenni viszonzást nem várva, megbocsátani, nem viszonzni a rosszat rosszal. Mindez már az isteni kegyelem műve bennünk.

Csak a nagy szentek képesek arra, hogy – Jézus példájára – még az életüket is feláldozzák embertestvéreikért. Modern példának idézhetjük a lengyel Maximilián Kolbe atya vagy akár Apor Vilmos győri püspök hősiességét.

Legyünk szerényebbek! A *mindennapi életben* számos lehetőség, helyzet adódik, amikor a testvéri szeretet kis gesztusait gyakorolhatjuk. *Szent Pál szeretethimnusa* tanít bennünket: „A szeretet türelmes, a szeretet jóságos, a szeretet nem féltékeny, nem kérkedik, nem tapintatlan, nem keresi a magáét, haragra nem gerjed, rosszat föl nem rója, nem örül a gonoszságnak, de együtt örül az igazsággal...” (1Kor 13)

Hála Istennek a mi korunkban is az Egyház nemcsak a hit, hanem a szeretet számos példaképét is felmutatja. De köztünk élnek az oltárra nem emelt hiteles keresztények is – családanyák, szülők, betegápolók, önkéntesek, akiket – még ha nincsenek is ennek tudatában – Krisztus Szentlelke vezérel, és naponta meghozzák a szeretet gyümölcseit, amelyeket az utolsó ítéleten felmutathatnak az igazságos és irgalmas Bíróknak: „Éheztem, és ennem adtatok, beteg voltam, és meglátogattatok, magányos és szenvedő voltam, és meghallgattatok panaszomat, együtt örültetek velem...”

ÉVKÖZI 31. VASÁRNAP (Bölcs 11,22–12,2; Lk 19,1–10) (C)

A teremtő Isten terve velünk

Mindenszentek és Halottak napja lelki hangulatában – az üdvözültekre, elhunyt szeretteinkre és a mi jövőnk örök sorsunkra gondolva – ünnepeljük vasárnap az Úr halálát és feltámadását. Most először az első olvasmányról, a *Bölcsesség könyvéből* vett szép szakaszból eszmélődünk. A hatalmas teremtő Isten mindenkin megkönyörül, elnéző az emberek bűnei iránt, hogy bűnbánatot tartsanak. A szent ószövetségi író mintegy már elővételezve a Jézus Krisztussal hozott Újszövetséget, így imádkozik a Teremtőhöz: „Mert szeretsz mindent, ami van, és semmit sem utálsz abból, amit alkottál. (...) Te kímélsz mindent, mert a tiéd, életnek barátja. Mert a te el nem múló szellemed van mindenben.” Milyen vigasztaló ez a kinyilatkoztatás! Ez már nem a személytelen Abszolútum dicsérete, nem pusztán a mindenség csodálatos rendjéből és célszerűségéből felismerhető Alkotóé, hanem az *emberszerető és irgalmas Istené, akit Krisztus véglegesen kinyilatkoztat.*

Most, *Halottak napja* közelében hálás köszönetet mondunk Teremtőnknek, hogy szeretetből – szüleink közreműködésével – megteremtett minket, sőt, hogy már a világ teremtése előtt kiválasztott bennünket Jézus Krisztusban, hogy gyermekei legyünk, hogy az örök üdvösség részesei legyünk. (Ef 1) Mikor megszáll bennünket a kétely szeretteink vagy barátaink halálhírére és saját elmúlásunk, a halál előtti szorongás fojtogat bennünket, a bűnt és a halált legyőző, feltámadt Krisztusba vetett hitünk erősítéséért fohászkodjunk, és a hitből fakadó reménységért, tudatosítva, hogy a Szeretet-Isten szeret mindent, mit alkotott, különösen is az emberi személyeket, akikért minden létrehozott, akikért elküldte Fiát. Mindig nyitva áll számunkra Isten megbocsátó irgalma, ha bűnbánattal Hozzá fordulunk! Ismét idézzük a Bölcsesség könyvét: „Enyhén bünteted, akik hibáznak, és a bűneikre emlékeztetve figyelmezteted őket, hogy hagyjanak fel a gonoszsággal, és higgyenek benned, Uram.”

Az evangéliumi szakasz a *vámos Zakeus története*, aki látni kívánta Jézust. A Mester teljesíti szíve vágyát, lehívja a fáról, nála étkezik, nála száll meg. A képmutató farizeusok botránkoznak, hogy Jézus „bűnös embernél”, vagyis a római elnyomókat kiszolgáló vámosnál száll meg, de az Üdvözítő éppen azért jött, hogy hívja a bűnbánó bűnösöket, keresse az elveszetteket, gyógyítsa a testi/lelki betegeket. A magukat igaznak tartó, gőgös farizeusokra jajt kiáltott, és ma is csak az alázatos bűnbánók számára adja meg a szabadulást, az üdvösséget. Mi is sokszor vágyódunk arra, hogy bárcsak láthatnánk Jézust szemtől szembe! Ez idelelnem nem adatik meg. De a hitben Jézus kortársai lehetünk.

A bűnbánat szentségében az irgalmas Isten követével, Jézussal találkozunk, mert a gyóntató pap felszentelése folytán Jézust képviseli. A szentségekben Jézus cselekszik: Jézus keresztel, Jézus bocsátja meg a bűnöket a pap által, akit a feltámadott Lelke ruház fel lelki hatalommal. *Mindenszentekkor* az üdvözültek seregére gondolunk, köztük elhunyt szeretteinkre, akik a mindenható és szerető Atya, a megdicsőült Fiú, Jézus Krisztus és a Szentlélek szeretetközösségében élnek, és minket is oda várnak. Kérjük Jézus Édesanyja, Mária és védőszentjeink közbenjárását, hogy Isten akarata szerinti és bűnbánó életünkkel felkészüljünk a boldog Isten-látásra!

ÉVKÖZI 32. VASÁRNAP (Mk 12,38–44) (B)

„Átkozott aranyéhség!”

Jézus a jeruzsálemi végkifejlet, szenvedése felé közeledve, több ízben vitatkozott ellenfeleivel, az írástudókkal, farizeusokkal és szaduceusokkal (Mk 11,27–12,40), akik különféle ellenvetésekkel törbe akarták csalni, és jajt kiáltott a képmutatókra, a szegényeket megvető és igazságtalanul kizsákmányoló gazdagokra. Most is

ostorozza a képmutató írástudókat, akik „fölkélik az özvegyek házat, és színleg nagyokat imádkoznak. Ezért súlyosabb ítélet vár rájuk”.

Az ószövetségi prófétáknál gyakran olvasunk az *igazságosságról*, illetve az igazságtalanságról. A szó a jogrendet idézi, de a Bibliában vallási összefüggésben szerepel; vele rokon fogalmak: igaz (megigazult) ember, igazlelkűség. Isten igazságos, jutalmaz, vagy büntet, megfizet kinek-kinek cselekedetei szerint. Az emberi igazságszolgáltatás a politikai közösségben az izraelita törvényhozás szerint történt. A száműzetés előtti próféták erőteljesen kárhoztatják a bírák igazságtalanságát, a királyok kapzsiságát, a szegények elnyomását. Az özvegy, miként az árva és az idegen, a Törvény és Isten különleges oltalma alatt áll. Jaj azoknak, akik visszaélnek gyengeségükkel.

Jézus igehirdetésében hangsúlyozza ugyan a társadalmi igazságosságot, és kilátásba helyezi a szigorú ítéletet a szegények elnyomóinak, mégis túllép a jogi kereten, a Törvény követelményein, a parancsolatokon, és új értelemmel gazdagítja az igazságosság szókincsét, lelki jelentést kap: szinonimák: a szegény, az alázatos, a bűnös. Jézus a megigazult bűnöst állítja szembe az öntelt, gőgös farizeussal. A megigazulás: az alázatos bűnbánóknak adott bűnbocsánat.

Manapság, a globalizálódó világ válsága közepette, amikor az „*átkozott aranyéhség*” (*auri sacra fames* – Vergilius, *Aeneis*, 3, 56), kényszere alatt nyög az emberiség, amikor a pénz és a hatalom utáni hajsza mozgatja a kizsákmányoló világbankokat és a szövetségeseiket, miközben milliók éheznek és nyomorognak, pusztában kiáltó szóként hangzik Jézus tanítása. XVI. *Benedek* harmadik enciklikájában az Egyház társadalmi tanítását a mai világra alkalmazva hangsúlyozta (*Szeretet az igazságban* 67): „A világméretű kölcsönös függőség feltartóztathatatlan növekedésével szembekerülve az ugyancsak világméretű recesszió jelenlétét is erősen érzékeljük, valamint mind *az Egyesült Nemzetek Szervezete*, mind pedig *a nemzetközi gazdasági és pénzügyi rendszer* reformjának sürgető szükségességét is. (...) Sürgetően szükséges, hogy létezzen olyan valódi *politikai világtekintély*, amelyről már elődöm, boldog emlékezetű XXIII. János beszélt.” (Utalás a *Pacem in terris* kezdetű enciklikára.) Sajnos az elmúlt fél évszázad alatt szinte semmi sem történt ebben az irányban, a világhelyzet csak súlyosbodott. A baj gyökere az Isten nélküli humanizmus, amely embertelenné válik, hangoztatja a pápa körlevele végén (78). „Csak az Abszolútum felé nyitott humanizmus vezethet minket a társadalmi és polgári életformák támogatásában és megvalósításában a struktúrák, az intézmények, a kultúra és az ethosz területén. (...) Isten szeretete arra hív minket, hogy mindennel szakítsunk, ami korlátozott és nem végleges; bátorít bennünket, hogy dolgozzunk tovább mindenki javának kereséséért. (...) Isten adja nekünk az erőt a küzdelemhez, és a közjó szeretetéből viselt szenvedéshez, mert számunkra Ő a Minden, a mi legnagyobb reménységünk.”

Élők Istene – Élő Isten

Jézus a farizeusokkal vitázik a *feltámadásról*. A szörszálhasogató rabbik figyelmét a lényegre tereli: „A halottak föltámadásáról Mózes is beszélt a csipkebokorról szóló részben, ahol az Urat Ábrahám Istenének, Izsák Istennek és Jákob Istenének nevezi. Ő nem a holtak Istene, hanem az élőké, hiszen mindenki érte él.”

Az idősebb papok talán emlékeznek arra, hogy az 1960-as években milyen zajt csapott az amerikai eredetű ún. „*Isten meghalt-teológia*”. Ez is, mint minden divat, kérészéletű volt. Az „Isten meghalt” metaforával a modernséget szokták jelölni. A filozófus *Nietzsche* (1990-ban halt meg) felcsapott prófétának, és Isten halálát hirdette. Persze, ahogy a hívő zsidó filozófus magyarázta: az Örökkévaló nem halhat meg, de a lázadó, gögös ember elszakíthatja magát az élő Istentől, és ha tagadása teljes, számára Isten nem létezik többé. Martin Buber zsidó filozófus hasonlata szerint: a gög felhője a Nap és a szem közé kerül: a bűn elhomályosítja a Napot, és ezért napfogyatkozás áll be.

XVI. Benedek a közelmúltban létrehozta az Új evangelizálás Pápai Tanácsát, és élére Salvatore Fisichella érseket állította, aki elkezdte megszervezni az új szentszéki hivatalt a pápai *motu proprio* (*Ubi cum que et semper*) irányelvei szerint. A Szentatya ebben a dokumentumban, hivatkozva elődei, VI. Pál és II. János Pál megnyilatkozásaira is, leírja az ún. „nyugati világ” helyzetét, elkereszténytelenedését, a teljes evilágiság és az ateizmus terjedését. Ezért sürgető szükség van ezekben az országokban az új evangelizálásra, alkalmazkodva a változó kulturális/társadalmi helyzetekhez, felhasználva az örömhír hirdetésének modern eszközeit. *Ebben a küldetésben fontos szerepe van a világi híveknek.*

A pápai irat hosszan idézi II. János Pál szinódus utáni buzdítását, a *Christi fideles laici* 34. pontját: „Egész országok, sőt egész nemzetek, ahol régebben a keresztény vallás és élet virágzott, élő, valamint tevékeny hitű közösségeket hozva létre, most ellentétes előjelű jelenségek miatt kemény próbát állnak ki, sőt nemritkán radikális módon átalakulnak, és érdektelenségbe, elvilágiasodásba és ateizmusba süllyednek. Különösen az »első világ« (»Nyugat«) országairól és nemzeteiről van szó...” Az idézett buzdítás még folytatja a helyzet leírását, majd hangsúlyozza: új evangelizálásra van szükség, és ebben a világi híveknek el kell kötelezniük magukat. „Isten szereti az embereket! Ez az a legegyszerűbb és megrendítő hír, amelyért az Egyház az emberekkel szemben felelős. Íme, ez az, amelyet a hívők életükkel és szavukkal fennhangon hirdethetnek és kell hirdetniük: Isten szeret téged! Krisztus miattad jött! Krisztus számodra is »Út, Igazság és Élet« (Jn 14,6).”

A feltámadt Krisztus Lelke életadó Lélek. Az új evangelizálás gyökerénél egy Személy áll, hangsúlyozza XVI. Benedek. Ő, Krisztus közvetíti Isten ajándékát, aki azt akarta, hogy részesedjünk életében.

ÉVKÖZI 32. VASÁRNAP (2Tessz 2,15–3,5; Lk 20,27–38) (C)

Feltámadunk!

Az egyházi év vége felé a liturgikus olvasmányok felidéznek a világ végéről, az utolsó ítéletről, a feltámadott életről szóló szentírási tanítást. Ezen a 32. évközi vasárnapon a páli levél és Lukács evangéliuma is a feltámadás kérdésével foglalkozik.

Szent Pál írja a Tesszalonikieknek küldött második levélben: „Urunk Jézus Krisztus maga, és Isten, a mi Atyánk, aki szeretett minket, s kegyelmével örök vigasztalást és jó reménységet ajándékozott nekünk, vigasztalja meg szíveteiket, s erősítse meg szóban és tettben minden jóra.” A Szeretet-Isten a kereszten meghalt és feltámadott Jézus Krisztusban örök életre hívott meg bennünket, ez a hit reménységünk alapja.

Hogy milyen lesz a feltámadott élet, erről faggatták Jézust az előkelő, gazdag társadalmi osztályt képviselő szadduceusok, akik nem hittek a túlvilági életben és a feltámadásban, ellentétben a farizeusokkal. A mózesi törvényre hivatkozva furcsa példát, esetet hoznak elő a hét testvéréről, akik sorra feleségül veszik az előző testvér özvegyét. Vajon a feltámadáskor az asszony melyiknek lesz a felesége. Jézus megmagyarázza nekik, hogy az eljövendő életben már nem nőülnek és nem mennek férjhez.

A szellemvilágban a feltámadottaknak szellemi testük lesz, ahogy Szent Pál is magyarázta a korintusiaknak. A századok során a keresztények körében sok elképzelés született a túlvilági életről – gondoljunk *Dante poklára*, purgatóriumára és mennyországára: – a költő a középkori hiedelmek szerint sok mitologikus elemet is felvett *Színjátékába*. Valójában nem szükséges képzelődnünk, bár sokszor pótolni akarjuk azt a keveset, amit megtudhatunk a Szentírásból a feltámadottak életéről. A feltámadt Krisztusról szóló evangéliumi tanúságok azért némi jelzést adhatnak: a Feltámadott, aki megdicsőült, szellemivé változott testével átlépett az isteni világba, amikor megjelenik az apostoloknak, hogy megerősítse őket hitükben, áthatol a zárt ajtókon, csodát tesz, hogy az apostolok megtapinthatják, velük eszik, aztán eltűnik, visszatér az isteni létrendbe. Tehát csodálatos leereszkedésről van szó, mert a feltámadott már az isteni létrendben él az Atyánál, az üdvözültekkel. Feltámadása nem hasonlít az életre keltett Lázárhoz, aki újra meghalt. Istenünk az élő Istene, teremtő, aki a megholtakat is újjáteremtheti. A világvégi utolsó ítélet után minden üdvözült szellemi testben új teremtmény lesz, amikor új ég és új föld lesz, tehát a teremtett mindenség, az üdvösség drámájának színhelye is megújul, hogy végül Isten legyen minden mindenkben. (1Kor 15)

A mennyországban élni: Krisztussal élni. A *Katolikus Egyház Katekizmusa* idézi Szent Ambrust: „Mert az élet ez: Krisztussal lenni; ahol Krisztus van, ott az élet, ott az

Isten Országa.” Krisztus halála és feltámadása által „kinyitotta” számunkra a mennyországot. Az üdvözültek élete a Krisztus által bevégzett megváltás gyümölcseinek teljes birtoklása.

Az üdvözültek eggyé válnak a szeretetben Istennel, Krisztussal, de megőrzik, sőt beteljesíthetik önazonosságukat. A szeretet-egység nem beolvaszt, hanem differenciál, teljessé teszi a személyesedést. Ma még csak halványan sejtethjük, hogy mi vár ránk a Szentháromsággal és az üdvözültekkel megélt szeretetközösségben. A Szentírás is csak képekkel érzékelteti e boldogságot: az Atya háza, istenlátás, boldog élet, menyegzős lakoma, teljes béke.

ÉVKÖZI 32. VASÁRNAP (Mk 12,38–44) (A)

A szegény özvegy krajcárja

Jézus több ízben vitatkozott ellenfeivel, az írástudókkal, farizeusokkal és szadduceusokkal (Mk 11,27–12,40), akik különféle ellenvetésekkel törbe akarták csalni, és jajt kiáltott a képmutatókra, a szegényeket megvető és igazságtalanul kizsákmányoló gazdagokra. Most is ostromozza a képmutató írástudókat, akik „förlélik az özvegyek házáat, és színleg nagyokat imádkoznak. Ezért súlyosabb ítélet vár rájuk”.

Az ószövetségi prófétáknál gyakran olvasunk az *igazságosságról*, illetve az igazságtalanságról. A szó a jogrendet idézi, de a Bibliában vallási összefüggésben szerepel; vele rokon fogalmak: igaz (megigazult) ember, igazlelkűség. Isten igazságos, jutalmaz, vagy büntet, megfizet kinek-kinek cselekedetei szerint. Az emberi igazságszolgáltatás a politikai közösségben az izraelita törvényhozás szerint történt. A száműzetés előtti próféták erőteljesen kárhoztatják a bírák igazságtalanságát, a királyok kapzsiságát, a szegények elnyomását. Az özvegy, miként az árva és az idegen, a Törvény és Isten különleges oltalma alatt áll. Jaj azoknak, akik visszaélnék gyengeségükkel. Emlékezzünk, hogy az ősegyház mindennapi szolgálatában gondoskodtak a szükséget szenvedő özvegyek megsegítéséről, sőt létrehozták az özvegyek intézményét.

Jézus igehirdetésében hangsúlyozza ugyan a társadalmi igazságosságot, és kilátásba helyezi a szigorú ítéletet a szegények elnyomóinak, mégis túllép a jogi kereten, a Törvény követelményein, a parancsolatokon, és új értelemmel gazdagítja az igazságosság szókincsét, amely lelki jelentést kap. Az igaz ember szinonimái: a szegény, az alázatos, a megigazult bűnös. Jézus tehát a megigazult bűnöst állítja szembe az öntelt, gőgös farizeussal. A megigazulás: az alázatos bűnbánóknak adott bűnbocsánat. Isten igazságosságát nem lehet az ítélkezésre korlátozni; ez az igazságosság mindenekelőtt irgalmas hűség az üdvözítő akarathoz; maga teremti meg az emberben azt az igazságosságot, amelyet megkövetel tőle.

A perikópa második részében egy szinte idilli jelenetnek lehetünk tanúi. A Mester leül a jeruzsálemi templom kincstárának bejáratánál, és figyel az adakozókat: a gazdagok sokat dobnak a perselybe, majd jön egy szegény özvegy, aki két fillért dob be. Jézus ebből a megfigyeléséből kiindulva oktatja tanítványait: „Ez a szegény özvegy többet dobott a perselybe, mint a többiek. Azok ugyanis a fölöslegükből adtak, ez azonban azt a keveset is odaadta, amire szüksége volt: egész megélhetését.” (Mk 12,43–44)

Jézus tanítása *nagylelkűségre* figyelmeztet bennünket. Sokat ad, aki mindenét odaadja. Isten nagylelkűséget vár tőlünk: szeretetünk jeléül nem javainkat kéri (ezzel testvéreinket, a szegényeket segíthetjük), hanem önmagunk átadását, odaajándékozását.

Szent Ignác a *Lelki gyakorlatok* utolsó, a *szeretetről* szóló szemlélődése előkészítésében hangsúlyozza: a szeretet a kölcsönös ajándékozásban áll; Isten adni akarja nekünk önmagát, csak a mi befogadóképességünktől függ, hogy ténylegesen mennyit kapunk. Istent nem lehet felülmúlni nagylelkűségben. Ingyen adja, amit ad, azt is Ő adja, amit kér, és többszörösen adja vissza, amit tőlünk kap. Miután megfontoltuk, mennyit kaptunk életünk folyamán, hálával imádkozzuk a *Suscipét*: „*Vedd, Uram, fogadd el egész szabadságom, emlékezetem, értelmem és egész akaratom, mindenem, amim van, és amivel rendelkezem. Te adtad nekem mindezt, Uram, visszaadom Neked, minden a Tiéd, rendelkezéssel veled akaratom szerint. Csak szeretetedet add, kegyelmeddel, és elég gazdag leszek, semmi mást nem kérek.*”

ÉVKÖZI 33. VASÁRNAP (Lk 21,5–19) (C)

Készülődés az Úrjövetre

Az egyházi év vége felé a liturgia a világ végére, az utolsó ítéletre emlékezteti a hívőket. Amikor bekövetkezik az esemény, amelynek idejét egyedül az Atya ismeri, a megdicsőült Úr Krisztus eljön hatalommal és dicsőséggel, hogy megítélje az embereket, hogy mint igazságos és irgalmas Bíró a szétválassza azokat, akik az irgalmasság testi és lelki cselekedeteivel, tehát a felebaráti szeretet tetteivel felkészültek a találkozásra azokkal, akik önzően csak a saját hasznukat, élvezetüket keresték, és a világban pusztító gonoszság cinkosai voltak, és a végsőkig visszautasították Istent és testvéreiket.

Az ószövetségi Szentírásban a próféták állandóan hirdették *Jahve napjának eljövételét*, az igazságos Isten szigorú közbelépését a történelembe. Ennek a napnak leírása félelmetes képekben, a pusztulás részletezésével félelmet akart kelteni, és üdvös felszólítás volt a virrasztásra, az előkészületre.

Az Újszövetség is sokat átvett ezekből a jövendölésekből, az Ószövetség apokaliptikus hagyományából. De *Jézus Krisztus eljövételével* most már új értelmet

nyert a történelem. Az Emberfia a feltámadással a mindenség ura lett, most már a keresztények a megdicsőült Jézust várják: Ő lesz ítéző bíránk, aki értünk, a mi üdvösségünkért megtestesült, meghalt a kereszten és feltámadt, és mindenkit meghívott az isteni életre.

Mindenkinek felkínálja az üdvösséget, és igazában nem Ő ítéli el a szeretetét a végsőkig visszautasítókat, hanem a megátalkodott ítéli el saját magát, ha lázadón elszakad az élő Istentől és a szeretetközösségtől. Isten, aki szeretetből teremtett, és egyszülött Fiát küldte el értünk, nem semmisíti meg ezeket a lázadókat, továbbra is szereti őket, de tiszteletben tartja a nekünk adott szabadságot, amellyel – sajnos – visszaélhetünk. Mindenekelőtt: soha senki konkrét személyről nem tudhatjuk/mondhatjuk, hogy a kárhozat fia lett.

Az Úrjövet (görögül: *parúzia*) várására fel kell készülniük a hívőknek, imával, virrasztással, jócselekedetekkel, mert nem tudhatják, mikor jön el a vég. Erre Jézus többször figyelmeztetett. (Ennek ellenére kezdetben az első keresztények közelinek hitték az Úrjövetet.) Bármennyire fontos is a történelem vége (amely részben mindannyiunk számára bekövetkezik *halálunk óráján*), amelyet az Úr eljövetele koronáz meg, a hívő keresztényeknek abban a meggyőződésben kell élniük, hogy Krisztus már a dicsőségben van, ugyanakkor Lelkével jelen van az Egyházban és életünkben, ha megőrizzük a szeretet parancsát (Jn 13,35), tehát az Úr napja már jelen van számunkra. A hívők a világosság gyermekei, a húsvéti örömről – a megváltottságról – tanúskodnak hitetlen környezetükben is.

Az Úr napját a vasárnapi Eucharisztia/szentmise is aktualizálja. A vasárnap Krisztus győzelmére emlékeztet, amelyet feltámadásával aratott, amint ezt már a II. század elején megmagyarázták. A szombat utáni napon ünnepelték az „Úr napját”, megemlékezve egy történelmi eseményről, az Úr feltámadásáról. Az Eucharisztia, Krisztus húsvétjának emlékezete (= hathatós megjelenítése) hirdeti az Úr eljövetelét, parúziáját: „Valahányszor e kenyeret eszitek, s e kehelyből isztok, az Úr halálát hirdetitek, amíg el nem jön.” (1Kor 11,26)

ÉVKÖZI 33. VASÁRNAP (Mk 13,24–32) (A)

Az Úrjövet várása

A vasárnapi evangélium Krisztus második, utolsó eljövetelét, a végétéleket idézi fel.

Az első század végén, a második század elején megszorodott az ószövetségi iratokra visszautaló apokaliptikus irodalom, amelynek nyomait megtaláljuk az újszövetségi könyvekben, főleg a *Titkos Jelenések* könyvében, de a szinoptikus evangéliumokban is. A 70 után keletkezett Máté- és Lukács-evangéliumban az utolsó ítélet leírásába belevegyül Jeruzsálem elpusztításának emléke is. A színes ábrázolás mögött a lényegyet kell látnunk. A Bibliában az „Úr napja” („Jahve napja”)

jelöli azt az időpontot, amikor Isten ünnepélyesen közbelép a történelem folyásába, győzedelmeskedik ellenségei felett, ítéletet mond a világ felett.

A Krisztus-hívők az idők végén virrasztva várják a megdicsőült, igazságos és irgalmas Krisztust. Az evangéliumok és az apostoli levelek számtalan, színes leírást adnak erről az Úrjövetről, a *parúziáról*. A lényeges üzenet az, hogy *virrasztva, felkészülve kell várni az Urat*. Jézus azt is kijelentette: azt a napot és órát senki sem ismeri, még a Fiú sem – egyedül az Atya. Szakemberek újabban azt állítják, hogy az Egyház kezdetén, amikor az újszövetségi könyveket írták, a hívők azt gondolták, hogy a feltámadt Krisztus mindjárt visszatér. Például a Tesszaloniaiakhoz írt levelek azt tanúsítják, hogy a hívek közelinek hitték a parúziát. Szent Pál azt hangsúlyozza nekik, hogy virrasszanak, de ne ölbe tett kézzel várják a véget, hanem dolgozzanak, munkálkodjanak a maguk és testvéreik üdvösségén.

Napjainkban is különféle jóslatok, jövendölések keringenek az *Úrjövét időpontjáról* (főleg bizonyos szekták terjesztik e találgatásokat). Az olasz jezsuiták folyóirata, a **Civiltà Cattolica** legutóbbi számában cikk jelent meg ezzel a címmel – kérdőjellel: „2012-ben lesz a világvége?” Ez olyan hír – jegyzi meg a cikkíró –, amelyet senki sem hisz el, de mindenki kíváncsian figyeli, mi is lesz. A témáról számos kommentár jelenik meg az interneten, és főleg a híres Maja-naptárra hivatkoznak. Ennek a hírverésnek lehet pozitív hatása is: serkentheti a keresztényeket arra, hogy foglalkozzanak a történelem végével, a végső Úrjövettel, a parúziával.

A parúzia várásáról olvassuk el *Teilhard de Chardin*, a tudós jezsuita prófétai sorait *Az Isteni miliő (Benne élünk)* című könyve végéről:

„Szent Pál tanítványai azért várták lélegzet visszafojtva a Nagy Napot, mert az Emberfiától várták az élet problémáinak és igazságtalanságainak személyes és kézszelfogható megoldását. Az Ég várása csak akkor élhet, ha ez a várakozás megtestesül. Ma milyen testet adunk a mi várakozásunknak? – Egyetemesen emberi és óriási nagy reménységbe testesítsük. (...) Az emberiség szemmel láthatóan megy át növekedése egyik krízisének. Homályosan tudatára ébred, hogy mi hiányzik neki, és hogy mire képes. Előtte fénylővé válik a világegyetem, mint az a látóhatár, ahol föl fog kelni a Nap. Tehát az emberiség valamit érez és vár. (...) A világmindenség, és különösképp az emberi világmindenség haladása nem jelent konkurenciát Istennek, nem is hiábavaló szétszórása azoknak az energiáknak, amelyeket Neki köszönhetünk. Minél nagyobb lesz az ember, minél egységesebb, tudatosabb és saját erejének ura lesz az emberiség, annál szebb lesz a teremtés is, tökéletesebb az imádás, és Krisztus – a misztikus kitárulások számára – annál méltóbb Testet fog találni a feltámadásra. A világnak ugyanúgy nem lehet két csúcsa, mint ahogy nem lehet két központja egy körnek. Az a Csillag, amit a világ vár, anélkül hogy ki tudná ejteni nevét (...) – az a Csillag ugyanaz a Krisztus, akét mi remélünk. (...) Mindent megpróbálni Krisztusért! Mindent remélni Krisztusért! (...) Ez az igazi keresztény magatartás!”

Valójában a vég már elkezdődött Krisztus feltámadásával. A keresztség révén már meghaltunk és feltámadtunk Krisztussal (Róm 6,3k); már meg vagyunk váltva, de

még reménységben élünk, a vajúdó természettel várjuk a krisztusi mű beteljesedését (Róm 8,18–24). Krisztus Titokzatos Teste növekszik a végső megdicsőülésig, amikor az egész mindenség, az üdvösség drámájának színtere is követi az üdvözülteket a dicsőségben. „Akkor majd Isten lesz minden mindenben.” (1Kor 15,28)

ÉVKÖZI 34. VASÁRNAP (Lk 23,35–43) (C)

Krisztus Király – a keresztről uralkodik

A 34. évközi vasárnap, *az egyházi év utolsó vasárnapja*: „Krisztus, a mindenség királya” – így jelöli a liturgia Krisztus király ünnepét. Már ezzel is jelzi: Krisztusé nem földi királyság. Pilátus előtt Jézus megvallja: „Igen, király vagyok. Én arra születtem és azért jöttem a világra, hogy tanúságot tegyek az igazságról” (Jn 18,17). Igen, király, de országa nem e világból való. A keresztre szegezett tábla (=INRI): „Názáreti Jézus, a zsidók királya” inkább gúnyolódás, a magát Messiásnak valló Názáretit a császár ellen lázadó prófétának bélyegezték így, hogy a habozó helytartót a halálos ítélet kimondására ösztönözzék. Nem száll le a bitófáról, hogy gúnyolódóit elnémítsa. Nem uralkodni jött, hanem szolgálni, hogy beteljesítse az izajási jövendölést Isten Szenvedő Szolgájáról, hogy szeretetből életét adja mindenkiért, barátaiért és ellenségeiért.

Jézus az Isten Országát hirdette, amely Ővele jött el. *Ő maga az Isten Országa (autobasziëia)* hirdette Órigenész egyházatyja. Isten Országa, amelyet itt a földön képviselt, nem egy népet, országot jelöl, hanem Isten uralmát, olyan szellemi valóságot, amely igazságosság, béke és öröm a Szentlélekben. Isten Országa szellemi valóság, bennünk van, a kegyelmi étellel bontakozik ki. Ha hiszünk Krisztus királyságában, átengedjük neki szívünket, hogy Ő uralkodjék életünkön, hogy általunk árássa békéjét és jóságát a világra.

Krisztus Király a keresztről uralkodik, trónja a kereszt, és töviskoronát visel. „*Regnavit a ligno Deus*”, ahogy az ősi himnusz éneklí. Szelíd és alázatos szívű: magához vonzza a szíveket, mindenkinek felkínálja az üdvösséget. Nem kényszerít, hanem csak hív, hogy szabad döntéssel csatlakozzunk hozzá, zászlaja alá sorakozzunk, hogy a szellem fegyvereivel küzdve legyőzzük a gonoszt, Lucifer táborát. Nem erőszakos hódítás ez, a személyek szabadságát tisztelni kell, még ha téves úton járnak is, de a tévedés ellen harcolunk. A jó szándékú keresőkkel, nem hívőkkel párbeszédet folytatunk, de az ateizmus ellen harcolunk. Elfogadva a torz vallásosságunk elleni kritikákat, mindenekelőtt a bennünk rejtőző ateizmust vagy hamis istenképet igyekszünk legyőzni a kegyelem segítségével, mert a jó és a rossz, a hit és a hitetlenség határvonala a saját szívünkön keresztül húzódik.

„Mivel a Fiú megalázta magát, engedelmes lett a kereszthalálig, az Atya felmagasztalta, megdicsőítette, és a Feltámadottat a mindenség urává, királyává tette. (Fil 2,7–11) Mindent lába alá vetett. Addig kell uralkodnia, míg ellenségeit mind lába alá nem veti. Utolsó ellenségét, a halált is megsemmisíti. (...) Mikor pedig majd minden alája lesz rendelve, maga a Fiú is aláveti magát annak, aki mindent alávetett neki. Akkor Isten lesz minden mindenben.” (1Kor 15,24–28)

Krisztus Király ünnepe zsolozsmájának himnuszával imádkozzunk: *„Jézus, Király, csodálatos / győző, ki poklokon tapos, nincs édesség hasonlatos, / mindenben ily kívánatos. Király, hatalmas és dicső, / Király, győztesen érkező, / Jézus, lelkünket éltető, / előtted hódol ég, erő: / az égi kórus zeng neked / elfogyhatatlan éneket. / Az embert örvendezteted, / Istennel megbékélteted.”*